

การเปิดรับสื่อวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว ของผู้รับสารตามแนวชายแดนไทย

นางศุภางค์ นันทา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

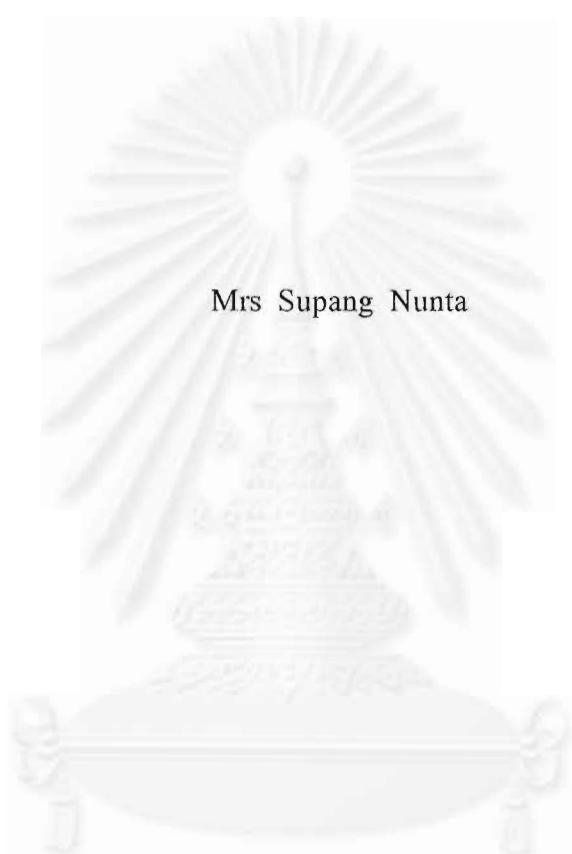
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-687-2

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THAI – LAOS BORDER AUDIENCE’S EXPOSURE TO THE RADIO & TELEVISION
SPILLOVER SIGNALS FROM LAOS

Mrs Supang Nunta

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degrees of Master of Arts in Mass Communication
Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-334-687-2

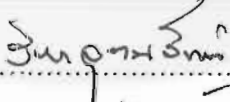
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเปิดรับสื่อวิทยุ – โทรทัศน์จากสป.ลาวของผู้รับสารตามแนวชายแดนไทย
โดย นางศุภางค์ นันตา
ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ วิชา อุดมฉันท

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณะบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุบลรัตน์ ศิริวุธศักดิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ วิชา อุดมฉันท)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน ถิติวัดาน)

ศุภางค์ นันตา : การเปิดรับสื่อวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว ของผู้รับสารตามแนวชายแดนไทย (THAI – LAOS BORDER AUDIENCE’S EXPOSURE TO THE RADIO & TELEVISION SPILLOVER SIGNALS FROM LAOS)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.วิภา อุดมฉันทน์ ; 120 หน้า. ISBN 974-334-687-2

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพของสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาวที่ข้ามเข้ามายังชายแดนไทยและเพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อจากสปป.ลาวของผู้รับสาร ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจรายการวิทยุ-โทรทัศน์ลาว โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ การบันทึกเทปรายการวิทยุ-รายการโทรทัศน์ลาว ประกอบกับการวิธีวิจัยเชิงสำรวจสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จ.หนองคาย , จ.มุกดาหาร , จ.อุบลราชธานี รวมทั้งหมด 1,200 คน และใช้วิธีสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่างที่แท้จริงที่เปิดรับสื่อลาว เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ผล

ผลการวิจัยพบว่า

1. สัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ของสปป.ลาวที่ข้ามเข้ามายังชายแดนไทยได้แก่ สัญญาณจากสถานีส่งนครเวียงจันทน์ ที่ข้ามเข้ามายัง จ.หนองคาย สัญญาณจากสถานีส่งแขวงสะหวันนะเขต ข้ามเข้ามายัง จ.มุกดาหาร สัญญาณจากสถานีส่งแขวงจำปาสัก ข้ามเข้ามายัง จ.อุบลราชธานี
2. ลักษณะเด่นของรายการวิทยุ-โทรทัศน์ลาว คือ ไม่มีโฆษณา และเนื้อหามุ่งให้ความรู้แก่ผู้ฟังผู้ชม แต่มีจุดด้อยคือ เทคนิคการนำเสนอภาพและเสียง รูปแบบรายการที่ยังไม่พัฒนา
3. ผู้รับสารตามแนวชายแดนไทยส่วนใหญ่เปิดรับรายการลาวโดยไม่ได้ตั้งใจเปิดรับมีจำนวน 76.92 % ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงในการเปิดรับสื่อลาว มีจำนวนน้อยมากเพียง 3.41 % และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เปิดรับสื่อลาวมี 19.67%
4. ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตั้งใจเปิดรับสื่อลาว ได้แก่ ปัจจัยด้านภาษา เนื้อหารายการของลาวบางรายการที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของคนไทย ปัจจัยด้านเทคนิคของสถานีวิทยุ-โทรทัศน์ไทย และความต้องการของผู้รับสารเอง

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4185312028 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD : SPILLOVER SIGNALS / EXPOSURE / THAI – LAOS BORDER AUDIENCE

SUPANG NUNTA : THAI – LAOS BORDER AUDIENCE’S EXPOSURE TO
THE RADIO & TELEVISION SPILLOVER SIGNALS FROM LAOS.

THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.VIPHA UTAMACHANT, 120 pp.

ISBN 974-334-687-2

The purpose of this research was to study the situation of spillover signals from Laos over Thai border; media exposure of Thai audiences to Laos spillover signals and the factors effected audiences’s interests. Data were collected from the recorded programs of Laos radio and television spillover signals, together with the survey research of 1,200 samples from Nongkai, Mukdaharn and Ubonrachthani province. True audiences from the sampling were asked to give in-depth interview for further analysis.

Finding of the research were :

1. Laos spillover signals reaching Thai audience along the borders programs were programs from stations in Vientian to Nongkai, Sawannaket to Mukdaharn and Champasak to Ubonrachthani.

2. Lao broadcasting programs without commercial advertising attracted Thai audiences. Another of the characteristics of Lao programs was their being mostly educational. However technical quality of the programs was poor and the program formats were not interesting.

3. 76.92% of the Thai audience exposed to Laos spillover signals unintentionally; only 3.41% said they watched Lao television programs with intention, and 19.67% never exposed to them.

4. The factors effected the real target group to expose to Laos spillover signals were language, cultural similarity, technical problems and personal interest of the audience themselves.

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน

สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน

ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิติกร

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ วิชา
อุดมฉันทน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัยมา
ด้วยดีตลอด ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ประธานกรรมการ และผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์ กรรมการ

ขอขอบพระคุณทางสถาบันราชภัฏสุรินทร์ที่สนับสนุนอนุญาตให้ผู้วิจัยได้ลาศึกษาต่อ ตลอด
จนคณาจารย์ เพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ให้กำลังใจ และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลต่าง ๆ

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา – มารดา ทุกคนในครอบครัวที่ให้คำปรึกษาและ
ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
1.3 ปัญหำนำการวิจัย.....	7
1.4 ข้อสันนิษฐานการวิจัย.....	7
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	7
1.6 นิยามศัพท์	8
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายเสียงข้ามพรมแดน.....	9
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม.....	11
2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ.....	13
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	16
3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	16
3.2 วิธีการและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	17
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	20
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	20
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	21

สารบัญ(ต่อ)

บทที่

4	รายการวิทยุ – รายการโทรทัศน์ของสปป.ลาว.....	22
	4.1 สภาพสัญญาณวิทยุจากสปป.ลาว.....	22
	4.2 รายการวิทยุของสปป.ลาว.....	30
	4.3 สภาพสัญญาณโทรทัศน์จากสปป.ลาว.....	39
	4.3 รายการโทรทัศน์ของสปป.ลาว.....	44
5	การเปิดรับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ลาวของผู้รับสารไทย ตามแนวชายแดน.....	50
	5.1 การเปิดรับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ลาวของกลุ่มตัวอย่างใน จ.หนองคาย.....	51
	5.2 การเปิดรับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ลาวของกลุ่มตัวอย่างใน จ.มุกดาหาร.....	59
	5.3 การเปิดรับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ลาวของกลุ่มตัวอย่างใน จ.อุบลราชธานี.....	67
	5.4 มลเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตั้งใจเปิดรับ สื่อวิทยุ-โทรทัศน์ลาว.....	83
6	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	100
	6.1 สรุปผลการวิจัย.....	100
	6.2 อภิปรายผล.....	106
	6.3 ข้อเสนอแนะ.....	111
	รายการอ้างอิง.....	112
	ภาคผนวก.....	114
	ประวัติผู้วิจัย.....	120

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.หนองคาย จำแนกตามเพศ.....	51
2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.หนองคาย จำแนกตามอายุ.....	52
3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.หนองคาย จำแนกตามการศึกษา.....	53
4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.หนองคาย จำแนกตามอาชีพ.....	54
5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.หนองคาย ที่เคยรับฟังรับชมรายการจากสถานีวิทยุ-โทรทัศน์ของสปป.ลาว.....	55
6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.หนองคาย ที่ทราบว่าแนวชายแดนไทยสามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ-โทรทัศน์ จากสปป.ลาวได้.....	56
7 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.หนองคาย ที่เคยเปิดรับรายการจากสถานีวิทยุ-โทรทัศน์ลาวจำแนกตามชนิดของสื่อ.....	57
8 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.หนองคาย ที่เปิดรับรายการจากสปป.ลาวโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ.....	58
9 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.มุกดาหาร จำแนกตามเพศ.....	59
10 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.มุกดาหาร จำแนกตามอายุ.....	60
11 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.มุกดาหาร จำแนกตามการศึกษา.....	61
12 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.มุกดาหาร จำแนกตามอาชีพ.....	62
13 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.มุกดาหาร ที่เคยรับฟังรับชมรายการจากสถานีวิทยุ-โทรทัศน์ของสปป.ลาว.....	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

14	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.มุกดาหาร ที่ทราบว่าแนวชายแดนไทยสามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ-โทรทัศน์ จากสปป.ลาวได้.....	64
15	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.มุกดาหาร ที่เคยเปิดรับรายการจากสถานีวิทยุ-โทรทัศน์ลาวจำแนกตามชนิดของสื่อ.....	65
16	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.มุกดาหาร ที่เปิดรับรายการจากสปป.ลาวโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ.....	66
17	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.อุบลราชธานี จำแนกตามเพศ.....	67
18	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.อุบลราชธานี จำแนกตามอายุ.....	68
19	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.อุบลราชธานี จำแนกตามการศึกษา.....	69
20	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.อุบลราชธานี จำแนกตามอาชีพ.....	70
21	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.อุบลราชธานี ที่เคยรับฟังรับชมรายการจากสถานีวิทยุ-โทรทัศน์ของสปป.ลาว.....	71
22	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.อุบลราชธานี ที่ทราบว่าแนวชายแดนไทยสามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ-โทรทัศน์ จากสปป.ลาวได้.....	72
23	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.อุบลราชธานี ที่เคยเปิดรับรายการจากสถานีวิทยุ-โทรทัศน์ลาวจำแนกตามชนิดของสื่อ.....	73
24	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจ.อุบลราชธานี ที่เปิดรับรายการจากสปป.ลาวโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ.....	74
25	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	75
26	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ.....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

27	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการศึกษา.....	77
28	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ.....	78
29	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่เคยรับฟังรับชมรายการจากสถานีวิทยุ-โทรทัศน์ของสปป.ลาว.....	79
30	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทราบว่าแนวชายแดนไทยสามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ-โทรทัศน์ จากสปป.ลาวได้.....	80
31	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่เคยเปิดรับรายการจากสถานีวิทยุ-โทรทัศน์ลาวจำแนกตามชนิดของสื่อ.....	81
32	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่เปิดรับรายการจากสปป.ลาวโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ.....	82

สารบัญแผนภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงลักษณะที่ตั้งของพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด.....	5
2 แสดงสัดส่วนรายการวิทยุระบบ AM.....	31
3 แสดงสัดส่วนรายการวิทยุระบบ FM.....	31
4 แสดงสัดส่วนรายการจากสถานีโทรภาพช่อง 9	44
5 แสดงสัดส่วนรายการจากสถานีโทรภาพช่อง 3	45
6 แสดงสัดส่วนรายการจากสถานีโทรภาพแขวง	45
7 แสดงสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับรายการวิทยุ-โทรทัศน์ดาว	103

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประสิทธิภาพของเทคโนโลยีในการสื่อสารปัจจุบัน ทำให้สื่อวิทยุและโทรทัศน์เป็นสื่อไร้พรมแดน ระยะทางหรือแม้แต่เส้นกั้นอาณาเขตระหว่างประเทศก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคขวางกั้น สัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์ให้ข้ามไปถึงผู้รับสารในอีกประเทศหนึ่งได้ สัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์ข้ามพรมแดนจึงย่อมมีผลกระทบในแง่การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย

บทบาทของดาวเทียมมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการขยายประสิทธิภาพของสัญญาณวิทยุ โทรทัศน์ให้ครอบคลุมพื้นที่ได้กว้างไกลขึ้นจนสามารถสื่อสารไปทั่วโลกได้ แม้ว่าแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกันทางด้านภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมก็ตาม เช่น การกระจายเสียงแพร่ภาพของ BBC, VOA, NHK, CNBC หรือแม้กระทั่งสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ของไทยที่ใช้เครื่องมือการสื่อสารโทรคมนาคมส่งสัญญาณด้วยทอควอดซาร์ไปยังผู้รับสารในประเทศต่าง ๆ ได้

ในปัจจุบันมีมากกว่า 240 รัฐหรือเขตแคว้นใช้สื่อมวลชนเพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ การโฆษณาชวนเชื่อ การแลกเปลี่ยน การค้า เทคนิค วัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแผ่ขยายอิทธิพลจากประเทศที่มีขนาดใหญ่และมั่นคงกว่าไปยังประเทศที่ด้อยกว่า อ่อนแอกว่า

Spillover signals หมายถึง สัญญาณวิทยุ โทรทัศน์ข้ามพรมแดน ซึ่งเกิดจากลักษณะเฉพาะทางเทคนิคของคลื่นวิทยุที่ “ล้น” ข้ามเส้นกั้นอาณาเขตเข้าไปในประเทศใกล้เคียง โดยเจ้าของสัญญาณไม่ได้มีเจตนาในเบื้องต้นที่จะทำให้การกระจายเสียงของตนรุกเข้าไปในประเทศอื่น (โดยปกติคลื่นวิทยุที่ส่งไปในระดับพื้นดินสามารถเดินทางได้ไกลประมาณ 50 ไมล์) ITU หรือสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศให้การยอมรับว่า *spillover signals* เป็นลักษณะพิเศษทางธรรมชาติของคลื่นวิทยุ เป็นปัญหาทางเทคนิคที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

ตัวอย่างประเทศที่รับ spillover จากประเทศใกล้เคียง ที่เห็นได้ชัด คือ ประเทศแคนาดา ซึ่งมีพรมแดนติดกับอเมริกา ด้วยเหตุที่ประชาชนทั้งสองประเทศต่างพูดภาษาอังกฤษเหมือนกัน ทำให้ประชาชนแคนาดาที่พูดภาษาอังกฤษ สามารถเปิดรับสื่อโทรทัศน์จากสัญญาณ spillover ของอเมริกาได้ มีผลกระทบต่อธุรกิจโทรทัศน์ของแคนาดาเอง ที่ไม่สามารถเติบโตได้เท่าที่ควร เนื่องจากบริษัทห้างร้านทั่วไปก็ยังหันไปซื้อเวลาโฆษณาในโทรทัศน์ของอเมริกา เพราะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดีกว่า

นอกจากนี้ยังมีการกระจายเสียงที่ผู้ผลิตสาร มีความตั้งใจจะส่งถึงผู้รับสารในประเทศอื่น ทั้งนี้ก็เพื่อเป้าหมายต่าง ๆ กัน เช่น

- External Service เป็นการกระจายเสียงของผู้ผลิตสารประเทศหนึ่งเจตนาส่งถึงผู้รับสารโพ้นทะเล โดยบอกแหล่งที่มาของการกระจายเสียงนั้น เช่น สถานีวิทยุเสียงอเมริกา (VOA) สถานีวิทยุบีบีซี (BBC) สถานีวิทยุปักกิ่ง(Beijing Radio) ผลิตรายการออกอากาศเป็นภาษาต่างประเทศนับสิบภาษาเพื่อผู้รับสารในแต่ละประเทศโดยเฉพาะ เป็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์และประกาศนโยบายของประเทศตนเองไปในตัวด้วย

- Clandestine Station เป็นการกระจายเสียงข้ามพรมแดนซึ่งไม่เปิดเผยแหล่งที่มา แต่ส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายบ่อนทำลายความมั่นคงทางการเมืองของประเทศที่รับสัญญาณ เช่น ในระหว่างสงครามอ่าวเปอร์เซีย มีคลื่นวิทยุลับทั้งจากฝ่ายอิรักและอิหร่านออกอากาศโจมตีซึ่งกันและกัน สร้างความสับสนทางการเมืองแก่ประชาชนของทั้งสองประเทศอยู่ตลอดเวลา

- Surrogate Station เป็นการกระจายเสียงข้ามพรมแดนที่ผู้ผลิตสารมีเจตนาส่งถึงผู้รับสาร คือ สถานีที่อ้างว่ากำลัง “ทำหน้าที่แทน” สื่อมวลชนที่ขาดอิสระภาพในประเทศเหล่านั้น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในกรณีนี้คือ การที่สหรัฐอเมริกาลงทุนถึง 30 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อขอให้รัฐบาลไทยในสมัยที่นายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี อนุญาตให้ใช้สถานีวิทยุเอเชียเสรี (Radio Free Asia) ในประเทศไทย เพื่อกระจายข่าวไปยังประเทศเพื่อนบ้านของไทย ได้แก่ ลาว กัมพูชา พม่า เวียดนาม จีน โดยอ้างว่าประชาชนในประเทศเหล่านี้ถูกรัฐบาลของตนปิดกั้นและบิดเบือนข่าวสาร จึงจำเป็นต้องทำหน้าที่แทนสื่อมวลชนในประเทศดังกล่าว (Zhao Shuifu :1994)

Warlaumont (1988) ชี้ให้เห็นว่าการกระจายเสียงข้ามพรมแดนมีระดับของความรุนแรงแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่

1. ความใกล้ชิดกันทางภูมิศาสตร์ (geographical proximity) กล่าวคือยังมีพรมแดนติดต่อกัน ก็ยังมีผลกระทบต่อกันมาก
2. ความไม่สงบทางการเมือง (political unrest) ผลกระทบจะรุนแรงเป็นพิเศษหากการเมืองในประเทศที่รับสัญญาณอยู่ในภาวะที่ไม่สงบ
3. ฐานะทางเศรษฐกิจ (financial resources) คุณภาพและความน่าสนใจของรายการวิทยุ – โทรทัศน์เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก รายการกระจายเสียงของประเทศที่เศรษฐกิจล้ำหน้ากว่าจะอยู่ในฐานะครอบงำและสร้างปัญหาให้แก่ประเทศที่มีฐานะด้อยกว่าอย่างไม่ต้องสงสัย เห็นได้ชัดในกรณีที่ spillover ของอเมริกาเป็นที่ต้อนรับของชาวแคนาดา มากกว่ารายการที่ผลิตในแคนาดาเอง
4. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ไม่แน่นอน (ebb and flow of relations) ในแต่ละระยะที่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แหล่งต้นตอของสัญญาณกับประเทศปลายทางที่รับสัญญาณมีการแปรเปลี่ยน รายการกระจายเสียงที่เข้าออกไปมาระหว่างกันก็มีความอ่อนไหว (sensitive) ในระดับที่แตกต่างกัน
5. สถานะแห่งอำนาจที่เท่าเทียมหรือไม่เท่าเทียมกัน (equal and unequal stature) ประเทศที่เข้มแข็งใหญ่โตย่อมมีอิทธิพลเหนือประเทศที่เล็กและอ่อนแอกว่าทั้งในด้านปริมาณของสัญญาณที่ข้ามพรมแดนไป และทิศทางการไหลของสัญญาณซึ่งมักจะมีลักษณะเป็นการไหลจากประเทศที่มีอำนาจมากกว่าแบบการจราจรทางเดียว (one way flow)

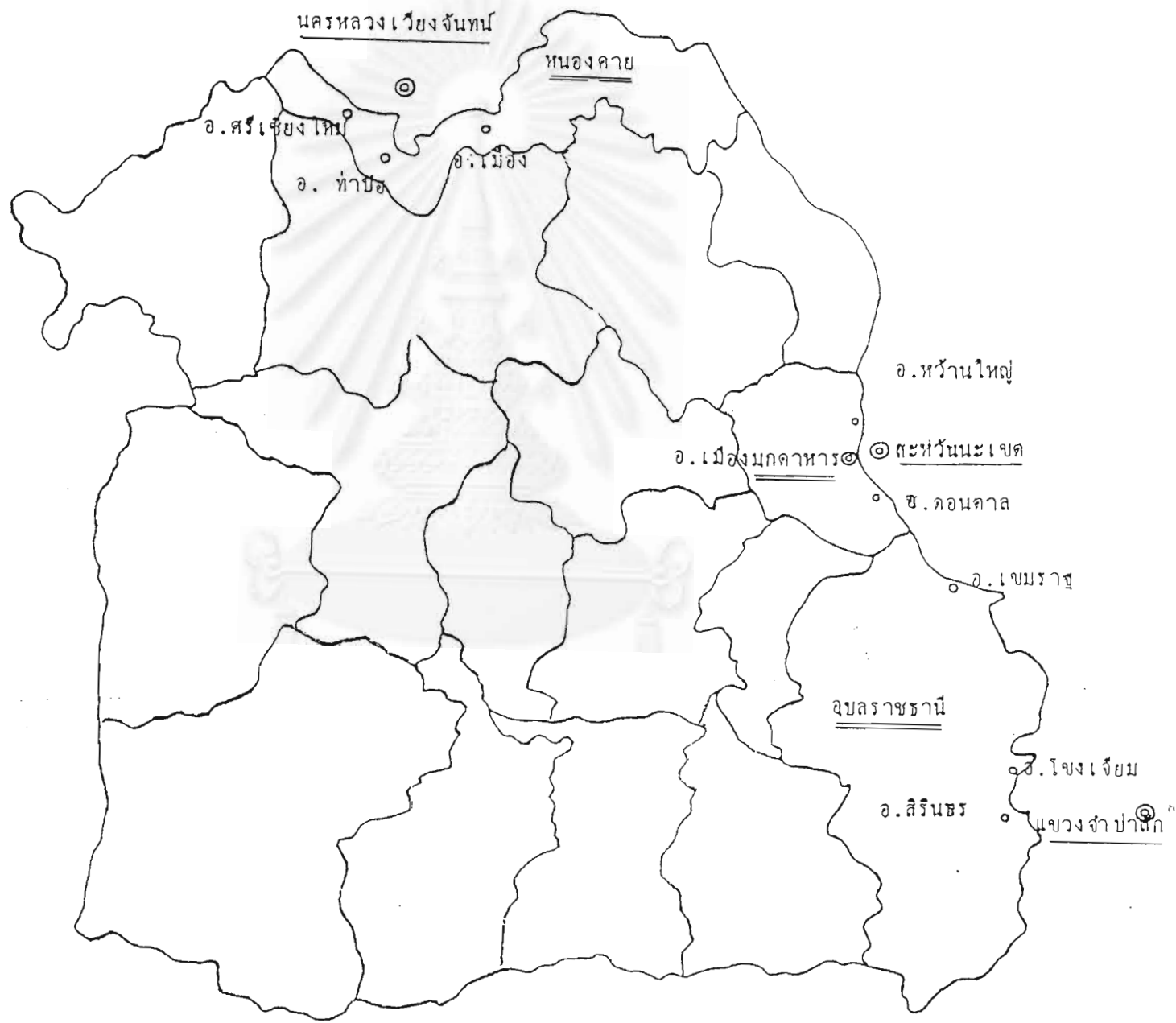
ประเทศไทยมีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ประเทศ คือพรมแดนไทย – กัมพูชา ประมาณ 800 กิโลเมตร พรมแดนไทย – พม่าประมาณ 2,202 กิโลเมตร พรมแดนไทย – มาเลเซีย ประมาณ 500 กิโลเมตร และพรมแดนไทย – ลาวอีกประมาณ 1,750 กิโลเมตร (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ: 2540) สภาพทางภูมิศาสตร์เช่นนี้ย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ได้คลอข้ามไปมาระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ประเทศได้ตลอดเวลา (โดยแต่ละประเทศไม่ได้มีเจตนาในเบื้องต้นที่จะทำให้การกระจายเสียงของตนรุกล้ำเข้าไปในประเทศใกล้เคียง) โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรมแดนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยซึ่งติดต่อกับประเทศลาว มีลำน้ำโขงเป็นเขตกันพรมแดนระหว่าง

จ.หนองคาย	อยู่ตรงข้ามกับ	นครเวียงจันทน์ เป็นเมืองหลวงของประเทศ สปป.ลาว และเป็นศูนย์กลางการค้าและการลงทุน มีการติดต่อทางการค้ากับประเทศไทยมากที่สุด
จ.มุกดาหาร	อยู่ตรงข้ามกับ	แขวงสะหวันนะเขต เป็นเมืองสำคัญและมีการติดต่อทางการค้ากับประเทศไทยมากเป็นอันดับสองรองจากนครเวียงจันทน์
จ.อุบลราชธานี	มีพื้นที่ติดต่อกับ	แขวงจำปาสัก มีการติดต่อทางการค้ากับประเทศไทยมากเป็นอันดับสามของประเทศ

ลักษณะของที่ราบลุ่มสองฝั่งโขงมีผู้คนอาศัยอยู่มาก และหนาแน่นกว่าพื้นที่ถัดออกไป ทำให้มีการแลกเปลี่ยนหรือยอมรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพราะอยู่ใกล้ชิดกันและไปมาหาสู่กันมานาน ตั้งแต่สมัยอดีต การแทรกซึมและการโฆษณาของฝ่ายตรงข้ามจึงมักได้ผลสูง (ภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : 2525)

สภาพทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาว แพร่ภาพและกระจายเสียงล้ำเข้ามายังเขตพื้นที่จังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยได้ โดยรัศมีของคลื่นสัญญาณสามารถครอบคลุมพื้นที่ในอำเภอหรือจังหวัดอื่นๆ ถึงแม้จะไม่ใช่จังหวัดชายแดนก็ตาม แต่มีลักษณะที่ตั้งอยู่ในรัศมีกำลังส่ง(โดยปกติแล้วอยู่ในระยะ 50- 60 กิโลเมตร) ซึ่งอาจมีความชัดเจนในการรับสัญญาณแตกต่างกัน เช่น อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย สามารถรับสัญญาณทั้งวิทยุและโทรทัศน์จากนครเวียงจันทน์ (ความชัดเจนดีมาก) , อ.เมือง จ.อุบลราชธานี สามารถรับสัญญาณวิทยุระบบ AM และสัญญาณโทรทัศน์ช่อง 3 จากนครเวียงจันทน์ (ความชัดเจนดี และหากมีการใช้เสาอากาศก็ยิ่งทำให้สัญญาณชัดเจนมากขึ้น) , อ.เมือง อ.คอนคา และ อ.ห้วยใหญ่ จ.มุกดาหาร สามารถรับสัญญาณจากแขวงสะหวันนะเขตได้อย่างชัดเจนดีมาก เนื่องจากพื้นที่อำเภอหรือจังหวัดดังกล่าวมีลักษณะทางกายภาพเป็นที่ราบ ประกอบกับมีปัจจัยทางเทคนิคคือคลื่นสัญญาณจากลาวแทรกเข้ามาบรรจบคลื่นสัญญาณของไทยด้วย , อ.ชานุมาน จ. อุบลราชธานี สามารถรับสัญญาณวิทยุระบบ AM จากแขวงสะหวันนะเขต (ความชัดเจนดี) เพราะอยู่ใกล้กับสถานีส่งดังกล่าว ในขณะที่อำเภออื่นๆ ที่ไกลออกไปหรือมีลักษณะเป็นที่ราบสูงมีภูเขาขวางกั้นก็อาจทำให้รับคลื่นจากลาวไม่ได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่สามารถแสดงขอบเขต หรือความสามารถของสัญญาณในการครอบคลุมถึงอย่างชัดเจนทุกพื้นที่ที่ลงในแผนที่ได้ เนื่องจากมีปัจจัยทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ของแต่ละจังหวัด และปัจจัยทางเทคนิคที่ทำให้ความสามารถในการรับสัญญาณของแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน

ภาพที่ 1 แสดงลักษณะที่ตั้งของพื้นที่ทาง 3 จังหวัด

กรมแผนที่ทหารบก
 แผนกแผนที่และแผนที่ภูมิประเทศ

ดังนั้นจากภาพรวมที่พบเป็นลักษณะของ spillover signals จากสปป.ลาวที่ข้ามเข้ามายังไทยได้ในหลายพื้นที่ โดยผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะพื้นที่ 3 จังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ได้แก่ จ.หนองคาย , จ.มุกดาหาร , จ.อุบลราชธานี มีสาเหตุเพราะเป็นเขตติดต่อสำคัญสำหรับการค้าชายแดนระหว่างไทย – ลาว และเป็นพื้นที่ที่ประชาชนตามแนวชายแดนไทยสามารถเปิดรับรายการวิทยุ – โทรทัศน์ที่แพร่ภาพและกระจายเสียงจากสถานี สปป.ลาวได้

จากการที่ประชาชนของประเทศทั้งสองมีเชื้อสายเดียวกัน มีภาษา และประกอบอาชีพเกษตรกรรม ตลอดจนวัฒนธรรมที่ละม้ายคล้ายคลึงกัน มีการติดต่อไปมาหาสู่กันเสมอ รวมถึงการค้าขายทางจุดผ่านแดนต่าง ๆ จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้สัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ของไทยแพร่กระจายข้ามพรมแดนไปยังฝั่งลาว อีกทั้งการสื่อสารโทรคมนาคมทำให้ปัจจุบันสังคมลาวมีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนสารบันเทิงผ่านสื่อมวลชนของไทยมากขึ้น และแทบไม่มีอะไรที่สื่อมวลชนไทยจะปกปิดให้รู้เฉพาะคนไทยเอง โดยไม่ให้นำคนลาวร่วมรับรู้ด้วย อะไรที่สื่อมวลชนไทยพูดหรือเขียน คนลาวจะรับรู้เท่า ๆ กับที่คนไทยได้รับรู้ ไม่ว่าจะเป็นความเคลื่อนไหวทางการเมืองของไทย ความบันเทิงที่น่าสนใจบนทุกช่องทางนี้ คนลาวรู้จักดารานักแสดงไทยจากละครที่พวกเขาชื่นชอบ รู้จักและจดจำโฆษณาสินค้าหลายอย่าง สามารถร้องเพลงที่เป็นที่นิยมได้เหมือนคนไทย แทบจะเรียกได้ว่าปัจจุบันเยาวชนคนลาวได้รับเอาข่าวสาร หรือวัฒนธรรมตะวันตกผ่านทางสื่อมวลชนไทยไปมาก ในทางกลับกันประชาชนไทยตามบริเวณชายแดนได้รับข้อมูลข่าวสาร หรือความเคลื่อนไหวใดบ้างที่เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านของเรา ตลอดจน สารบันเทิงอะไรบ้างจากรายการวิทยุ – โทรทัศน์ของประเทศลาว

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าประชาชนไทยที่อยู่ตามบริเวณชายแดนในฐานะผู้รับสาร มีพฤติกรรมอย่างไรในการรับสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ของประเทศลาว เพราะเท่าที่ผ่านมา เคยมีกรอบความคิดให้เรา “มองตะวันตก” และยอมรับกระแสโลกหรือโลกาภิวัตน์ เคยมีกรอบความคิดให้เรา “มองตะวันออก” ศึกษาปรัชญาบางอย่างของจีนและญี่ปุ่น แต่ดูเหมือนจะไม่มีกรอบความคิดใดเลยให้เราได้ “มองเพื่อนบ้าน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่มุมมองของการกระจายเสียงข้ามพรมแดน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพของสัญญาณวิทย์ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว ที่ข้ามพรมแดนเข้ามาและเปิดรับได้ในชายแดนไทย ได้แก่ จำนวนคลื่นและช่องสถานี รูปแบบรายการทั้งวิทยุ - โทรทัศน์ที่ข้ามเข้ามา
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อจาก สปป.ลาวของประชาชน ไทยตามบริเวณชายแดน และปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจรายการวิทยุ – โทรทัศน์จาก สปป. ลาว

1.3 ปัญหำการวิจัย

1. สภาพของสัญญาณวิทย์ – โทรทัศน์จาก สปป.ลาว ที่ข้ามพรมแดนเข้ามาในบริเวณชายแดนไทย มีจำนวนคลื่นและช่องสถานีมากน้อยเพียงใด เนื้อหาและรูปแบบรายการทั้งวิทยุ - โทรทัศน์เป็นอย่างไร
2. ประชาชนไทยตามบริเวณชายแดน มีการเปิดรับสัญญาณวิทย์ - โทรทัศน์อย่างไร และปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจรายการวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาวคืออะไร

1.4 ข้อสันนิษฐานการวิจัย

1. สัญญาณวิทย์ – โทรทัศน์จาก สปป.ลาว ตามบริเวณชายแดนไทย มีความชัดเจน และครอบคลุมพื้นที่แตกต่างกัน
2. ประชาชนไทยตามบริเวณชายแดนเปิดรับสัญญาณวิทย์ – โทรทัศน์จาก สปป.ลาว น้อยมาก เพราะคุณภาพของรายการวิทยุ – โทรทัศน์ของสปป.ลาวยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสัญญาณวิทย์ – โทรทัศน์ของ สปป.ลาวที่แพร่กระจายข้ามพรมแดนเข้ามาในจังหวัดชายแดนไทย ศึกษาเฉพาะพื้นที่ 3 จังหวัด ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับเมืองหลวงและเมืองสำคัญทางธุรกิจของ สปป.ลาว คือ ระหว่าง

1. จังหวัดหนองคาย อยู่ตรงข้ามกับ นครเวียงจันทน์
2. จังหวัดมุกดาหาร อยู่ตรงข้ามกับ แขวงสะหวันนะเขต
3. จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ตรงข้ามกับ แขวงจำปาสัก

1.6 นิยามศัพท์

สัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ข้ามพรมแดน (spillover signals) หมายถึง สัญญาณวิทยุ-โทรทัศน์ข้ามพรมแดน ซึ่งเกิดจากลักษณะเฉพาะทางเทคนิคของคลื่นวิทยุที่ “ล้น” ข้ามเส้นกั้นอาณาเขตเข้าไปในประเทศใกล้เคียง โดยเจ้าของสัญญาณไม่ได้มีเจตนาในเบื้องต้นที่จะให้การกระจายเสียงของตนรุกล้ำเข้าไปในประเทศอื่น ในงานวิจัยนี้หมายถึงรายการวิทยุ – โทรทัศน์ที่ผลิตจาก สปป.ลาวแต่สามารถกระจายเสียงและแพร่ภาพข้ามมาถึงผู้รับในฝั่งไทยได้

การเปิดรับสื่อ หมายถึง การเปิดรับข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อวิทยุ – โทรทัศน์ของสปป.ลาว ที่กระจายเสียงแพร่ภาพข้ามพรมแดนมายังฝั่งไทย

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเข้าใจสภาพสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาวที่ข้ามพรมแดนเข้ามาและรับได้ในฝั่งไทย ได้แก่ จำนวนคลื่นและช่องสถานี รูปแบบรายการทั้งวิทยุ - โทรทัศน์
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจของประชาชนไทย ในการรับฟัง รับชมรายการวิทยุ โทรทัศน์จากสปป.ลาว

สถาบันวิทยุบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การเปิดรับสื่อวิทยุ – โทรทัศน์จาก สปป.ลาวของผู้รับสารตามแนวชายแดนไทย ได้มีการศึกษาถึงทฤษฎี แนวความคิด ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายเสียงข้ามพรมแดน
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม
- 2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายเสียงข้ามพรมแดน (spillover signals)

Spillover signals หมายถึง สัญญาณวิทยุ โทรทัศน์ข้ามพรมแดน ซึ่งเกิดจากลักษณะเฉพาะทางเทคนิคของคลื่นวิทยุที่ “ล้น” ข้ามแดนกันอาณาเขตเข้าไปในประเทศใกล้เคียง โดยเจ้าของสัญญาณไม่ได้มีเจตนาในเบื้องต้นที่จะทำให้การกระจายเสียงของตนรุกล้ำเข้าไปในประเทศอื่น (โดยปกติคลื่นวิทยุที่ส่งไปในระดับพื้นดินสามารถเดินทางได้ไกลประมาณ 50 ไมล์) ITU หรือสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศให้การยอมรับว่า spillover signals เป็นลักษณะพิเศษทางธรรมชาติของคลื่นวิทยุ เป็นปัญหาทางเทคนิคที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

วอร์โลมอนต์ (Hazel Warlaumont : 1988) แจกแจงให้เห็นความพยายามทุกวิถีทางของประเทศต่าง ๆ ที่มุ่งสกัดกั้นสัญญาณวิทยุที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งรับได้ในประเทศของตนในระหว่างยุคสงครามเย็น (คือระยะเวลาระหว่างทศวรรษที่ 1950 – 1980 หรือตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึง การล่มสลายของค่ายสังคมนิยมสหภาพโซเวียต) ว่ามีตั้งแต่การส่งคลื่นรบกวน (jamming) ซึ่งต้องแลกกับค่าใช้จ่ายที่สิ้นเปลืองมาก การเจรจาทางการทูตซึ่งก็ต้องขึ้นต่อสถานการณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศคู่กรณี การเร่งปรับปรุงการกระจายเสียงในประเทศของตนให้มีประสิทธิภาพและน่าสนใจเพื่อสู้กับคู่แข่ง (เห็นได้ชัดในกรณีของเยอรมันตะวันออกกับตะวันตก ทำให้เยอรมันตะวันออกเป็นประเทศในค่ายสังคมนิยมประเทศเดียวที่มีรายการวิทยุโทรทัศน์ไม่นำเข้า) การโต้ตอบด้วยกำลังและความรุนแรง ไปจนกระทั่งถึงการออกกฎหมายควบคุมการรับฟังของประชาชนภายในประเทศของตนเอง

Warlaumont สรุปว่าการกระจายเสียงข้ามพรมแดนมีระดับของความรุนแรงแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่

1. ความใกล้ชิดกันทางภูมิศาสตร์ (geographical proximity) กล่าวคือยังมีพรมแดนติดต่อกันก็ยังมีผลกระทบต่อกันมาก เพราะเส้นกั้นอาณาเขตระหว่างประเทศไม่ได้เป็นอุปสรรคขวางกั้นสัญญาณวิทยุหรือโทรทัศน์ที่สามารถข้ามไปมาหากันได้
2. ความไม่สงบทางการเมือง (political unrest) ผลกระทบจะรุนแรงเป็นพิเศษหากการเมืองในประเทศที่รับสัญญาณอยู่ในภาวะที่ไม่สงบ เพราะอาจใช้ประโยชน์จากการกระจายเสียงโฆษณาชวนเชื่อ และโจมตีประเทศตรงข้ามได้
3. ฐานะทางเศรษฐกิจ (financial resources) คุณภาพและความน่าสนใจของรายการวิทยุ – โทรทัศน์เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก รายการกระจายเสียงของประเทศที่เศรษฐกิจดีน่าจะอยู่ในฐานะครอบงำและสร้างปัญหา ให้แก่ประเทศที่มีฐานะด้อยกว่าอย่างไม่ต้องสงสัย เห็นได้ชัดในกรณีที่ spillover ของอเมริกาเป็นที่ต้อนรับของชาวแคนาดา มากกว่ารายการที่ผลิตในแคนาดาเอง อีกทั้งส่งผลถึงอุตสาหกรรมโทรทัศน์ในแคนาดาที่ไม่สามารถเจริญเติบโตเท่าที่ควร
4. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ไม่แน่นอน (ebb and flow of relations) ในแต่ละระยะที่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แหล่งต้นตอของสัญญาณกับประเทศปลายทางที่รับสัญญาณมีการแปรเปลี่ยน รายการกระจายเสียงที่เข้าออกไปมาระหว่างกันก็มีความอ่อนไหว (sensitive) ในระดับที่แตกต่างกัน
5. สถานะแห่งอำนาจที่เท่าเทียมหรือไม่เท่าเทียมกัน (equal and unequal stature) ประเทศที่เข้มแข็งใหญ่โตย่อมมีอิทธิพลเหนือประเทศที่เล็กและอ่อนแอกว่าทั้งในด้านปริมาณของสัญญาณที่ข้ามพรมแดนไป และทิศทางการไหลของสัญญาณซึ่งจะมีลักษณะเป็นการไหลจากประเทศที่มีอำนาจมากกว่าแบบการจราจรทางเดียว (one way flow)

จากกรณีของการกระจายเสียงข้ามพรมแดนระหว่างไทย - ลาว ล้วนมีปัจจัยต่าง ๆ ดังที่ Warlaumont ได้ชี้ให้เห็นแล้วนั้น ไม่ว่าจะเป็นความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ ซึ่งไทยมีพรมแดนติดต่อกับลาวทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยถึง 1,750 กิโลเมตร อีกทั้งไทย - ลาวยังมีความสัมพันธ์กันทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม จึงเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้ประชาชนของทั้งสองประเทศสามารถเปิดรับฟังรับชมรายการจากทั้งสองฝ่ายได้ ส่วนความแตกต่างทางการเมือง การปกครอง ระบบเศรษฐกิจก็เป็นปัจจัยสำคัญที่อาจทำให้เกิดผลกระทบ อันเนื่องมาจากการแลกเปลี่ยนรายการกระจายเสียงซึ่งกันและกัน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

การสื่อสารจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้สื่อสารมีความหมายร่วมกัน เบอร์โล (Berlo : 1960) กล่าวว่าผู้ส่งสารและผู้รับสารจะมีความคล้ายคลึงกัน หากทั้ง 2 ฝ่ายไม่มีความคล้ายคลึงกัน การสื่อสารก็เกิดขึ้นไม่ได้

โรเจอร์ (Roger :1971) เรียกลักษณะความคล้ายคลึงกันของผู้ส่งสารและผู้รับสารว่าเป็นประสบการณ์ร่วม (experience) ได้แก่ ความเชื่อ ค่านิยม การศึกษา สถานภาพทางสังคม ทัศนคติ เป็นต้น

ในลักษณะความคล้ายคลึงกันของผู้ส่งสารและผู้รับสารนั้น วัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดการรับรู้ หรือตีความหมายและเป็นไปไม่ได้ที่มนุษย์ทุกคนจะมีวัฒนธรรมร่วมกันหมดแต่ก็ไม่มีวัฒนธรรมใดดำรงอยู่ได้อย่างโดดเดี่ยว ทุกวัฒนธรรมต่างมีการพบปะแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งการพบกันระหว่างวัฒนธรรมนี้อาจเป็นทั้งการพบกันแบบแทนที่ คือ วัฒนธรรมหนึ่งอาจถูกคัดลอกให้สูญหายไป หรือเป็นการผสมผสานระหว่างสองวัฒนธรรมให้เข้าด้วยกัน

ไมรอนและโจลิน (Myron and Jolene :1993) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม คือ “กระบวนการถ่ายทอดและตีความหมาย ปฏิสัมพันธ์ และสัญลักษณ์ระหว่างคนที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน ภายใต้บริบทการสื่อสารหนึ่ง ๆ”

โดยทั่วไปมนุษย์จะมองโลกโดยผ่านกรอบประสบการณ์ การรับรู้ และวัฒนธรรม ความเหมือนกันทางวัฒนธรรมจะทำให้เกิดความเข้าใจความหมายร่วมกัน เช่น เข้าใจวจนภาษา และอวจนภาษา ดังนั้นความแตกต่างทางวัฒนธรรม จะทำให้พฤติกรรมการสื่อสารของผู้ที่อยู่ในแต่ละวัฒนธรรมต่างกันไปด้วย วัฒนธรรมและการสื่อสารเป็นสิ่งที่ไปด้วยกันและต่างมีอิทธิพลต่อกัน วัฒนธรรมไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าไม่มีการสื่อสาร เพราะฉะนั้นการที่วัฒนธรรมเปลี่ยนไป การสื่อสารก็ย่อมเปลี่ยนตามไปด้วย

ปัจจัยที่ทำให้วัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมมีความแตกต่างกัน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของแต่ละกลุ่มคน รูปแบบการสื่อสารในแต่ละสังคม รวมทั้งบทบาทขององค์กรต่าง ๆ เช่น รัฐบาล ศาสนา สถาบัน ที่เป็นตัวกำหนดกฎระเบียบซึ่งก่อให้เกิดวัฒนธรรมร่วมกันในสังคม

ปัญหาหลักของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมคือ ความแตกต่างของลักษณะการให้ความหมาย และ พฤติกรรมการสื่อสาร เพราะผู้ส่งสารและผู้รับสารมาจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน การสร้างความเข้าใจร่วมกันของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมนั้น ผู้ส่งสารและผู้รับสารต้องมีทัศนคติที่ดีต่อกัน และจะต้องไม่มีความรู้สึกแค้นกว่าหรือด้อยกว่าในการมีปฏิสัมพันธ์ โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ประเพณี การดำรงชีวิต การแต่งกาย (Samovar and Porter : 1995)

จากการศึกษาการเปิดรับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์จากสปป.ลาว ของประชาชนไทยตามแนวชายแดน จะเห็นว่าถึงแม้พิจารณาโดยรวม ๆ ว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยและประชาชนลาว มีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันได้แก่ เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ประเพณี การดำรงชีวิต การแต่งกาย จนทำให้ประชาชนของทั้งสองประเทศสามารถรับฟัง รับชมรายการวิทยุ-โทรทัศน์ทั้งสองฝ่ายได้เข้าใจ

แต่ในขณะเดียวกันก็มีวัฒนธรรมบางอย่างที่แตกต่างและเป็นอุปสรรคในการเปิดรับสื่อวิทยุโทรทัศน์ลาวของคนไทย ได้แก่

นโยบายทางการเมืองการปกครองของรัฐบาล ตลอดจนระบบเศรษฐกิจของสปป.ลาว ซึ่งเป็นแบบสังคมนิยม สื่อมวลชนกลายเป็นเครื่องมือของรัฐ ดังนั้นจึงมีผลต่อการกำหนดรูปแบบการเสนอข่าวสาร ความบันเทิงต่าง ๆ ที่ต้องอยู่ภายใต้กรอบนโยบายของพรรค ทำให้เนื้อหารายการบางอย่างไม่สอดคล้องกับความต้องการของคนไทย หรือแม้แต่ทัศนคติที่คนไทยมองคนลาวอยู่ในฐานะที่ด้อยกว่า ภาษาคลกขบขัน เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมขึ้น

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ

ในการแสวงหาข่าวสาร หรือเปิดรับสื่อของมนุษย์นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เพราะสื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ ความต้องการสื่อจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อบุคคลนั้นต้องการข้อมูลในการตัดสินใจ หรือมีความไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และบุคคลจะไม่รับข่าวสารอย่างที่ผ่านมาสู่ตนทั้งหมด แต่จะเป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่าง ๆ เอง จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ โดยขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ของคุณ โดยมีกระบวนการเลือกสรร (Selective Process) ในการรับรู้ข่าวสารของผู้รับสารเองเป็นตัวกำหนด ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ตามความต้องการ ทักษะคิด ตามความรู้สึกลึกซึ้งที่คิด ฯลฯ ที่ไม่เหมือนกัน

การเปิดรับสื่อจากสื่อมวลชน

โดยที่ผู้รับสารมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่า การบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนจะช่วยตอบสนองความต้องการของเขาได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือเปลี่ยนลักษณะนิสัย และพฤติกรรมบางอย่างได้ โดยที่การเลือกบริโภคสื่อมวลชนนั้นจะขึ้นอยู่กับความต้องการหรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง เพราะบุคคลแต่ละคน ย่อมมีวัตถุประสงค์และความตั้งใจในการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน แคลปเปอร์ (Klapper : 1960) ได้แบ่งขั้นตอนการเปิดรับสื่อไว้ ดังนี้

2.3.1 การเลือกรับหรือการเลือกใช้ (Selective Exposure) บุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งสารต่าง ๆ ตามความสนใจและความต้องการของตนเอง ซึ่งโดยทั่วไปในการเปิดรับสื่อของผู้รับสื่อ มักจะเลือกรับสิ่งที่สนับสนุนความคิดเดิมของตนเสมอ นอกจากนั้นการเลือกรับสื่อยังขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (เช่น ระดับการศึกษา วัย อาชีพ รายได้ ฯลฯ) รวมทั้งศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมด้วย

2.3.2 การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) นอกจากบุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อแล้ว บุคคลยังเลือกให้ความสนใจต่อสื่อที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องหรือเข้ากันได้กับทัศนคติและความเชื่อดั้งเดิมของบุคคลนั้น ๆ ในขณะที่เดียวกันก็พยายามหลีกเลี่ยงการรับสื่อที่ขัดต่อทัศนคติหรือความคิดดั้งเดิม ทั้งนี้เพราะการได้รับสื่อที่ไม่สอดคล้องกับความรู้สึกลึก จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจ อันก่อให้เกิดภาวะทึงจิตใจที่ไม่สมดุลหรือมีความไม่สบายใจได้ (Cognitive Dissonance)

2.3.3 การเลือกรับรู้ และตีความหมาย (Selective Perception and selective Interpretation) เมื่อบุคคลเปิดรับสื่อจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้วผู้รับสื่ออาจมีการเลือกรับรู้และเลือกตีความที่ได้รับด้วยตามประสบการณ์ของแต่ละคน เพราะความหมายของสื่อที่ส่งไปถึง มิได้อยู่ที่ตัวอักษร รูปภาพ หรือคำพูดเท่านั้น แต่อยู่ที่ผู้รับสื่อจะมีการตีความสื่อที่ได้รับมาตามความเข้าใจของตนเอง หรือตามทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ สภาวะอารมณ์ และแรงจูงใจของคนในขณะนั้น

2.3.4 การเลือกจดจำ (Selective Retention) หลังจากที่บุคคลให้ความสนใจเลือกรับรู้และตีความสื่อไปในทิศทางที่สอดคล้องกับทัศนคติ และความเชื่อของตนแล้ว บุคคลยังเลือกจดจำเนื้อหาสาระของสื่อ ในส่วนที่ต้องการจำเข้าไว้เป็นประสบการณ์ ในขณะที่เดียวกันก็มักจะลืมสื่อที่ไม่ตรงกับความสนใจของตนเอง ซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยเสริมให้ทัศนคติ หรือความเชื่อเดิมของผู้รับสื่อมั่นคงยิ่งขึ้น

ในการศึกษาเรื่องพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อ นั้น เหตุผลในการที่มนุษย์เลือกสนใจหรือตั้งใจรับข่าวสารจากสื่อ นั้นอย่างไร มีปัจจัยหลายอย่างที่น่าสนใจ ดังนี้

- Individual Behavior แต่ละคนมีพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อเพื่อสนองความต้องการของตนเองแตกต่างกัน แอตกิน (Atkin : 1973) กล่าวว่า บุคคลเลือกรับสื่อใด ขึ้นอยู่กับการคาดคะเนเปรียบเทียบระหว่างผลรางวัลตอบแทน (Reward Value) กับการลงทุนลงแรง (Expenditures) และพันธะผูกพัน (Liabilities) ที่จะตามมา ถ้าผลตอบแทนหรือประโยชน์ที่ได้รับสูงกว่าการลงทุน หรือการต้องใช้ความพยายาม ที่จะรับรู้หรือทำความเข้าใจแล้ว บุคคลย่อมแสวงหาสื่อ นั้น (Information Seeking) แต่ถ้าผลประโยชน์น้อยกว่า บุคคลก็อาจจะเฉยเมยต่อข่าวนั้น (Information Ignoring) หรือในกรณีที่บุคคลเห็นว่าสื่อ นั้นจะก่อให้เกิดภาวะผูกพัน ก็จะไม่หลีกเลี่ยงสื่อ นั้น (Information Avoidance) และในบางครั้ง ก็ต้องยอมรับสื่อ ทั้ง ๆ ที่ไม่เต็มใจ (Information Yielding) เพื่อหลีกเลี่ยงในการลงทุนลงแรงในการรับสื่อ นั้นๆ

- Social Behavior ผู้รับสื่อจะเลือกรับสื่อจากสื่อใดนั้น ย่อมเป็นไปตามบทบาทและสถานภาพทางสังคมของผู้รับสื่อ เช่น ตำแหน่ง หน้าที่ หรือชมรม สโมสรที่บุคคลนั้นสังกัดอยู่

- Social Relation ความสัมพันธ์ทางสังคม คือ การมีความสัมพันธ์กันในลักษณะกลุ่มปฐมภูมิ หรือกลุ่มทุติยภูมิ แต่กลุ่มปฐมภูมิซึ่งมีความสัมพันธ์กันในหมู่เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงาน หรือในครอบครัวและวงศาคณาญาตินี้ จะมีอิทธิพลในการเป็นตัวแทรกมากกว่ากลุ่มทุติยภูมิ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความใกล้ชิดน้อยกว่า ข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับจากสื่อมวลชนมักจะถูกรับรู้หรือตีความโดยมีอิทธิพลของกลุ่มหรือบุคคลในกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ เช่น การที่ปัจเจกบุคคลจะเชื่อข่าวสารจากโฆษณา ใด ๆ หรือไม่นั้นมักจะได้รับอิทธิพลจากการปรึกษาหารือไต่ถามเพื่อนฝูงหรือผู้ใกล้ชิด อิทธิพลที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารในลักษณะนี้เราเรียกว่า "อิทธิพลของบุคคล" (personal influence)

เมื่อพิจารณาเรื่องการเปิดรับรายการวิทยุ – โทรทัศน์จาก สปป.ลาวของประชาชนตามบริเวณชายแดนไทย โดยอ้างถึงแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวมาข้างต้นแล้วจะเห็นว่าประชาชนมีการเลือกเปิดรับหรือให้ความสนใจกับข่าวสาร เรื่องราวต่าง ๆ เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ เช่น วัย ระดับการศึกษา อาชีพ บทบาทและสถานภาพทางสังคม และปัจจัยทางด้านประเพณี วัฒนธรรมด้วย แต่ในทางกลับกันหากสื่ออื่นไม่ตอบสนองความต้องการของบุคคลหรือไม่ได้สนับสนุนความคิด ความเชื่อเดิมของตนแล้ว ก็อาจจะเฉยเมยต่อข่าวนั้น และไม่เลือกเปิดรับสื่อดังกล่าว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปิดรับสื่อวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาวของผู้รับสารตามบริเวณแนวชายแดนไทย” จะทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

1. การศึกษาเนื้อหา (Content Study) เป็นการศึกษาสภาพสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ ที่แพร่กระจายข้ามพรมแดนจากสปป.ลาวว่ามีจำนวนคลื่นและช่องสถานีเท่าใด ตลอดจนรูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุ – โทรทัศน์ จากการเฝ้าติดตามรับชมรับฟังรายการ
2. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ศึกษาข้อมูลการเปิดรับสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว ของประชาชนไทยตามบริเวณแนวชายแดน มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่ออย่างไร
3. การสัมภาษณ์เจาะลึก (Indepth – Interview) สัมภาษณ์ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกรณีสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ของสปป.ลาว และประชาชนที่มีพฤติกรรมเปิดรับสื่อจากสปป.ลาว

3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถแบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น

3.1.1 การศึกษาเนื้อหา (Content Study) กลุ่มประชากรคือรายการวิทยุ – โทรทัศน์ของสปป.ลาว

3.1.2 การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ตามบริเวณชายแดนไทย – ลาว ในจังหวัดชายแดนไทย 3 จังหวัด ดังนี้

- อ.เมือง , อ.ท่าบ่อ , อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย
- อ.เมือง , อ.คอนคาบ , อ.หว้านใหญ่ จ.มุกดาหาร
- อ.สิรินธร , อ.โขงเจียม , อ.เขมราฐ จ.อุบลราชธานี

3.1.3 การสัมภาษณ์เจาะลึก (Indepth – Interview) กลุ่มประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์คือ

1) เจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับกรณีสัญญาณวิทย์ – โทททัศน์ ของสปป.ลาวที่แพร่กระจายข้ามพรมแดนมายังฝั่งไทยได้แก่

- ประชาสัมพันธ์จังหวัด มีหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบสื่อมวลชนของแต่ละจังหวัด ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างไทย – ลาวและเป็นแหล่งข้อมูลเรื่องพื้นที่ชายแดนไทยที่สามารถเปิดรับสัญญาณวิทย์ – โทททัศน์จาก สปป.ลาวได้

- นายสถานีและเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุ – สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องคลื่นสัญญาณวิทย์ – โทททัศน์ที่ข้ามไปมาระหว่างไทย – ลาว และการแลกเปลี่ยนหรือให้ความช่วยเหลือทางด้านสื่อสารมวลชนซึ่งกันและกัน

- หอการค้าจังหวัด เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากกรณีการแพร่กระจายของสัญญาณวิทย์ – โทททัศน์ เพื่อการค้า การลงทุน ตามบริเวณแนวชายแดนไทย - ลาว

- นักธุรกิจ นักลงทุนท้องถิ่น เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากกรณีการแพร่กระจายของสัญญาณวิทย์ – โทททัศน์ เพื่อการค้า การลงทุน ตามบริเวณแนวชายแดนไทย ลาว

- หน่วยปฏิบัติการตามลุ่มน้ำโขง (นปจ.) เกี่ยวข้องโดยตรงในแง่ของการกำหนดนโยบายเรื่องความมั่นคงระหว่างประเทศ จากการเฝ้าฟังข่าวสารของสปป.ลาว

2) ประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงในการเปิดรับสัญญาณวิทย์ – โทททัศน์ จากสปป.ลาวที่ข้ามพรมแดนมายังฝั่งไทย

3.2 วิธีการและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 การศึกษาเนื้อหา โดยผู้วิจัยได้มีโอกาสเดินทางเข้าไปเยี่ยมชมสถานีวิทยุ-สถานีโทรทัศน์แห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประกอบกับการใช้วิธีศึกษาลักษณะรายการวิทยุ – โทรทัศน์ของลาว ที่ข้ามมายังฝั่งไทย โดยการบันทึกเทปรายการว่ามีรูปแบบและเนื้อหาอย่างไร

1) รายการวิทยุบันทึกเทปร่วมตั้งแต่วันที่ 2 – 8 ธันวาคม 2542

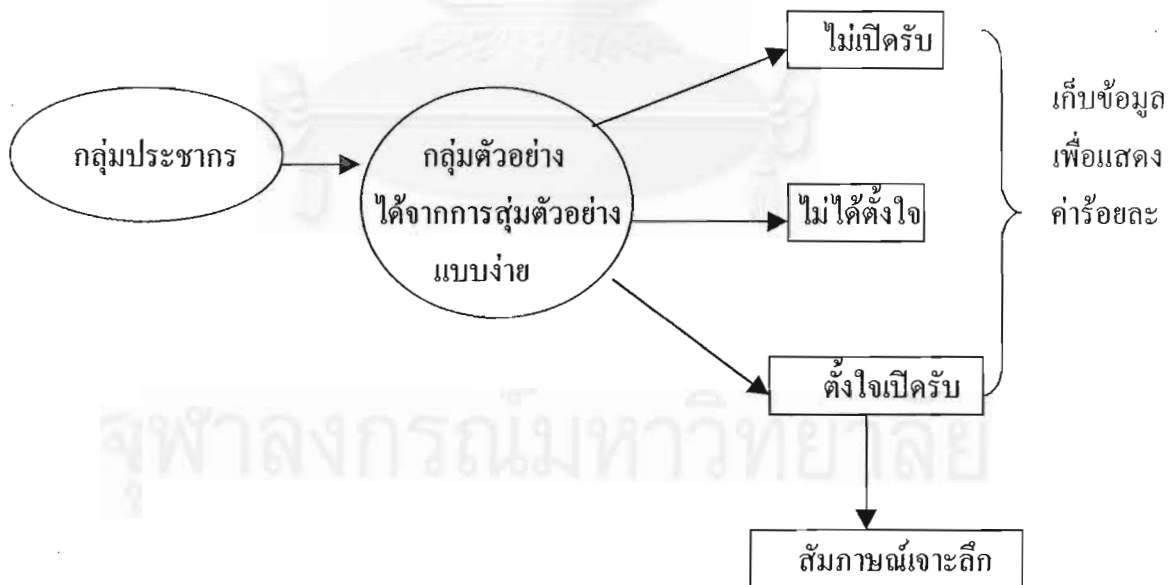
2) รายการโทรทัศน์บันทึกเทปร่วมตั้งแต่วันที่ 9 – 15 ธันวาคม 2542

3.2.2 การวิจัยเชิงสำรวจ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาพฤติกรรมของผู้รับสารหรือกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงที่เปิดรับสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน คือ

1) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย) เป็นขั้นตอนแรก จากแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดแนวคำถาม (Questionnaire guide) ขึ้นมา โดยพิจารณาให้มีความแตกต่างทางด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ของกลุ่มตัวอย่างด้วยหลังจากนั้นจะสามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างได้ 3 กลุ่มได้แก่

- กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เปิดรับหรือไม่เคยเปิดรับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์จาก สปป.ลาว
- กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับสื่อโดยไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ หรือเปิดรับโดยบังเอิญ คือเปิดเจอรายการใดที่น่าสนใจจึงจะฟังหรือชม ไม่ได้มีความตั้งใจจะเปิดรับรายการใดโดยเฉพาะ
- กลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจเปิดรับสื่อ

2) จากการกลั่นกรองในขั้นตอนแรก จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจเปิดรับสื่อวิทยุ - โทรทัศน์ของสปป.ลาว แล้วจึงใช้วิธีสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้อีกครั้งหนึ่ง

กลุ่มตัวอย่างเลือกศึกษาจากประชากรในพื้นที่ 3 จังหวัด (จังหวัดละ 3 อำเภอ) ซึ่งเป็นจังหวัดชายแดนไทยที่ตั้งอยู่ตรงข้ามกับเมืองหลวง และเมืองสำคัญของสปป.ลาว ประกอบด้วยพื้นที่ดังกล่าวสามารถรับคลื่นวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาวได้

กลุ่มตัวอย่าง 3 จังหวัด รวมจำนวนทั้งหมด 1,200 คน ดังนี้

จ.หนองคาย ⇒ 400 คน

ได้แก่ อ.เมือง , อ.ท่าบ่อ , อ.ศรีเชียงใหม่

จ.มุกดาหาร ⇒ 400 คน

ได้แก่ อ.เมือง , อ.ดอนตาล , อ.หว้านใหญ่

จ.อุบลราชธานี ⇒ 400 คน

ได้แก่ อ.สิรินธร , อ.โขงเจียม , อ.เขมราฐ

จำแนกตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

เพศ	-	ชาย 600 คน
	-	หญิง 600 คน
อายุ	-	18 ปีขึ้นไป
อาชีพ	-	ทั่วไป
การศึกษา	-	ทุกระดับชั้น

3.2.3 การสัมภาษณ์เจาะลึก ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ

1) เจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระจายเสียงข้ามพรมแดนจากสปป.ลาว ทั้ง 3 จังหวัด จังหวัดละประมาณ 10 คน ประกอบด้วย

- ประชาสัมพันธ์จังหวัด
- นายสถานีและเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุ – สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น
- หอการค้าจังหวัด
- นักธุรกิจ นักลงทุนท้องถิ่น
- หน่วยปฏิบัติการตามลุ่มน้ำโขง (นปข.)

2) ประชาชนตามบริเวณแนวชายแดนไทยที่เป็ได้รับสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว ซึ่งได้กลั่นกรองมาแล้วจากการวิจัยเชิงสำรวจจำนวนหนึ่ง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 การศึกษาเนื้อหา ใช้เครื่องมือในการวิจัยคือ เทปบันทึกตัวอย่างรายการวิทยุ – โทรทัศน์ของสปป.ลาว

3.3.2 การวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสัมภาษณ์ที่กำหนดแนวหัวข้อสัมภาษณ์ (Questionnaire guide) ซึ่งแบ่งโครงสร้างคำถามออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกาได้รับสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว , เหตุผลในการเป็ได้รับ

3.3.3 การสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้วิจัยเตรียมแนวคำถามไว้โดยจะเน้นคำถามในเรื่องวัตถุประสงค์ในการเป็ได้รับ ปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจรายการวิทยุ – โทรทัศน์ของลาว แนวปฏิบัติหรือการนำข้อมูลจากรายการดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างไรบ้างต่อหน่วยงานของผู้ให้สัมภาษณ์

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาเนื้อหา ใช้วิธีบันทึกเทปรายการตัวอย่างทั้งวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว เพื่อศึกษารูปแบบเนื้อหาของรายการดังกล่าว ส่วนการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยอีก 5 คนจะสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างตามแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดแนวคำถามไว้ และบันทึกผลลงในตารางแจกแจงความถี่แยกตามประเด็นคำถามที่ตั้งไว้ ส่วนการสัมภาษณ์เจาะลึก ใช้วิธีให้ผู้สัมภาษณ์ตอบคำถามที่เตรียมไว้อีกชุดหนึ่ง หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้ง 3 ส่วนมาประมวลผลเพื่อวิเคราะห์ผลเป็นขั้นตอนต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แยกพิจารณาดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ คือ การอธิบายข้อมูลตามความแตกต่างกันของ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.5.2 การวิเคราะห์เชิงพรรณนาข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งจากการศึกษาเนื้อหารายการ การวิจัยเชิงสำรวจ และการสัมภาษณ์เจาะลึก นำมาตีความหมายและวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการวิทยุ และรายการโทรทัศน์ของสปป.ลาว

สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันสื่อมวลชนลาวยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลทั้งหมด โดยมีกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่ดูแล แต่ปัจจุบันสปป.ลาวยังไม่มีกฎหมายที่ใช้สำหรับควบคุมสื่อมวลชนโดยเฉพาะ เพราะสื่อมวลชนอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลอย่างเข้มงวดของรัฐบาล จึงทำให้การนำเสนอของสื่อต้องตอบสนองต่อนโยบายของรัฐด้วย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาเนื้อหา (Content Study) โดยเริ่มจากการศึกษาศึกษาสภาพของสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ของสปป.ลาว ว่ามีจำนวนคลื่นและช่องสถานีใดบ้างที่ข้ามพรมแดนเข้ายังเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนไทย ตลอดจนการศึกษารูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุ – โทรทัศน์จากเผ่าติดตามฟังและชมรายการ

สภาพคลื่นสัญญาณวิทยุและโทรทัศน์จากสปป.ลาวที่กระจายเสียงข้ามพรมแดนมายังจังหวัดชายแดนไทยทั้ง 3 จังหวัดมีความสามารถในการครอบคลุมพื้นที่และความชัดเจนในการรับแตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของแต่ละจังหวัดเป็นปัจจัยที่เอื้อประโยชน์ในการรับสัญญาณด้วย เช่น พื้นที่หรือบริเวณจังหวัดหนองคาย และจังหวัดมุกดาหารเป็นที่ราบจึงสามารถรับสัญญาณวิทยุโทรทัศน์จากสปป.ลาวได้อย่างชัดเจน ประกอบกับกำลังส่งของสถานีวิทยุ – สถานีโทรทัศน์จากนครหลวงเวียงจันทน์ และแขวงสะหวันนะเขตมีกำลังส่งสูงกว่าและสถานีส่งตั้งอยู่ใกล้ชายแดนไทยมากกว่าแขวงจำปาสัก ทำให้พื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีบางส่วน ซึ่งมีลักษณะเป็นที่ราบสูงมีภูเขาขวางกั้นอยู่อาจจะรับสัญญาณได้ไม่ชัดเจนนัก

4.1 สภาพสัญญาณวิทยุจากสปป.ลาว

สถานีวิทยุกระจายเสียงของสปป.ลาว มี 2 ส่วน ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ ที่นครเวียงจันทน์ และสถานีวิทยุกระจายเสียงส่วนภูมิภาคหรือส่วนท้องถิ่นเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงของแขวงต่าง ๆ ทั่วประเทศ

4.1.1 สถานีวิทยุกระจายเสียงส่วนกลาง

คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ซึ่งส่งสัญญาณข้ามมาถึงบริเวณพื้นที่ จ.หนองคาย ของประเทศไทย โดยมีการกระจายเสียง 2 ระบบ ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ AM มีกำลังส่ง 200 kw สามารถแพร่กระจายเสียงในรัศมี 400 km ออกอากาศเป็นประจำทุกวัน โดยภาคกลางวันตั้งแต่เวลา 05.00 – 14.30 น. และภาคค่ำตั้งแต่เวลา 16.30 – 22.00 น. รวมเวลาในการออกอากาศทั้งหมดวันละ 15 ชั่วโมง

และสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ FM ซึ่งมีกำลังส่ง 20 kw สามารถแพร่กระจายเสียงในรัศมี 150 km ออกอากาศเป็นประจำทุกวัน ตั้งแต่เวลา 06.00 – 22.00 น. รวมเวลาในการออกอากาศทั้งหมดวันละ 16 ชั่วโมง (สถิติสื่อมวลชนด้านวิทยุกระจายเสียงสปป.ลาว : 2542)

4.1.2 สถานีวิทยุกระจายเสียงส่วนภูมิภาคหรือส่วนท้องถิ่น

นอกจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติที่มีอยู่ในส่วนกลางแล้ว ยังมีสถานีวิทยุกระจายเสียงของแขวง เพื่อเป็นกระบอกเสียงและเป็นเครื่องมือของคณะพรรคแขวงและเจ้าของแขวงแต่ละแขวง การกระจายเสียงของแต่ละสถานีวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นนั้น ปัจจุบันสปป.ลาวยังไม่มีข้อกำหนดอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษรว่าต้องให้ทุกสถานีถ่ายทอดสดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติอย่างไรก็ตาม แต่ละสถานีก็ได้พยายามถ่ายทอดสด เพื่อกระจายไปยังประชาชนในท้องถิ่นของตนได้ รับทราบเหตุการณ์ ข่าวสารจากส่วนกลางด้วย หรือมีการนำเทปรายการของส่วนกลางมาออกอากาศซ้ำใหม่ เช่น รายการแม่หญิงลาว รายการเพื่อประเทศลาว เป็นต้น ส่วนรายการข่าวท้องถิ่นและรายการบันเทิงอื่น ๆ มักเป็นการผลิตรายการเอง เป็นที่น่าสังเกตว่ารายการของสถานีวิทยุท้องถิ่นนี้ยังไม่มี การกำหนดแน่นอนตายตัวว่าจะออกอากาศวันหนึ่งกี่ชั่วโมง ยังคงผลิตรายการเองและออกอากาศตามสะดวก วันใดมีข่าวมากก็ออกอากาศ หากไม่มีก็เอารายการเพลงมาออกอากาศ

สถานีวิทยุกระจายเสียงส่วนท้องถิ่น ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงแขวงสะหวันนะเขต ส่งสัญญาณได้เพียงระบบเดียวคือระบบ AM มีกำลังส่ง 20 kw และสัญญาณดังกล่าวสามารถแพร่กระจายเสียงได้ในรัศมี 100 km ซึ่งสามารถข้ามเข้ามาครอบคลุมถึงเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนไทยคือ จ. มุกดาหาร โดยเริ่มออกอากาศตั้งแต่เวลา 05.30 – 19.45 น. รวมเวลาในการออกอากาศทั้งหมดวันละ 14.15 ชั่วโมง

สถานีวิทยุกระจายเสียงส่วนท้องถิ่นอีกแห่งหนึ่ง คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแขวงจำปาสัก ส่งสัญญาณด้วยระบบ AM มีกำลังส่ง 10 kw สามารถแพร่กระจายเสียงในรัศมี 45 km โดยสัญญาณสามารถครอบคลุมมาถึง จ.อุบลราชธานี และเริ่มออกอากาศตั้งแต่เวลา 05.00 – 21.00 น. รวมเวลาในการออกอากาศทั้งหมดวันละ 16 ชั่วโมง (สถิติสื่อมวลชนด้านวิทยุกระจายเสียงสปป.ลาว : 2542)

ตัวอย่างผังรายการวิทยุระบบ AM ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ นครเวียงจันทน์

เวลา	รายการ
5.00	รายการภาษาม้ง
5.30	รายการภาษาขมุ
6.00	ข่าวและข่าวบริการสาธารณะ
6.30	รายการกองทัพประชาชนลาว
7.00	ข่าวภายในประเทศและข่าวต่างประเทศ
7.30	รายการสังคมและวัฒนธรรม
8.00	รายการปฏิบัติประชาชนลาว
8.30	เพลงจากนาข้าว
9.00	ข่าวด่วน
9.05	แดนจำปา
10.00	รายการส่งเสริมศิลปะ
11.00	เพลงก่อนบ่าย
11.30	รายการกองทัพประชาชนลาว
12.00	ข่าวภายในประเทศและข่าวต่างประเทศ
12.30	จันทร์ รายการกฎหมาย
	พุธ รายการกฎหมาย
	เสาร์ รายการกฎหมาย
	อังคาร รายการความรู้ทั่วไป
	พฤหัสบดี รายการความรู้ทั่วไป
	อาทิตย์ รายการสนทนา

13.00	รายการละครวิทยุ
13.30	รายการภาษามิ่ง
14.00	รายการภาษาขมุ
14.30	ปิดสถานี
<i>ภาคบ่าย</i>	
16.30	รายการวาไรตี้
17.30	ประกาศจากทางราชการ
18.00	รายการเพื่อเกษตรกร
	อาทิตย์ รายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม
18.30	จันทร์ วิทยากรใหม่
	อังคาร ชีวิตและวิทยาศาสตร์
	พุธ วิทยากรใหม่
	พฤหัสบดี แม่ที่ดี
	ศุกร์ วิทยากรใหม่
	เสาร์ ชีวิตและวิทยาศาสตร์
	อาทิตย์ รายการสำหรับเด็ก
19.00	ข่าวในประเทศและข่าวต่างประเทศ
19.30	จันทร์ รายการเพื่อแรงงาน
	อังคาร รายการธุรกิจและสังคม
	พุธ รายการหนุ่มสาว
	พฤหัสบดี รายการแม่หญิง
	ศุกร์ รายการเกษตรและป่า
	เสาร์ รายการสาธารณสุข
	อาทิตย์ รายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม
20.00	บทเรียนภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส
20.30	นิตยสารนานาชาติ
21.00	ข่าวในประเทศและข่าวต่างประเทศ
21.15	รายการทบทวนเหตุการณ์สำคัญ
21.30	เพลงนิทรา
22.00	ปิดสถานี

ที่มา : สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ นครเวียงจันทน์

ตัวอย่างผังรายการวิทยุระบบ FM ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ นครเวียงจันทน์

เวลา / วันจันทร์ - วันเสาร์	รายการ
6.00 – 6.30	ข่าวและบริการสาธารณะ
6.30 – 7.00	รายการกองทัพประชาชนลาว
7.00 – 7.30	ข่าวภายในประเทศและข่าวต่างประเทศ
7.30 – 8.00	รายการสังคมและวัฒนธรรม
8.00 – 8.30	รายการปฏิบัติประชาชนลาว ครั้งที่ 6
8.30 – 9.00	รายการส่งเสริมการเกษตร
9.00 – 9.30	บททวนข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์
9.30 – 10.00	ข่าวประชาสัมพันธ์
10.00 – 11.00	รายการมรดกลาว
11.00 – 11.30	ค้นพบสิ่งใหม่ (วันจันทร์, วันพุธ, วันศุกร์) ท่องเที่ยวลาว (วันอังคาร, วันเสาร์) เพื่อสุขภาพ (วันพฤหัสบดี)
11.30 – 12.00	เพลงก่อนบ่าย
12.00 – 13.00	ถ่ายทอดรายการข่าวจากระบบเอเอ็ม
13.00 – 14.00	สาระน่ารู้
14.00 – 15.00	เพลงสากล เพลงฝรั่งเศส (วันพุธ, วันเสาร์)
15.00 – 15.05	ฮือตนิวส์
15.05 – 16.00	เพลงยามบ่าย
16.00 – 17.00	ชีวิตในเมือง
17.00 – 18.00	อาทิตย์อัสดง
18.00 – 19.00	เพลงลูกทุ่ง
19.00 – 19.30	ถ่ายทอดรายการข่าวจากระบบเอเอ็ม
19.30 – 20.00	รายการประชาชนลาว
20.00 – 21.00	รายการส่งเสริมศิลปะ
21.00 – 21.15	โลกวันนี้
21.15 – 22.00	เพลงนิทรา และปิดสถานี

ที่มา : สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ นครเวียงจันทน์

เวลา/วันอาทิตย์	รายการ
6.00 – 6.30	ข่าวและบริการสาธารณะ
6.30 – 7.00	รายการกองทัพประชาชนลาว
7.00 – 7.30	ข่าวภายในประเทศและข่าวต่างประเทศ
7.30 – 8.00	รายการสังคมและวัฒนธรรม
8.00 – 8.30	รายการถึงแวดล้อม
8.30 – 9.00	รายการสำหรับเด็ก
9.00 – 10.00	เพลงฮิตลาว
10.00 – 10.30	รายการการพัฒนาเมือง
10.30 – 11.00	รายการพัฒนาศิลปหัตถกรรม
11.00 – 11.15	วิจารณ์กีฬา
11.15 – 12.00	เพลงก่อนบ่าย
12.00 – 13.00	ถ่ายทอดรายการข่าวจากระบบเอเอ็ม
13.00 – 13.15	เรียนภาษาอังกฤษ
13.15 – 14.00	เพลงสากล
14.00 – 15.00	อาทิตย์บันเทิง
15.00 – 16.00	ละครชาวบ้าน , ภาพยนตร์
16.00 – 16.30	รายการเพื่อสุขภาพ
16.30 – 17.00	ข่าวประชาสัมพันธ์
17.00 – 18.00	เพลงจากทางสถานี
18.00 – 19.00	ชีวิตในเมือง
19.00 – 19.30	ถ่ายทอดรายการข่าวจากระบบเอเอ็ม
19.30 – 20.00	เพลงเพื่อเยาวชน
20.00 – 20.30	เพลงลูกทุ่ง
20.30 – 21.00	วัฒนธรรมแม่หญิงลาว
21.00 – 21.30	รายการพุทธศาสนา
21.30 – 22.00	เพลงนิทรา และปิดสถานี

ที่มา : สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาตินครเวียงจันทน์

ตัวอย่างผังรายการวิทยุระบบ AM ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแขวงจำปาศักดิ์

เวลา	รายการ
5.00	ประกาศแจ้งรายการ
5.00	เกษตรบ้านเฮา
6.00	วันใหม่
6.30	ข่าวท้องถิ่น
7.00	ถ่ายทอดข่าวประจำวัน จาก นครเวียงจันทน์
7.30	ความรู้เพื่อชีวิต
8.00	เสียงแคนแดนจำปา
9.00	สาระที่นำรู้
9.30	ข่าวบริการ
10.00	จำปาพาเพลิน
11.00	แม่หญิงลาวใหม่
11.30	ข่าวท้องถิ่น
12.00	ถ่ายทอดข่าวประจำวัน จาก นครเวียงจันทน์
12.30	พัฒนาแดนจำปา
13.00	สุขใจยามบ่าย
14.00	หมอลำบ้านเฮา
15.00	ละครวิทยุ
15.30	ส่งเสริมวัฒนธรรมลาว
16.00	จำปาพาไป
17.00	พัฒนาชนบท
17.30	เพื่อคนรุ่นหนุ่ม
18.00	เชิงศิลป์
19.00	ถ่ายทอดข่าวประจำวัน จาก นครเวียงจันทน์
19.30	เพื่อประเทศลาว
20.00	ข่าวท้องถิ่น
21.00	ปิดสถานี

ที่มา : สถานีวิทยุกระจายเสียงแขวงจำปาศักดิ์

ตัวอย่างผังรายการวิทยุระบบ AM ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแขวงสะหวันเขต

เวลา	รายการ
5.25	ประกาศแจ้งรายการ
5.30	สบายดีวันใหม่
6.00	สลับสับเปลี่ยนรายการสาระในแต่ละวัน
6.30	ข่าวท้องถิ่น
7.00	ถ่ายทอดข่าวประจำวัน จากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ นครเวียงจันทน์
7.30	ใจประสานใจ
8.00	ชีวิตและกฎหมาย
8.30	ร่วมใจพัฒนา
9.30	เสียงเพลงยามสาย
10.00	เสียงส่งจากสาวภูไท และข่าวบริการ
11.00	ละคร , ลำเรื่อง
11.30	ข่าวท้องถิ่น
12.00	ถ่ายทอดข่าวประจำวัน จากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ นครเวียงจันทน์
12.30	ข่าวบริการ
13.00	เพลินเพลงยามบ่าย
14.00	ส่งใจสู่ทุ่งนา
15.00	ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย
15.30	ท่องเที่ยวเมืองลาวและข่าวบริการ
16.00	สวรรค์บ้านเฮา
17.00	เสียงแคนยามแลง
17.30	นานาประโยชน์
18.00	เยาวชนและสาวหนุ่ม
18.30	ข่าวท้องถิ่น

19.00	วันจันทร์ อังคาร พุธ ศุกร์ ถ่ายทอดข่าวประจำวัน จากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ นครเวียงจันทน์
19.30	วันพุธ วันเสาร์ รายการศึกษาทางไกล
19.45	เพื่อนเพลง
	ปิดสถานี

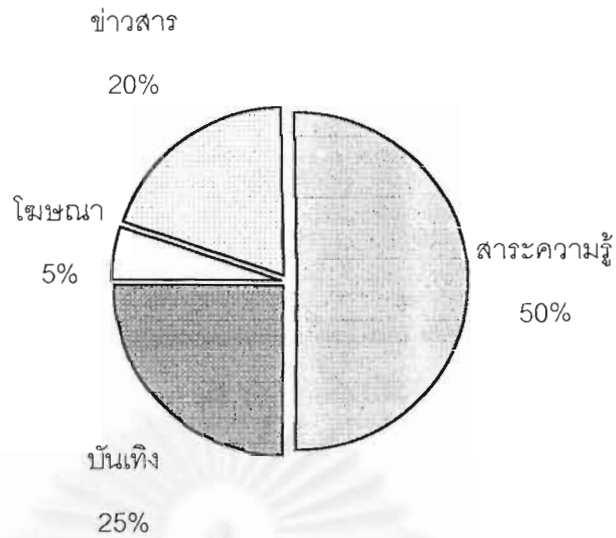
ที่มา : สถานีวิทยุกระจายเสียงแขวงสะหวันนะเขต

4.2 รายการวิทยุของสปป.ลาว

นโยบายโดยภาพรวมของแต่ละสถานี คือการเสนอรายการที่เป็นสาระประโยชน์แก่ประชาชน รวมทั้งด้านการประชาสัมพันธ์เสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่ประชาชน โดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมลาว ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบสื่อประเภทต่าง ๆ

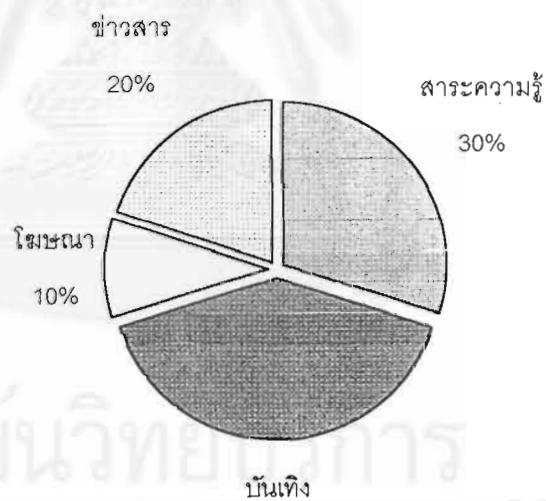
สำหรับวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติที่นครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นสถานีหลักหรือสถานีแม่ข่าย นอกจากจะมีการเสนอรายการข่าวทั่วไป รายการสังคมวัฒนธรรมและสารคดี ตลอดจนรายการบันเทิงต่าง ๆ แล้ว ยังมีรายการวิทยุเพื่อผู้ฟังเฉพาะกลุ่ม เช่น รายการภาษาม้ง รายการภาษาขมุ รายการเพื่อ แม่หญิงลาว รายการเพื่อเยาวชนลาว รายการเพื่อการเกษตร ส่วนรายการจากสถานีวิทยุท้องถิ่น มีทั้งรายการที่ผลิตขึ้นเอง เช่น ข่าวท้องถิ่น รายการเพลง และรายการที่รับมาจากสถานีวิทยุส่วนกลาง เช่น รายการแม่หญิงลาว รายการเพื่อประชาชนลาว

ในการศึกษารูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุของสปป.ลาว จากการเฝ้าติดตามรายการ ผู้วิจัยสังเกตว่ารูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุทั้ง 3 แห่ง มีความคล้ายคลึงกันโดยหากเป็นรายการวิทยุระบบ AM เนื้อหารายการจะเน้นที่การให้ข่าวสารความรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และมุ่งเน้นให้ประชาชนลาวมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของลาว

ภาพที่ 2 แสดงสัดส่วนรายการวิทยุระบบ AM

ส่วนรายการวิทยุระบบ FM เน้นหา รายการเน้นสาระและความบันเทิงควบคู่กันไป

ภาพที่ 3 แสดงสัดส่วนรายการวิทยุระบบ FM

นอกจากนี้ยังมีรายการวิทยุภาคภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาไทย เวียดนาม เขมร อังกฤษ ฝรั่งเศส ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มนักการทูตและเจ้าหน้าที่ระดับสูงที่มาประจำในสปป.ลาว และรายการวิทยุสำหรับชนกลุ่มน้อย เช่น ขมุ ม้ง อีกประมาณ 10%

ดังนั้นจากตัวอย่างผังรายการวิทยุทั้งระบบ FM และ AM ของสถานีวิทยุกระจายเสียงทั้ง ส่วนกลาง , ส่วนท้องถิ่นและจากการเฝ้าติดตามผังรายการผู้วิจัยจึงได้จำแนกหมวดหมู่ประเภทรายการ ตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ

4.2.1 ประเภทที่มุ่งให้ข่าวสาร

รายการวิทยุที่มีวัตถุประสงค์มุ่งให้ข่าวสาร ได้แก่ รายการข่าวประจำวัน ประกอบด้วยข่าว ภายในประเทศ และ ข่าวต่างประเทศ ออกอากาศเป็นประจำทุกวันวันละ 3 ช่วง คือ ภาคเช้าเวลา 7.00 – 7.30 น. ภาคเที่ยงเวลา 12.00 – 12.30 น. ภาคค่ำเวลา 19.00 – 19.30 น. ซึ่งจะมีการถ่ายทอด รายการข่าวจากทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ(นครเวียงจันทน์) ไปยังสถานีวิทยุของแขวงต่าง ๆ ในช่วงเวลาดังกล่าวด้วย รายการข่าวจากสถานีวิทยุส่วนกลางนี้ออกอากาศวันละประมาณ 1.30 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีรายการข่าวท้องถิ่น ข่าวบริการของแต่ละแขวงโดยมีการผลิตรายการขึ้นเองเพื่อรายงาน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นให้ประชาชนได้รับทราบ ข่าวท้องถิ่นและข่าวบริการออกอากาศ วันละประมาณ 2 ชั่วโมง

รายการข่าวของสถานีวิทยุลาว เปิดรายการด้วยการแจ้งชื่อสถานีที่ออกอากาศ แล้วจึงนำเสนอ รายละเอียดของข่าวแต่ละข่าว โดยใช้ผู้อ่านข่าวอ่านสลับระหว่างชายหญิง

ตัวอย่างบทวิทยุ รายการข่าวของสปป.ลาว

“ที่นี้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ ทำการกระจายเสียงจากนครหลวงเวียงจันทน์ ต่อไป เชิญท่านฟังข่าว ซึ่งมีข่าวสำคัญดังนี้

- “ชาย - สถานทูตอินเดียและองค์การร่วมชุมชนอินเดีย ได้จัดตั้งงานมโหฬารอาหาร ถั่วบา ซาน ในวันที่ 23 พฤศจิกายน อยู่ที่สำนักงานสถานทูตในนครหลวงเวียงจันทน์ รายได้ จากการจัดงานดังกล่าว ผ่านนาง อโนราชาโมนี ภรรยาเอกอัครราชทูตอินเดีย ได้มอบเงินทุนประกอบจำนวน สองล้านห้าแสนกีบ แก่ศูนย์ฟื้นฟูคนพิการ ในวันที่ 3 ธันวาคม และทุนอีกส่วนหนึ่งประมาณสองล้านเจ็ดแสนกว่ากีบ ได้มอบให้ แก่สมาคมนักข่าวแห่งสปป.ลาว ในวันที่ 8 ธันวาคม นี้ เพื่อเป็นทุนก่อสร้างซ่อมแซม เสื่อนเก้า แสดงความขอบใจมายังสถานทูต และองค์การร่วมชุมชนอินเดีย ต่อการ ช่วยเหลือในครั้งนี้

หญิง - คณะผู้แทนกระทรวงป้องกันประเทศสหรัฐอเมริกา นำโดย ท่านโรเบิร์ต โจนส์ พร้อม ผู้ช่วยรัฐมนตรีป้องกันประเทศสหรัฐอเมริกา รับผิดชอบการเสาะหาเชลยศึก และทหารอเมริกาที่หายสาบสูญ ได้เดินทาง เดินทางมาเยี่ยมลาว ตั้งแต่วันที่ 5 ถึงวันที่ 8 ธันวาคม เพื่อปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของลาว เกี่ยวกับปัญหาการชอกคั่นหากกระดูกทหารอเมริกาที่หายสาบสูญอยู่ที่ปางสงครามลาว ในโอกาสเยี่ยมลาวครั้งนี้ ท่านโรเบิร์ต โจนส์ และคณะติดตามอีก 7 ท่าน ก็ได้เข้าพบปะกับท่าน พลโทไอ สุริยะแสง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงป้องกันประเทศ ในตอนเช้าของวันที่ 6 ธันวาคม และท่านผู้ช่วยบุปผา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ในบ่ายของวันเดียวกัน ในการพบปะเจ้าหน้าที่ชั้นสูงทั้ง 2 ท่านของลาวครั้งนี้ ท่านโจนส์ได้เสนอแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการร่วมมือของฝ่ายลาว และอเมริกาในการชอกคั่นหากกระดูกทหารอเมริกาที่หายสาบสูญในปางสงครามลาว เพื่อขอวิถีทางที่ให้การร่วมมือในปัญหานี้ ได้รับผลดีขึ้น นอกจากนั้นทั้ง 2 ฝ่ายได้พิจารณาเวียงงานการกำหนดฝ่ายเดียว เพื่อขอหาข้อมูลการตรวจตราดำเนิน การร่วมมือ 3 ฝ่าย ลาว เวียดนามและอเมริกา ในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของ รัฐบาลอเมริกาแก่ลาว ในระยะผ่านมา ทั้งการพบปะปรึกษาหารือทั้งฝ่ายลาวและอเมริกา ต่างก็ได้เห็นดีให้มีการสรุปตราคำสั่งรวมสภาพการณ์และผลของการร่วมมือในด้านนี้ ระหว่างลาว อเมริกา ตลอดระยะ 10 ปีที่ผ่านมา การพบปะได้ดำเนินไปลักษณะตรงไปตรงมาและผลประโยชน์อันดีให้แก่กันระหว่าง 2 ฝ่าย

ชาย - เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม กองประชุมของคณะกงสุลกกลางสหพันธ์ปกครองตนเองแบบประชาธิปไตยได้หวั่นจีน ครั้งที่ 3 สมัยที่ 6 ได้จัดขึ้นในที่ปักกิ่ง ทาง จางเคชโผย รองประธานสภาปรึกษาการเมืองประชาชนแห่งชาติจีน ประธานศูนย์กลางสหพันธ์ปกครองตนเอง ประชาธิปไตยได้หวั่น ต่างหน้าคณะประจำศูนย์กลางสหพันธ์ ครั้งที่ 6 รายงานเวียงงานที่พาดหัวเรื่องว่า ถ้าโอกาสบุกเบิกก้าวหน้าต่างชาติที่เข้าร่วมการปกครองที่ข้ามศตวรรษ กองประชุมของคณะได้กล่าวประนามอย่างเข้มงวด ต่อถ้อยความของท่าน ลีกำฮวย ผู้นำของเจ้าหน้าที่ได้หวั่นที่แบ่งแยกประเทศจีนและแสดงว่า จะถือใช้โอกาส อันมีผลดีที่มากลับคืนสู่ประเทศชาติอย่างเต็มเปี่ยม รักษาหลักการประเทศจีนเดียวอย่างมั่นเหนียวไม่เปลี่ยนแปลง สืบต่อทำความพยายามเพื่อชุกหุยภาระกิจซ่อนโฮมประเทศจีนเป็นเอกภาพสำเร็จผล

“ ท่านผู้ฟังที่เคารพ ที่ท่านฟังมานั้นแมนสรุปข่าวเด่นทั้งภายในและต่างประเทศในหนึ่งอาทิตย์ผ่านมา ที่นี้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ ข่าวภาคนี้หมดเพียงเท่านี้ สมบัติ ไพสี ไพบณิ ธรรมวงษาอ่าน สบายดี.”

จากการเฝ้าติดตามรายการข่าวของสปป.ลาว ผู้วิจัยพบว่าเนื้อหาข่าวยุทธการข่าววิทยุของลาว ส่วนใหญ่ เป็นการแจ้งข่าวสารโดยทั่วไป ว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่อย่างไร และไม่ได้แบ่งช่วงข่าว เช่น ช่วงข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวกีฬา ข่าวสังคม ให้ชัดเจนนักเพียงแค่วันนี้มีสถานการณ์ใดสำคัญก็รายงานไปตามลำดับ เนื้อหาของข่าวหากเป็นข่าวภายในประเทศ ส่วนใหญ่เป็นข่าวเกี่ยวกับผู้นำประเทศ หรือ เจ้าหน้าที่ระดับสูงของลาว เจ้าแขวง หรือนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลลาว และผลงานความคืบหน้าของกระทรวงต่าง ๆ เช่น กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม หากเป็นข่าวต่างประเทศ มักเป็นการเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศสังคมนิยมส่วนใหญ่ เช่น จีน เวียดนาม รัสเซีย ข่าวเกี่ยวกับประเทศเสรีนิยม เช่น อเมริกา ญี่ปุ่น ก็มีเช่นเดียวกัน แต่ที่สังเกตคือจะไม่ค่อยมีการนำเสนอข่าวของประเทศไทยถึงแม้จะเป็นประเทศเพื่อนบ้านก็ตาม อาจเป็นเพราะลาวเองสามารถรับคลื่นสัญญาณทั้งวิทยุ และโทรทัศน์ของไทยได้อยู่แล้ว

รายการข่าวของลาวไม่ค่อยมีการนำข่าวสารมาวิเคราะห์หรือวิจารณ์ เสาะหาเบื้องลึกเบื้องหลังแต่อย่างใด เป็นเพียงการบอกกล่าวรายงานเหตุการณ์ตามปกติธรรมดา อาจเนื่องมาจากการดูแลที่เข้มงวดของรัฐบาลลาว ที่สื่อมวลชนไม่สามารถวิพากษ์วิจารณ์รัฐได้เพราะถือว่ามีสื่อเป็นเครื่องมือของรัฐ

การรายงานข่าวด่วน (Hot News) ดันชั่วโมงมีน้อยมาก เช่น ระบบ AM มีเพียงช่วง 9.00น. – 9.05 น. ครั้งเดียว และระบบ FM มีข่าวด่วนช่วงเวลา 15.00 – 15.05 น.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.2 ประเภทที่มุ่งให้ความรู้หรือการศึกษา

รายการวิทยุที่เป็นประเภทมุ่งให้ความรู้หรือการศึกษา หมายถึงรายการที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมวิชาการ วัฒนธรรม การอาชีพ และแนวทางดำเนินชีวิตที่ดีของเยาวชนและประชาชน รายการวิทยุของสปป.ลาวประเภทนี้ ค่อนข้างมีเยอะ เนื่องจากเป็นนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนในทุกรูปแบบที่สามารถทำได้ และเพื่อพัฒนาคุณภาพของประชาชนลาวเอง โดยผู้วิจัยจำแนกรูปแบบรายการได้ดังนี้

รายการสาระความรู้ทั่วไป

ลักษณะการจัดรายการเพื่อมุ่งให้ความรู้ทั่ว ๆ ไป อาจเป็นรูปแบบการให้ความรู้ในเนื้อหาของรายการโดยตรง หรืออาจให้ความรู้โดยแฝงอยู่ในรายการอื่น ๆ เช่น รายการสาระน่ารู้ นานาประโยชน์ เนื้อหามักจะเป็นการให้คำแนะนำอธิบายและกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในเรื่องต่าง ๆ หรือมีเนื้อหาตามลักษณะรายการ ตามกลุ่มผู้ฟัง รายการเหล่านี้ออกอากาศทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้แก่ รายการสำหรับเด็ก เช่น นิทานหลานน้อย เป็นนิทานสำหรับเด็ก ให้ทั้งความบันเทิงและสอดแทรกคติสอนใจด้วย ซึ่งออกอากาศในวันอาทิตย์ เวลา 8.30 – 9.00 น. , รายการสำหรับแม่หญิงลาว มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนะนำอาชีพเสริมสำหรับแม่บ้าน การทำอาหาร ซึ่งออกอากาศในวันอาทิตย์ เวลา 20.30 – 21.00 น. ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติระบบ FM และออกอากาศเป็นประจำทุกวันเวลา 11.00 – 11.30 น.ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแขวงจำปาสักระบบ AM

รายการสำหรับเยาวชนและสาวหนุ่ม ออกอากาศเป็นประจำทุกวันเวลา 18.00 – 18.30 น. ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแขวงสะหวันนะเขตระบบ AM , รายการสำหรับเกษตรกร ให้สาระในเรื่องการเพาะปลูกพืชพันธุ์ชนิดใหม่ การเลือกใช้ปุ๋ยและเครื่องมือทางการเกษตร ออกอากาศวันศุกร์ เวลา 19.00 – 19.30 น. และรายการเพื่อสุขภาพอนามัย ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลเมื่อผู้หญิงตั้งครรภ์ การดูแลสุขภาพของคนทั่วไป ออกอากาศวันเสาร์เวลา 19.00–19.30 น. ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติระบบ AM

จะเห็นได้ว่ารายการสาระความรู้เหล่านี้มีการนำเสนอเป็นประจำทุกวัน แต่จะสลับสับเปลี่ยนเนื้อหากันไป โดยใช้เวลาในการออกอากาศช่วงละประมาณครึ่งชั่วโมง เช่น วันศุกร์ เวลา 19.30 – 20.00 น. เป็นรายการเพื่อการเกษตร วันเสาร์ เวลา 19.30 – 20.00 น. เป็นรายการเกี่ยวกับสุขภาพ วันอาทิตย์ ช่วงเวลาเดียวกัน เป็นรายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ยังมีรายการส่งเสริมวัฒนธรรมและสังคมลาว ซึ่งรัฐบาลลาวให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับรายการประเภทนี้เพราะต้องการปลูกฝังให้ประชาชนลาวตระหนักและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมลาว เช่น ละครเรื่องการนุ่งซิ่นของสตรีลาว หรือสอดแทรกเรื่องความมีระเบียบวินัย ความอ่อนน้อมต่อผู้อาวุโสกว่า การส่งเสริมศิลปหัตถกรรมของลาว หรือรายการจากพรรคประชาชนลาวมีเนื้อหาเป็นการให้ความรู้ในเชิงประวัติศาสตร์ของชนชาติลาว และแจ้งความคืบหน้าผลงานต่าง ๆ ของพรรค รายการมรดกลาวให้ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานและ โบราณวัตถุ ตลอดจนสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของลาว

สำหรับรูปแบบของรายการประเภทนี้มักจะมีการนำเสนอโดยใช้รูปแบบของสารคดีหรือเป็นบทความสั้น ๆ หรือมีรูปแบบของนิตยสารทางอากาศ โดยการแบ่งเนื้อหาสาระรายการเป็นช่วง ๆ แล้วอาจจะสลับกับการเปิดเพลงไปด้วย โดยเพลงที่เปิดในรายการเป็นเพลงสมัยนิยมของลาว หรือเป็นเพลงประเภทปลุกกระตมประชาชนลาวให้มีจิตสำนึกในการรักษาชาติ ทั้งนี้เพื่อสอดคล้องกับเนื้อหา รายการ

รายการเพื่อการศึกษา

รายการเพื่อการศึกษาของลาวมักเป็นรายการที่ให้การศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ เช่น รายการสอนภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส เป็นบทเรียนในแต่ละวัน ไม่ว่าจะเป็นการสนทนาในเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วแปลเป็นภาษาลาวควบคู่กันไป หรือพากย์เสียงด้วยเจ้าของภาษาโดยตรง ซึ่งมีการออกอากาศเป็นประจำทุกวันในช่วงเวลา 20.00 – 20.30 น. ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ ระบบ AM และออกอากาศเฉพาะวันอาทิตย์เวลา 13.00 – 13.15 น. ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ ระบบ FM

4.2.3 ประเภทที่มุ่งให้ความบันเทิง

รายการวิทยุกระจายเสียงของลาวที่มุ่งให้ความบันเทิง เป็นรายการที่ไม่ได้มุ่งให้เนื้อหาสาระหรือต้องจดจำอะไรมากนัก ไม่จำเป็นต้องมีลำดับขั้นตอนในการเสนอ โดยจะเป็นเรื่องเบา ๆ สั้นละอ้นพื้นละน้อย เรื่องเบ็ดเตล็ดที่ฟังได้เรื่อย ๆ รายการประเภทนี้ได้แก่

รายการเพลง

รายการเพลงเป็นรูปแบบรายการที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟัง ซึ่งมีการผลิตรายการทั้งจากสถานีวิทยุส่วนกลาง และสถานีวิทยุแขวง โดยใช้ผู้ดำเนินรายการเพียงคนเดียวหรือสองคนระหว่างชายหญิง พูดสลับกัน เนื้อหาของเพลงลาวมีทั้งความรักของหนุ่มสาว และวิถีชีวิตของสังคมชนบท คล้าย ๆ กับเพลงลูกทุ่งของไทย โดยรายการวิทยุระบบ AM ส่วนใหญ่เป็นรายการเพลงลูกทุ่งลาว หมอลำ เพราะเป็นที่ชื่นชอบของคนชนบทมากกว่า เช่น รายการเสียงแคนแดนจำปา ออกอากาศเวลา 8.00 – 9.00 น. และรายการจำปาพวงพอลีน ออกอากาศเวลา 10.00 – 11.00 น. ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแขวงจำปาสัก รายการสวรรค์บ้านเฮา ออกอากาศเวลา 16.00 – 17.00 น. และรายการเสียงแคนยามแลง ออกอากาศเวลา 17.00 – 17.30 น. ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแขวงสะหวันนะเขต

ส่วนระบบ FM เป็นรายการเพลงสมัยนิยมของลาว เพลงสากล เพลงลูกทุ่ง โดยมีรูปแบบการจัดรายการคือ นักจัดรายการพูดสลับเปิดเพลงที่เป็นที่นิยมของผู้ฟัง (ลีลาการจัดของนักจัดรายการลาวอาจไม่ค่อยเข้าใจผู้ฟังเท่าใดนักหากเปรียบเทียบกับนักจัดรายการไทย) มีการขอเพลงทางโทรศัพท์ แล้วมอบให้กับผู้ฟังที่บ้าน คล้าย ๆ กับรายการเพลงของไทย แต่ที่น่าสังเกตคือ โฆษณาคันระหว่างรายการมีไม่มากเหมือนรายการไทย ตัวอย่างรายการเช่น รายการชีวิตในเมือง ออกอากาศวันเสาร์ เวลา 16.00 – 17.00 น. , รายการเพลงสากล ออกอากาศวันเสาร์เวลา 14.00–15.00 น. ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ นครเวียงจันทน์

รายการละคร

คือรายการบันเทิงที่แสดงเป็นเรื่องราว เช่น รายการละครวิทยุเป็นการเสนาะรายการในรูปแบบของบทบาทที่สมมติขึ้นดำเนินเรื่องราวผ่านตัวละครต่าง ๆ โดยใช้การบรรยายเล่าเหตุการณ์ควบคู่ไปกับบทสนทนาของตัวละคร และมีการใช้เสียงประกอบเพื่อให้ผู้ฟังจินตนาการตามเรื่องราวได้ สำหรับการนำเสนอจะนำเสนอเป็นตอน ๆ ตอนละประมาณ 30 นาที เรื่องหนึ่งอาจมีหลายตอนไม่จบภายในวันเดียว เนื้อหาของละครมีทั้งเรื่องราวประโลมโลกทั่ว ๆ ไป และเรื่องราวที่เป็นตำนานเล่าขานกันสืบมา รายการละครวิทยุของลาวจึงมักจะมุ่งให้ทั้งความบันเทิงและความรู้หรือคติสอนใจควบคู่กันไป

คำเรื่อง เป็นรายการบันทึกอีกรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะคล้าย ๆ กับหมอลำของภาคอีสานของ ไทย โดยมีการ “ลำ” ด้วยคำกลอนเพื่อเล่าเรื่องราว หรือบรรยายเหตุการณ์ต่าง ๆ และมีการเล่น คนตรีประกอบด้วยจังหวะที่สนุกสนาน คำเรื่องของลาวมีการออกอากาศทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ เป็นรายการที่คนชนบททั้งคนลาว คนไทยชื่นชอบ

นอกเหนือจากประเภทรายการต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว รายการวิทยุลาวยังมีสปอตโฆษณา คั่นระหว่างรายการด้วย แต่เมื่อเทียบกับโฆษณาในรายการวิทยุไทย ถือว่ามีปริมาณน้อยมากทั้งจำนวน ชิ้นงานโฆษณา และเวลาในการออกอากาศ ถึงแม้ว่าค่าโฆษณาในรายการลาวจะมีราคาสูงมากก็ตาม รูปแบบของสปอตโฆษณาลาวมี 2 แบบ คือ สปอตโฆษณาสินค้าอุปโภค บริโภคทั่ว ๆ ไป เช่น โฆษณาขายเครื่องมือทางการเกษตร โฆษณาอะไหล่เครื่องสำเร็จรูป โฆษณาเบียร์

ตัวอย่างสปอตโฆษณา

“อยู่เมืองลาว ช่วยกันส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมแห่งชาติให้เจริญก้าวหน้า เบียร์ลาว คุณภาพมาตรฐานสากล เป็นที่ยอมรับของคนทุกรุ่น บว่าอยู่ใกล้หรือไกลเนื่องในโอกาสงานต่าง ๆ สร้างสรรค์มิตรภาพเป็นกันเอง ด้วยรสชาติเอกลักษณ์เฉพาะของเบียร์ลาว เมืองลาว เบียร์ลาว”

“ขอใช้ผลิตภัณฑ์จากฝีมือคนลาวผลิตจะเป็นการช่วยสร้างเศรษฐกิจของชาติให้ นำเมือง เจริญก้าวหน้า ด้วยความปรารถนาดีจากโรงงานผลิตยาเลขสอง ยาดีมีคุณภาพมาตรฐานสากล สนใจ เชิญติดต่อได้ที่ โรงงานผลิตยาเลขสอง ตั้งอยู่บ้าน โขกหลวง เมืองศรีสัตนา กำแพงนครเวียงจันทน์ โทรศัพท์ 312271,314722 ตรงไปรษณีย์ 2580”

นอกจากสปอตโฆษณาสินค้าแล้วยังมีสปอตอีกรูปแบบหนึ่งคือสปอตโฆษณาประชาสัมพันธ์ เป็นการรณรงค์เรื่องต่าง ๆ เช่น การไม่สูบบุหรี่ รณรงค์เรื่องสิทธิเด็ก การอนุรักษ์วัฒนธรรมลาว หรือการสร้างจิตสำนึกให้ภูมิใจในหน้าที่ ดังตัวอย่างสปอตนี้

ตัวอย่างสปอตโฆษณา

“เกิดเป็นคน ต้องเฮียนสู้ สู้ทุกอัน
สิ่งสำคัญมันน่าใช้ให้เกิดผล
ถ้าบ่ได้ ผ่านการฝึกฝน
เกิดเป็นคน ก็สู้ห้ำ บ่กล้าหาญ”

4.3 สภาพัฒนญาณโทรทัศน์จากสปป.ลาว

สื่อโทรทัศน์ของสปป.ลาว ถือเป็นสื่อมวลชนอีกแขนงหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการสนองนโยบายของรัฐบาลลาว และเป็นทางเลือกใหม่ที่ดึงดูดความสนใจของประชาชนได้มากขึ้น ปัจจุบันสปป.ลาวมีสถานีโทรทัศน์ทั้งของส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น

จำนวนคลื่นและช่องสถานีโทรทัศน์จากสปป.ลาวที่ข้ามเข้ามายังชายแดนไทยในเขต 3 จังหวัด มีดังนี้

4.3.1 สถานีโทรภาพแห่งชาติลาว นครเวียงจันทน์

สถานีโทรภาพของส่วนกลางของลาวมี 2 สถานี คือ สถานีโทรภาพแห่งชาติลาว ช่อง 9 กำลังส่ง 5 kw สามารถแพร่ภาพและเสียงในรัศมี 100 km ออกอากาศทุกวัน ภาคเช้าเริ่มตั้งแต่เวลา 6.00 น. – 12.00 น. และภาคบ่าย – ค่ำ เริ่มตั้งแต่เวลา 16.00 น. – 22.00 น. รวมเวลาในการออกอากาศวันละ 12 ชั่วโมง

และสถานีโทรภาพช่อง 3 มีกำลังส่ง 10 kw สามารถแพร่ภาพและเสียงในรัศมี 140 km ออกอากาศทุกวัน วันจันทร์ – ศุกร์ มี 2 ช่วงคือ ภาคกลางวันเริ่มตั้งแต่เวลา 12.00 – 16.00 น. และภาคค่ำ เริ่มตั้งแต่เวลา 18.00 น. – 22.00 น. สำหรับวันเสาร์และวันอาทิตย์เริ่มตั้งแต่เวลา 12.00 – 22.00 น. รวมเวลาในการออกอากาศสำหรับวันธรรมดาวันละ 8 ชั่วโมง และสำหรับวันเสาร์-อาทิตย์วันละ 10 ชั่วโมง

สถานีโทรภาพช่อง 9 และ ช่อง 3 สามารถส่งสัญญาณข้ามเข้ามายังพื้นที่ จ.หนองคาย ทำให้ประชาชนตามบริเวณชายแดนใน จ.หนองคาย สามารถรับชมรายการโทรทัศน์จากทางสถานีทั้งสองแห่งของลาวด้วย และนอกเหนือจากพื้นที่ดังกล่าวแล้วยังพบว่าพื้นที่บางส่วนของ จ.อุดรธานี เช่น อำเภอเมือง สามารถรับสัญญาณจากช่อง 3 ได้ด้วยเนื่องจากช่อง 3 สามารถแพร่ภาพและเสียงในรัศมีถึง 140 กิโลเมตร

4.3.2 สถานีโทรภาพแขวง

สัญญาณจากสถานีโทรภาพแขวงที่สามารถแพร่กระจายเข้ามายังจังหวัดชายแดนไทยในเขต จ.มุกดาหาร และ จ.อุบลราชธานี ได้แก่ สถานีโทรภาพช่อง 12 แขวงสะพานนะเขต โดยมีกำลังส่ง 1 kw สามารถแพร่ภาพและเสียงในรัศมี 60 km ซึ่งสัญญาณข้ามเข้ามาถึงพื้นที่ จ. มุกดาหาร

ส่วน จ. อุบลราชธานีสามารถรับสัญญาณได้จากสถานีโทรภาพช่อง 9 แขวงจำปาสัก . โดยมีกำลังส่ง 1 kw สามารถแพร่ภาพและเสียงในรัศมี 60 km

เนื่องจากช่อง 12 แขวงสะพานนะเขต และช่อง 9 แขวงจำปาสัก เป็นสถานีโทรภาพท้องถิ่น สักยภาพและงบประมาณในการผลิตรายการยังไม่เพียงพอ ทำให้วันใดมีข่าวมากก็สามารถออกอากาศได้ตามปกติ หากไม่มีข่าวก็จำเป็นต้องนำเทปรายการเก่า ๆ ที่ได้มาจากสถานีส่วนกลางมาเปิดซ้ำ จึงทำให้เกิดข้อจำกัดในการวางแผนรายการ ดังนั้นสถานีทั้ง 2 ช่องจึงไม่มีผังรายการ และเวลาออกอากาศที่แน่นอน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างผังรายการโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์แห่งชาติลาวช่อง 9

ภาคกลางวัน

เวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
06.00	ประกาศแจ้งรายการจากทางสถานี						
06.05	ออกกำลังกายทางโทรภาพ						
06.15	รายการเยาวชน					การ์ตูน	
โฆษณารายการ / โฆษณาการเมือง							
06.30	ภาษาอังกฤษ		ภาษาฝรั่งเศส		การละเล่น	สรุปผลฟุตบอล	สารคดีสัตว์
07.00	วันใหม่						พุทธธรรม
07.45	โฆษณารายการ / โฆษณาการเมือง / โฆษณาสินค้า						
07.50	แจ้งข่าวธุรกิจสังคม						
08.00	ธรรมะ	แม่หญิง	สมสมัย	สาวหนุ่ม	สุขภาพ	เวียงจันทน์วันนี้	สิ่งความรู้
08.15	อาเซียน	อาหารลาว	เพื่อชาวบ้าน		อาเซียน	ถิ่นกำเนิด	เบิ่งเมืองลาว
08.25	เลข	วัตถุ	เคมี	ไฟฟ้า		วิจิตรกรรม	คดี
08.55	แจ้งข่าวธุรกิจสังคม						
09.05	ละคร			เวทีศิลปิน	กีฬาทั่วไป	สารพันบันเทิง	เตะฟุตบอล
09.50	ลำลาว	เพื่อนลาว	แข่งลาว	แข่งรถ	กีฬาทั่วไป	สารพันบันเทิง	เตะฟุตบอล
10.05	กีฬา			ลำเรื่อง			เตะฟุตบอล
10.50	รายการภาคภาษาต่างประเทศ (อังกฤษ, ฝรั่งเศส)						
11.20	กฎหมาย	ประชาชนลาว	เศรษฐกิจ	วัฒนธรรม	ปฏิวัติลาว	ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม	ความหลังฝั่งใจ
11.50	ข่าวภาคเที่ยง						

ปิดสถานี 12.00

ภาคค่ำ

เวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
17.00	ประกาศแจ้งรายการจากทางสถานี-ข่าวพยากรณ์อากาศภายในและต่างประเทศ						
17.10	แจ้งข่างธุรกิจสังคม						
17.20	ภาษาอังกฤษ		ภาษาฝรั่งเศส		การละเล่น	อังกฤษ สำหรับเด็ก	สรุปกีฬา
17.50	เลข	วัตถุ	เคมี	ไฟฟ้า		วิจิตรกรรม	ดนตรี
18.20	ธรรมมะ	แม่หญิง	สมสมัย	สาวหนุ่ม	สุขภาพ	เวียงจันทน์ วันนี้	สิ่งความรู้
18.35	อาเซียน	อาหารลาว	เพื่อชาวบ้าน		อาเซียน	ถิ่นกำเนิด	เบิ่งเมือง ลาว
18.45	รายการเยาวชน					การ์ตูน	
18.57	โฆษณารายการ / โฆษณาการเมือง / โฆษณาสินค้า						
19.00	ข่าวภาค 19.00 นาฬิกา						สรุปข่าว
19.45	โฆษณารายการ / โฆษณาการเมือง / โฆษณาสินค้า						
19.50	กฎหมาย	ประชาชน ลาว	เศรษฐกิจ	วัฒนธรรม	ปฏิวัติลาว	ธรรมชาติสิ่ง แวดล้อม	ความหลัง ฝังใจ
20.20	แจ้งข่าวธุรกิจสังคม						
20.30	ละคร			เวทีศิลปิน	กีฬาทั่วไป	สารพัน บันเทิง	เตะ ฟุตบอล
21.15	ลำลาว	เพื่อนลาว	เซ็งลาว	แข่งรถ	กีฬาทั่วไป	สารพัน บันเทิง	เตะ ฟุตบอล
21.30	เพลงสากล						
22.00	ข่าวภาคดึก						
22.10	รายการบันเทิง						
23.00	ปิดสถานี						

ที่มา : สถานีโทรทัศน์แห่งชาติลาวช่อง 9

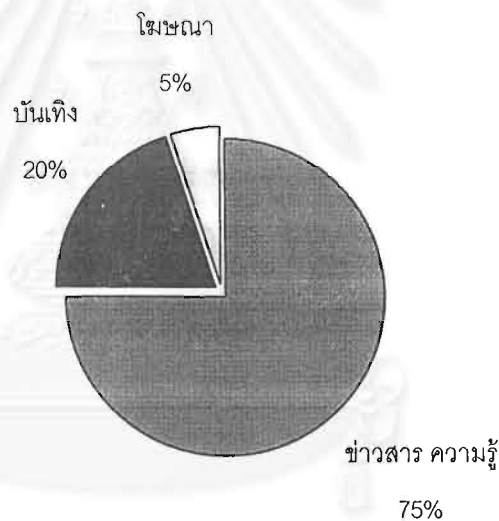
ตัวอย่างผังรายการโทรทัศน์ของสถานีโทรภาพแห่งชาติลาวช่อง 3

วัน /เวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
12.00	การ์ตูน : กระต่าย แสนซน	แม่หญิง	ความรู้คู่ ลาว	การ์ตูน : เจ้าม้าน้อย	กองทัพ ประเทศ ลาว	นิทาน หกลานน้อย	นิทาน หกลานน้อย
12.30	ข่าวภาคเที่ยง						
13.00	สารคดี						
13.30	เสียงแคน แดนจำปา	สาระพันบันเทิง			กีฬาขอบ สนาม	ศิลปะบ้านเฮา	
14.30	ข่าวภาคบ่าย						ละครชาว บ้าน
15.00	ภาพยนตร์ต่างประเทศ						
16.00	ปิดสถานี					สารคดี โลกกีฬา รูปเงา	ภาพยนตร์ (รูปเงา)
18.00	การ์ตูน : แบทแมน					การ์ตูน . นินจาเต่า	นิทาน หกลานน้อย
18.30	ข่าวประจำวัน						
19.15	ขมคำ	แม่หญิงยุค นี้	ความรู้คู่ ลาว	รู้รอบทิศ	ภาษา อังกฤษ	เสียงแคน แดนจำปา	รวมกัน วันอาทิตย์
19.45	ภาษาลาว	รูปเงา	สาระพัน บันเทิง	กองทัพ ประเทศลาว	ศิลปะบ้าน เฮา	ละครชาว บ้าน	รูปเงา
20.15	สารคดี		รูปเงา	โลกกีฬา	รูปเงา	สรุปผล ฟุตบอล อังกฤษ	สรุปผล ฟุตบอล อิตาลี
20.45	กีฬาขอบ สนาม			รูปเงา	บาสเกตบอล NBL		
21.45	ข่าวภาคดึก						
22.00	ปิดสถานี						

ที่มา : สถานีโทรภาพแห่งชาติลาวช่อง 3

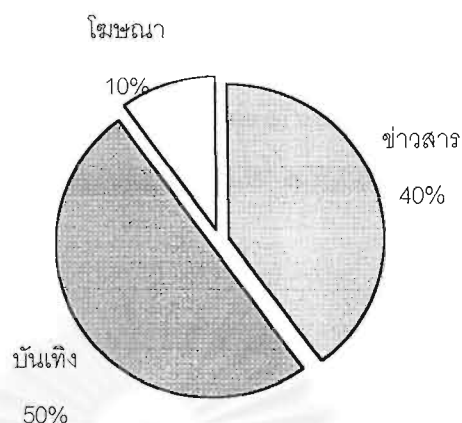
4.4 รายการโทรทัศน์ของสปป.ลาว

จากการเฝ้าติดตามรายการโทรทัศน์ของสปป.ลาว ผู้วิจัยสังเกตว่ารายการจากสถานีโทรทัศน์จากส่วนกลาง ได้แก่ สถานีโทรทัศน์แห่งชาติลาว ช่อง 9 รายการออกอากาศส่วนใหญ่จะเน้นการรายงานข่าวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ตลอดจนรายการที่ส่งเสริมวัฒนธรรมลาว รายการที่เกี่ยวกับความบันเทิงก็มีบ้างแต่มีจำนวนน้อยกว่า ประมาณ 20 % เท่านั้น สปอตโฆษณาจะมีลักษณะเป็นโฆษณาประชาสัมพันธ์ เช่น รมรงค์เรื่องการทิ้งขยะให้ถูกที่ , รมรงค์ให้ประชาชนรู้จักการประหยัดและ อุดหนุนด้วยการฝากเงินกับธนาคาร , รมรงค์ให้ประชาชนลาวใช้เงินก๊ีบในการซื้อขายภายในประเทศ และสปอตโฆษณาสินค้าในลักษณะผู้อุปถัมภ์รายการ เช่น อุปถัมภ์รายการโดยเครื่องดื่มเป๊ปซี่ ผู้วิจัยพบว่ามีคนนำเอาสปอตโฆษณาสินค้าไทยบางอย่างนำไปออกอากาศในสถานีลาวเช่นเดียวกันเพียงแต่นำไปพากย์ลาวเท่านั้น เช่น โฆษณาเครื่องดื่มบำรุงกำลัง เอ็ม 150

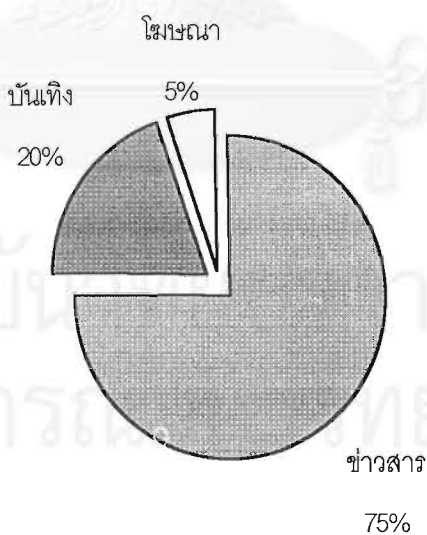
ภาพที่ 4 แสดงสัดส่วนรายการจากสถานีโทรทัศน์ ช่อง 9

ส่วนสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 นอกจากการเสนอข่าวสารข้อมูลความรู้เช่นเดียวกับช่อง 9 แล้ว ยังมีรายการบันเทิง เช่น ภาพยนตร์ต่างประเทศ ละครชาวบ้าน การ์ตูน และโฆษณาสินค้ามากกว่าช่อง 9 ทำให้ประชาชนได้รับชมรายการที่หลากหลาย น่าสนใจมากขึ้น เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะ ช่อง 9 ได้รับเพียงงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล ในขณะที่ช่อง 3 รายได้ส่วนหนึ่งมาจาก IBC ของประเทศไทยที่ไปลงทุนร่วมด้วย แต่ปัจจุบัน IBC ถอนตัวไปแล้ว และช่อง 3 จึงต้องกลับไปอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐบาลเหมือนเดิม

ภาพที่ 5 แสดงสัดส่วนรายการจากสถานีโทรภาพ ช่อง 3

สำหรับสถานีโทรภาพของแต่ละแขวงนั้นจะมีรายการข่าวภายในท้องถิ่นของแขวง พร้อมกับมีการถ่ายทอดสดจากสถานีโทรภาพแห่งชาติลาวช่อง 9 และช่อง 3 ด้วย เช่น การถ่ายทอดสดกีฬาหรือเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ เช่น พิธีมอบเกาะฮ่องกงคืนให้แก่จีน

ภาพที่ 6 แสดงสัดส่วนรายการจากสถานีโทรภาพแขวง

ผู้วิจัย ได้จัดหมวดหมู่และแบ่งประเภทรายการโทรทัศน์ลาว ดังนี้

4.1.1 ประเภทที่มุ่งให้ข่าวสาร ความรู้

รายการโทรทัศน์ของสปป.ลาวที่มีเนื้อหาที่มุ่งให้ข่าวสาร ความรู้ ประกอบด้วยรายการข่าว สารคดี รายการสอนภาษา รายการสาระน่ารู้โดยทั่วไป และรายการส่งเสริมวัฒนธรรมลาว

รายการข่าว

การเสนอข่าวมีเป็นประจำทุกวัน ทั้งภาคกลางวัน ภาคค่ำและภาคดึก เวลาในการเสนอ ช่วงละประมาณ 30 นาที และมีการสรุปข่าวเด่นในรอบสัปดาห์ ลักษณะรายการข่าวของลาวเริ่มต้น ด้วยการแจ้งหัวข้อข่าวที่สำคัญในวันนั้น ๆ ตามด้วยการนำเสนอรายละเอียดของข่าว ปิดท้ายด้วยข่าว บริการสังคม เช่น แจ้งข่าวมรดกกรมแก่ญาติมิตร แจ้งการของหน่วยงานของรัฐ แจ้งหรือบอกบุญ ไปยังผู้มีจิตศรัทธา(เชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาไปร่วมทำบุญในโอกาสต่าง ๆ ณ สถานที่ วัน เวลาต่าง ๆ)

เนื้อหาส่วนใหญ่ของข่าว หากเป็นสถานีโทรทัศน์ของส่วนกลางจะเป็นข่าวจากพรรค ประชาชนลาว ผู้นำประเทศตลอดจนเจ้าหน้าที่ระดับสูง และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั้งภายใน นครเวียงจันทน์ และแขวงต่าง ๆ ทั่วประเทศ ส่วนสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นประจำแขวงต่าง ๆ จะมีการ นำเสนอข่าวเหตุการณ์ภายในท้องถิ่นนั้น และข่าวของเจ้าแขวงหรือผู้นำประจำแขวง

ข้อสังเกตที่ผู้วิจัยพบคือ รายการข่าวโทรทัศน์ของลาวจะไม่มีมีการนำเสนอข่าวอาชญากรรม ที่มีภาพหวาดเสียวรุนแรง หรือข่าววิเคราะห์เจาะลึกที่น่าสนใจชวนให้ติดตาม เป็นเพียงการรายงาน ข่าวว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร เท่านั้น และไม่ได้มีการแบ่งช่วงเวลาของข่าวต่าง ๆ อย่าง เป็นสัดส่วนให้เห็นชัด และข่าวคราวส่วนใหญ่เป็นข่าวของประเทศค่ายสังคมนิยม

ในขณะที่รายการข่าวโทรทัศน์ของไทย มีการวิเคราะห์ข่าวเสนอเบื้องหน้าเบื้องหลังเจาะลึก รายละเอียดของข่าว ตลอดจนสามารถวิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างน่าสนใจไม่ได้นำเสนอเฉพาะการรายงาน ผลการดำเนินงาน (เฉพาะในด้านบวก) ของผู้นำประเทศหรือรัฐบาล ความแตกต่างของเนื้อหาหรือ การนำเสนอข่าว จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนไทยอาจไม่ค่อยสนใจข่าวคราวจากประเทศเพื่อนบ้าน ของเรา

รายการสารคดี

รายการสารคดีของลาวมีความน่าสนใจอยู่ในตัว เนื่องจากการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ผ่านภาพและเสียงบรรยาย ส่วนหนึ่งเป็นสารคดีที่เกี่ยวกับลาวเอง เช่น การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวของลาว โบราณสถาน โบราณวัตถุของลาว ตลอดจนชนวนชาติสิ่งแวดล้อมของประเทศลาว

อีกส่วนหนึ่งเป็นรายการสารคดีจากต่างประเทศ เช่น จากประเทศจีน เยอรมัน เวียดนาม แล้วนำมาพากย์ด้วยภาษาลาว โดยเสนอเนื้อหาสาระด้วยภาพและเสียงบรรยาย มีผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่เดินเรื่องพูดคุยกับผู้ชม และให้เสียงบรรยายตลอดรายการ โดยมีผู้ดำเนินรายการปรากฏตัวตอนต้น ตอนกลาง.เท่าที่จำเป็น และตอนสรุปรายการ นอกนั้นเป็นภาพแสดงเรื่องราวหรือกระบวนการตามธรรมชาติ อาจมีการไปสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเข้ามาแทรกเพื่อเสริมความคิดเห็น

รายการสารคดีเป็นรายการที่ให้ความรู้และการศึกษาได้ดีมาก เพราะเสนอเป็นภาพควบคู่กับเสียงเป็นส่วนใหญ่ ตัวอย่างสารคดีบางตอนของลาว ได้แก่ ตอนแนะนำหลวงพระบาง กล่าวถึงเมืองมรดกโลกหลวงพระบาง ซึ่งเป็นสถานที่ที่สำคัญแห่งหนึ่งในประเทศลาว พาไปชมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่ยังคงอยู่ของชาวหลวงพระบาง ตอนการสร้างสะพานของฝรั่งเศส แสดงถึงกระบวนการในการสร้างสะพาน ตอนวิถีชีวิตของคนจีน กล่าวถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนจีนสมัยก่อน การดำรงชีพโดยอาศัยเกษตรกรรมเป็นหลัก ตอนการเจริญเติบโตของพืช แสดงถึงกระบวนการการเจริญเติบโตของพืช

รายการสอนภาษา

รายการสอนภาษาเป็นรายการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ซึ่งประเทศเจ้าของภาษาเป็นผู้ผลิตรายการเอง แล้วลาวเอามาเสนอจึงทำให้สำเนียงสำนวนภาษาไม่ผิดเพี้ยน เพราะพากย์ด้วยภาษานั้นล้วน ๆ โดยมีรูปแบบของการนำบทสนทนามาพูดคุยกันในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นตอน ๆ แล้วอธิบายขยายความของคำหรือการใช้ไวยากรณ์ที่ถูกต้องควบคู่กันไปเรื่อย ๆ เช่น สถานการณ์ในชีวิตประจำวัน การสั่งอาหาร การเข้าพักโรงแรม การเดินทาง เป็นต้น ซึ่งนับว่าเป็นรายการที่ให้ความรู้ได้ดีอีกรูปแบบหนึ่ง

รายการสาระความรู้โดยทั่วไป

นอกจากนี้ยังมีรายการที่มีเนื้อหา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในการรักษา อนุรักษ์รักษาวัฒนธรรมของลาวเอาไว้ เช่น รายการวัฒนธรรมมีเนื้อหาในการรณรงค์ให้ประชาชนร่วมกันอนุรักษ์เรื่องการแต่งกายโดยเฉพาะการนุ่งซิ่นของสตรีลาว การพูดภาษาลาว

หรือการแสดงนโยบายความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของพรรคประชาชนลาว โดยมีการออกอากาศอย่างสม่ำเสมอทั้งในส่วนของสถานีโทรทัศน์แห่งชาติลาว ช่อง 9 , ช่อง 3 และสถานีโทรทัศน์ของแขวงต่าง ๆ เช่น รายการกองทัพประชาชนลาว มีเนื้อหาให้ความรู้ในเชิงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนชาติลาว เล่าเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่เป็นวีรกรรมของบรรพบุรุษพี่น้องลาวและแจ้งความเคลื่อนไหวความคืบหน้า ตลอดจนผลงานต่าง ๆ ของกองทัพประชาชนลาว โดยมีการเสนอผ่านรูปแบบการบรรยายเนื้อหา และเสนอผ่านละครสั้นเป็นตอน ๆ

4.4.2 ประเภทที่มุ่งให้ความบันเทิง

รายการละคร

รายการละคร (หรือละครชาวบ้าน) เป็นรายการที่เสนอเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยการจำลองสถานการณ์เป็นละครมีการกำหนดผู้แสดงจัดสร้างฉากให้ดูสมจริงและสอดคล้องกับเรื่องราว รายการละครของลาวส่วนใหญ่ นอกเหนือจากให้ความบันเทิง ยังสอดแทรกเนื้อหาเพื่อให้ความรู้และเป็นคติสอนใจผู้ชม โดยให้ตัวละครนำเรื่องพูดคุยและให้ข้อคิด ผู้ชมก็จะเรียนรู้จากคำพูดหรือเรื่องราวที่ตัวละครเสนอ ขณะเดียวกันก็ให้ความบันเทิงไปด้วย เช่น กรณีของชาวบ้านที่ชอบซื้อหวย ให้คิดในแง่ผลของการเล่นหวยไม่ได้ก่อให้เกิดความ มั่งมีหรือร่ำรวย แต่กลับเสียเงินเสียทองเพื่อหวังโชคลาภจากการเล่นหวย หรือเรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัวที่มีลูกวัยรุ่น การสอนลูก การคบเพื่อน และจากการติดตามรายการผู้วิจัยสังเกตว่าไม่ค่อยมีเนื้อหาประเภทเรื่องราวความรักประโลมโลก หรือละครผัวเมีย ส่วนการนำเสนอของละครลาวมีการนำเสนอเป็นตอน ๆ ประมาณครึ่งชั่วโมง หรือประมาณ 45 นาที

นอกจากละครลาวแล้วยังมีรายการลำเรื่อง ซึ่งมีรูปแบบคล้าย ๆ กับหมอลำทางภาคอีสานของไทย และนับว่าเป็นรายการที่ผู้ชมชื่นชอบเพราะเป็นการนำเอานิทานพื้นบ้าน หรือตำนานเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาและมีคติสอนใจ นำมาถ่ายทอดผ่านตัวละครให้ตัวละครเป็นผู้เล่าเรื่องราวดังกล่าว มีวิธีการเล่าเรื่องโดยใช้วิธีการ “ลำ” จึงเรียกว่าลำเรื่อง

รายการสารพัดบันเทิง

เป็นรายการบันเทิงที่เสนอหลายรูปแบบในรายการเดียวกัน แบ่งเป็นช่วง ๆ โดยเริ่มจากช่วงแรกเป็นช่วงของการแสดงคอนเสิร์ตเพลงลาว มีนักร้องและนักดนตรีของลาวมาร่วมแสดงบนเวที หลังจากนั้นอาจมีมิวสิกวิดีโอของนักร้องที่มีชื่อเสียงของลาว ช่วงที่สองเป็นช่วงของการแสดงภาพยนตร์หรือมายากลจาก ต่างประเทศ ซึ่งเป็นช่วงที่ได้รับความสนใจจากผู้ชมมากที่สุด ตามด้วยมิวสิกวิดีโอจากต่างประเทศ เป็นช่วงสุดท้ายของรายการสารพัดบันเทิง

รายการภาพยนตร์ต่างประเทศ

ภาพยนตร์หรือหนังในภาษาลาวเรียกว่า “รูปเงา” ประกอบด้วยหนังอินเดีย และหนังจากซีกโลกตะวันออก เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน ตลอดจนหนังดังจากอเมริกาก็มีให้ชมเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นรายการบันเทิงอีกประเภทหนึ่งที่ผู้ชมทั้งไทยและลาวชื่นชอบมาก

รายการกีฬา

รายการกีฬาที่เสนอให้ชมเป็นประจำ เช่น รายงานผลฟุตบอลอังกฤษ ฟุตบอลอิตาลี ในดิวิชั่นต่าง ๆ และกีฬาประเภทอื่น ๆ ภายใต้ชื่อรายการ โลกกีฬา, กีฬาขอบสนาม นอกเหนือจากเวลาในการออกอากาศปกติแล้ว สถานีโทรทัศน์ของสปป.ลาวยังมีการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาสำคัญๆ ให้ชมเป็นพิเศษด้วย เช่น กีฬาซีเกมส์ ฟุตบอลโลก

การ์ตูนและนิทานหลานน้อย

เป็นรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เช่น การ์ตูนเรื่องกระต่ายแสนซน เจ้ามน้อย ส่วนนิทานมีเนื้อหาสอดแทรกความรู้ให้แก่เด็กโดยผ่านตัวการ์ตูน ข้อสังเกตเท่าที่ผู้วิจัยพบอีกประการหนึ่งคือรายการบันเทิงของลาวไม่ค่อยมีรูปแบบของ เกมส์โชว์ให้เห็น ไม่เหมือนในสถานีโทรทัศน์ไทยที่มีรายการเกมส์โชว์แทบทุกช่องสถานี อาจเป็นเพราะข้อจำกัดในเรื่องสปอนเซอร์หรือผู้อุปถัมภ์รายการ

ส่วนสปอตโฆษณาโทรทัศน์มี 2 รูปแบบคือ สปอตโฆษณาสินค้าโดยทั่วไป เช่น เครื่องดื่ม บารุงกำลังเอ็ม 150 , โฆษณาน้ำอัดลม , โฆษณาอุยงามัย สปอตโฆษณาสินค้าของลาวบางสปอตนำมาจากไทยแล้วพากย์เสียงด้วยภาษาลาว อีกรูปแบบหนึ่งคือ สปอตโฆษณาประชาสัมพันธ์ เช่น รมรงค์ให้ประชาชนลาวใช้เงินกิบในการซื้อขายสินค้าภายในประเทศ หรือการผลิตเป็นละครสั้นเพื่อให้คำแนะนำชาวบ้านเรื่องการซื้อยา-ใช้ยา

การเปิดรับสื่อวิทยุ - โทรทัศน์ลาวของผู้รับสารไทยตามแนวชายแดน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ นอกเหนือจากการศึกษาสภาพของสัญญาณวิทยุ-โทรทัศน์จากสปป.ลาว ที่ข้ามเข้ามายังชายแดนไทย ตลอดจนรูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุ-โทรทัศน์ลาวดังรายละเอียดที่นำเสนอในบทที่ 4 แล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษาข้อมูลการเปิดรับสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาว ของประชาชนไทยตามบริเวณแนวชายแดน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อคลั่งกรองให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่แท้จริงที่เปิดรับสื่อจากสปป.ลาวเพื่อมาสัมภาษณ์เจาะลึกดูพฤติกรรมการเปิดรับและทัศนคติต่อไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลการเปิดรับสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาวของประชาชนตามบริเวณแนวชายแดนไทยใน จ.หนองคาย มุกดาหาร และอุบลราชธานี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจังหวัดละ 400 คน ด้วยการกำหนดแนวหัวข้อสัมภาษณ์(Questionnaire guide) ซึ่งแบ่งโครงสร้างคำถามออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาว เหตุผลในการเปิดรับ และรายการที่รับชมหรือรับฟัง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.1 การเปิดรับสื่อวิทยุ - โทรทัศน์ดาวของกลุ่มตัวอย่างใน จ.หนองคาย

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน อ.เมือง , อ.ท่าบ่อ , อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย จำนวน 400 คน ซึ่งได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากร

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	200	50
หญิง	200	50
รวม	400	100

จากตารางที่ 1 จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และเพศหญิง จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
18-30	26	7
31-40	74	19
41-50	180	45
50 ปีขึ้นไป	120	30
รวม	400	100

จากตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ ส่วนมากมีอายุอยู่ที่ช่วง 41-50 ปี จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ซึ่งเป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากรายการวิทยุ หรือโทรทัศน์ของสปป.ลาวไม่ค่อยทันสมัย หรือไม่ น่าสนใจสำหรับวัยรุ่น หรือวัยทำงาน แต่สำหรับวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุจะเปิดรับสื่อวิทยุ - โทรทัศน์เพื่อช่วยคลายเหงาได้ อีกทั้งมีเนื้อหารายการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ ประกอบกับสายตาสื่อมวลชนในการอ่านหนังสือ จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเปิดรับสื่อจากสปป.ลาว

ลำดับต่อมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 31-40 ปี มีจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 19 และช่วงอายุ ที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 18-30 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 7 ซึ่งกลุ่มนี้เป็นกลุ่มวัยรุ่น และวัยรุ่นสาวอาจไม่สนใจกับเนื้อหาสื่อที่ล้ำสมัยของรายการลาว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	257	64.25
มัธยมศึกษา	101	25.25
ปวช., ปวส., อนุปริญญา	32	8
ปริญญาตรี	10	2.5
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	400	100

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ ส่วนมากมีการศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษา ซึ่งมีจำนวนมากถึง 257 คน คิดเป็นร้อยละ 64.25 เนื่องจากประชากรในจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเป็นชาวชนบทที่มีการศึกษาน้อย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อ คนที่มีการศึกษาน้อยจะสนใจเปิดรับสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ในขณะที่ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะใช้เวลาให้กับสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่า

รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.25 ระดับปวช., ปวส., อนุปริญญา จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ระดับปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 และกลุ่มตัวอย่างที่ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีไม่มีเลย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายยังคงเป็นชาวบ้านที่มีความรู้ และรายได้น้อยนั่นเอง

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นิสิต, นักศึกษา	14	3.5
รับจ้าง	70	17.5
ค้าขาย	19	4.75
เกษตรกร	280	70
ข้าราชการ	11	2.75
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน ไม่ได้ทำงาน	6	1.5
รวม	400	100

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ ส่วนมากเป็นเกษตรกร มีจำนวนมากถึง 280 คน คิดเป็นร้อยละ 70 จากตัวเลขดังกล่าวสันนิษฐานได้ว่าประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังคงประกอบอาชีพทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็น ทำนา ทำไร่ ทำสวน ประมง ซึ่งมีรายได้น้อยและสอดคล้องกับระดับการศึกษา ดังนั้นจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างขาดทุนทรัพย์ที่จะไปหาความบันเทิงอื่น ๆ จึงมักอาศัยเครื่องรับ โทรทัศน์หรือเครื่องรับวิทยุเป็นเครื่องช่วยให้ชีวิตประจำวันรื่นรมย์ และน่าสนใจมากขึ้น

รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 อาชีพค้าขาย จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.75 นิสิตนักศึกษา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 ข้าราชการ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.75 อาชีพอื่น ๆ เช่น แม่บ้าน ไม่ได้ทำงาน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้รับสาร

เป็นคำถามเกี่ยวกับการเปิดรับรายการวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว เหตุผลในการเปิดรับ และรายการวิทยุ – โทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่เคยรับฟัง รับชมรายการจากสถานีวิทยุ – โทรทัศน์ ของสปป.ลาว (จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน)

พฤติกรรมกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคยรับฟังวิทยุหรือรับชมโทรทัศน์จากสปป.ลาว	328	82
ไม่เคยรับฟังหรือรับชม	72	18
รวม	400	100

ผู้วิจัยได้สร้างคำถามถามกลุ่มตัวอย่างว่าเคยรับฟัง – รับชมรายการวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาวหรือไม่ เป็นคำถามแรก ทั้งนี้เพื่อต้องการให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามที่มีลักษณะ spontaneous response คือกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามได้ทันที และเป็นไปเองโดยธรรมชาติว่าเคยรับ หรือไม่เคยรับฟัง – รับชมรายการจากสปป.ลาว

ดังนั้นจากตารางที่ 5 จึงพบว่ากลุ่มตัวอย่างเคยรับฟังวิทยุหรือรับชมโทรทัศน์จากสปป.ลาว มีจำนวนถึง 328 คน คิดเป็นร้อยละ 82 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับฟังหรือรับชมจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18

หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงถามกลุ่มตัวอย่างเฉพาะกลุ่มที่ไม่เคยรับฟังวิทยุหรือรับชมโทรทัศน์จากสปป.ลาวต่อไปอีกว่า หากกลุ่มตัวอย่างไม่เคยรับ แล้วทราบหรือไม่ว่าชายแดนไทยสามารถรับคลื่นวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาวได้ โดยได้ผลการวิจัยแสดงในตารางต่อไป

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทราบว่าแนวชายแดนไทย สามารถรับคลื่น สัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์ จากสปป.ลาว ได้ (จากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับ จำนวน 72 คน)

พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยรับ แต่ทราบว่าชายแดนไทยรับคลื่นลาวได้	47	65.28
ไม่เคยรับ และไม่ทราบว่าชายแดนไทยรับคลื่นลาวได้	25	34.72
รวม	72	100

จากตารางที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับฟัง หรือรับชมรายการจากสปป.ลาว จำนวน 72 คน ในจำนวนนี้จำแนกได้ 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับฟัง หรือรับชมรายการจากสปป.ลาวแต่ทราบว่าแนวชายแดนไทย สามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาวได้ มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 65.28
2. กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับ และไม่ทราบว่าชายแดนไทยรับคลื่นสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์จาก สปป.ลาวได้ มี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 34.72

จากตัวเลขดังกล่าว ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดหนองคาย ส่วนใหญ่ถึงแม้ ไม่เคยเปิดรับฯ แต่ก็ยังทราบว่าบริเวณแนวชายแดนไทยสามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์ จากสปป.ลาวได้ อาจเนื่องจากได้ยินจากคำบอกเล่าของเพื่อนบ้านว่ามีคลื่นลาวแทรกเข้ามาได้ แต่ไม่เคยเปิดรับเพราะถ้าหากจะเปิดรับก็ต้องหมุนเสาอากาศไปยังสถานีส่งของสปป.ลาว ซึ่งเป็นเรื่อง ยุ่งยากและคลื่นลาวที่รบกวนคลื่นโทรทัศน์ไทยด้วย

ในขณะที่เดียวกันกลุ่มตัวอย่างหรือประชาชนอีกส่วนหนึ่งกลับไม่เคยเปิดรับฯ และยังไม่ทราบว่าฝั่งไทยสามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาวได้ อาจมีสาเหตุมาจากการที่ จ.หนองคาย มีคลื่นวิทยุหลายคลื่น และสถานีโทรทัศน์ของไทยเองก็มีหลายช่อง กอปรกับ กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวไม่ได้มีความสนใจที่จะเปิดรับฟังรับชมรายการจากสปป.ลาวเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างหัน ไปเลือกเปิดรับสื่อของไทยมากกว่า

จากนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาต่อไปอีกว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยเปิดรับฯ จำนวน 328 คน เคยเปิดรับฟังรายการวิทยุ หรือรับชมรายการ โทรทัศน์จากสปป.ลาว มีจำนวนเท่าใด

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่เคยเปิดรับรายการจากสถานีวิทยุ – โทรทัศน์ ของสปป.ลาวจำแนกตามชนิดของสื่อวิทยุหรือสื่อโทรทัศน์ (จากกลุ่มตัวอย่างที่เคยรับฟังรับชม จำนวน 328 คน)

ชนิดของสื่อ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เปิดรับรายการ โทรทัศน์	328	100
เปิดรับทั้งรายการวิทยุและรายการ โทรทัศน์	46	14.02
เปิดรับเฉพาะรายการวิทยุ	-	-

จากกลุ่มตัวอย่างที่เคยเปิดรับรายการจากสถานีวิทยุ – โทรทัศน์ ของสปป.ลาว กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 328 คน เคยเปิดรับรายการโทรทัศน์ และพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับทั้งรายการวิทยุ และรายการโทรทัศน์มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 14.02 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเปิดรับเฉพาะรายการวิทยุลาวไม่มีเลย อาจเนื่องจากคลื่นวิทยุในจ.หนองคายมีหลายคลื่นอยู่แล้ว และรายการวิทยุของลาวเองยังขาดความน่าสนใจเมื่อเทียบกับรายการวิทยุไทย อีกทั้งนักจัดรายการของไทยยังมีลีลาในการจัดรายการได้สนุกกว่านักจัดรายการลาว แม้แต่คนลาวเองก็ยังไม่ค่อยมารับฟังรายการวิทยุจากสถานีวิทยุของไทย

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเปิดรับรายการ โทรทัศน์ มีจำนวนถึง 328 คน สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างเคยเปิดรับรายการโทรทัศน์จากสปป.ลาวมีจำนวนมาก เป็นเพราะในพื้นที่ทั้ง 3 อำเภอของ จ.หนองคาย สามารถรับคลื่นสัญญาณโทรทัศน์จากสปป.ลาวได้ชัดเจนดี และคลื่นโทรทัศน์ลาวเองยังแทรกเข้ามาครอบคลุมคลื่นของช่อง 7 และ ช่อง 9 ของไทยอยู่บ่อยครั้ง ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีตัวเลือกเพิ่มมากขึ้น

คำถามต่อไป ผู้วิจัยใช้ถามเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เคยเปิดรับฯ ว่ามีการเปิดรับโดยตั้งใจ เปิดรับหรือไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ เพื่อจำแนกกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงที่เปิดรับสื่อจากสปป.ลาว แล้วทำการสัมภาษณ์เจาะลึก ต่อไป

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับฟังหรือรับชมรายการจากสปป.ลาว โดยตั้งใจเปิดรับหรือไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ (จากกลุ่มตัวอย่างที่เคยรับฟัง รับชม จำนวน 328 คน)

พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ (เปิดรับโดยบังเอิญ)	316	96.34
ตั้งใจเปิดรับ	12	3.66
รวม	328	100

จากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 328 คน ที่เคยรับฟัง หรือรับชมรายการจากสปป.ลาว มีพฤติกรรมการเปิดรับโดยไม่ได้ตั้งใจเปิดรับหรือเปิดรับโดยบังเอิญ มีจำนวนมากถึง 316 คน คิดเป็นร้อยละ 96.34 และกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจเปิดรับ มีเพียงจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.66

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 316 คน ที่ไม่ได้ตั้งใจเปิดรับรายการจากสปป.ลาว หากแต่มีเหตุผลรับฟังรับชมรายการจากสปป.ลาวเพียงแค่ว่าเพื่อความสนุกสนาน หรือเพราะรายการที่น่าสนใจบางรายการไม่มีโฆษณา เช่น รายการถ่ายทอดสดกีฬา(ฟุตบอลโลก) หรือบางรายการไม่มีให้ชมในสถานีโทรทัศน์ของไทย เช่น ละครกรรม หนังสืออินเดีย ละครชาวบ้าน ประกอบกับการพากย์เสียงด้วยภาษาลาว ซึ่งผู้รับสารคนไทยมองว่าเป็นเรื่องตลกขบขันอย่างหนึ่ง นั้นเป็นสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเปิดรับสื่อลาวด้วยความที่ไม่ได้ตั้งใจเปิดรับอย่างจริงจัง รายการใดน่าสนใจก็เปิดดู เปิดฟัง แต่มีกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนหนึ่ง คือ 12 ใน 328 คน ตั้งใจเปิดรับรายการจากสปป.ลาว ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง ในผลการวิจัยตอนที่ 2

ดังนั้น ผลการวิจัยจากตารางที่ 5-8 ผู้วิจัยสามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดหนองคาย ได้ 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์จากสปป.ลาว โดยไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ มีจำนวนมากที่สุดถึง 316 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เปิดรับ หรือไม่เคยเปิดรับ จำนวน 72 คน (เนื่องจาก จ.หนองคายมีคลื่นวิทยุหลายคลื่น และกลุ่มตัวอย่างเลือกเปิดรับสื่อของไทยมากกว่า ประกอบกับเครื่องรับโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างปรับช่องรับสัญญาณได้ลำบาก เพราะต้องเลือกหมุนเสาอากาศไปยังสถานีส่งของสปป.ลาว หรือสถานีส่งของไทย เพื่อความชัดเจนในการรับสัญญาณ)
3. กลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจเปิดรับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์จากสปป.ลาว มีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 12 คน

5.2 การเปิดรับสื่อวิทยุ - โทรทัศน์ลาวของกลุ่มตัวอย่างใน จ.มุกดาหาร

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน อ.เมือง , อ.คอนตาล , อ.ห้วยน้ำใหญ่ จ.มุกดาหาร จำนวน 400 คน ซึ่งได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากร

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	200	50
หญิง	200	50
รวม	400	100

จากตารางที่ 9 จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และเพศหญิง จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
18-30	18	4.5
31-40	51	12.75
41-50	221	55.25
50 ปีขึ้นไป	100	27.5
รวม	400	100

จากตารางที่ 10 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ ส่วนมากมีอายุอยู่ที่ช่วง 41-50 ปี จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 55.25 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากรายการวิทยุ หรือโทรทัศน์ของสปป.ลาวไม่ค่อยทันสมัย หรือไม่น่าสนใจ สำหรับวัยรุ่น หรือวัยทำงาน แต่สำหรับวัยผู้ใหญ่และวัยสูงอายุจะเปิดรับสื่อวิทยุ – โทรทัศน์เพื่อช่วยคลายเหงาได้ อีกทั้งมีเนื้อหารายการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ ประกอบกับสายตาสีมสภาพลงในการอ่านหนังสือ จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเปิดรับสื่อจากสปป.ลาว

ลำดับต่อมากลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 และช่วงอายุ ที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 18-30 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มวัยรุ่น วัยหนุ่มสาว มีจำนวนน้อยมากที่จะเปิดรับสื่อจากสปป.ลาว เป็นเพราะเนื้อหารายการอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มดังกล่าว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	280	70
มัธยมศึกษา	73	18.25
ปวช., ปวส., อนุปริญญา	35	8.75
ปริญญาตรี	10	2.5
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.5
รวม	400	100

จากตารางที่ 11 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ ส่วนมากมีการศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษา ซึ่งมีจำนวนมากถึง 280 คน คิดเป็นร้อยละ 70 เนื่องจากประชากรในจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเป็นชาวนานที่มีการศึกษาน้อย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อ คนที่มีการศึกษาน้อยจะสนใจเปิดรับสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ในขณะที่ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะใช้เวลาให้กับสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่า

รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.25 ระดับปวช., ปวส., อนุปริญญา จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 ระดับปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่มีความรู้น้อยนั่นเอง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นก็มีจำนวนที่ลดหลั่นกันลงมา

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นิสิต, นักศึกษา	5	1.25
รับจ้าง	52	13
ค้าขาย	38	9.5
เกษตรกร	253	63.25
ข้าราชการ	32	8
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน ไม่ได้ทำงาน	20	5
รวม	400	100

จากตารางที่ 12 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ ส่วนมากเป็นเกษตรกร มีจำนวนมากถึง 253 คน คิดเป็นร้อยละ 63.25 ซึ่งสันนิษฐานว่าประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวนมากยังคงประกอบอาชีพทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็น ทำนา ทำไร่ ทำสวน ประมง เป็นอาชีพหลัก ซึ่งมีรายได้น้อยและสอดคล้องกับระดับการศึกษาที่ต่ำอยู่แล้ว ดังนั้นจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างขาดทุนทรัพย์ที่จะไปหาความบันเทิงอื่น ๆ จึงมักอาศัยเครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องรับวิทยุเป็นเครื่องช่วยให้ชีวิตประจำวันรื่นรมย์ และน่าสนใจมากขึ้น

รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13 อาชีพค้าขาย จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 อาชีพนี้มีจำนวนไม่มากนัก อาจเป็นเพราะไม่มีเวลายามว่างฟังนัชมรายการจากสื่อลาว ส่วนอาชีพข้าราชการ มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8 นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างเป็น นิสิต นักศึกษา เป็นแม่บ้าน หรือไม่ได้ทำงาน มีจำนวนลดหลั่นลงมาตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้รับสาร

เป็นคำถามเกี่ยวกับการเปิดรับรายการวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาว เหตุผลในการเปิดรับ และรายการวิทยุ - โทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับ

ในส่วนนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับการเปิดรับรายการวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาว เหตุผลในการเปิดรับ และรายการวิทยุ - โทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับ

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่เคยรับฟัง รับชมรายการจากสถานีวิทยุ - โทรทัศน์ ของสปป.ลาว (จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน)

พฤติกรรมกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคยรับฟังวิทยุหรือรับชมโทรทัศน์จากสปป.ลาว	347	86.75
ไม่เคยรับฟังหรือรับชม	53	13.25
รวม	400	100

ผู้วิจัยได้สร้างคำถามถามกลุ่มตัวอย่างว่าเคยรับฟัง - รับชมรายการวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาวหรือไม่ เป็นคำถามแรก ทั้งนี้เพื่อต้องการให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามที่มีลักษณะ spontaneous response คือกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามได้ทันที และเป็นไปเองโดยธรรมชาติว่าเคยรับ หรือไม่เคย รับฟัง - รับชมรายการจากสปป.ลาว

ดังนั้นจากตารางที่ 13 จึงพบว่ากลุ่มตัวอย่างใน จ.มุกดาหารที่เคยรับฟังวิทยุหรือรับชมโทรทัศน์จากสปป.ลาว มีจำนวนถึง 347 คน คิดเป็นร้อยละ 86.75 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับฟังหรือรับชมจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.25

หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงถามกลุ่มตัวอย่างเฉพาะกลุ่มที่ไม่เคยรับฯ ต่อไปอีกว่า หากกลุ่มตัวอย่างไม่เคยรับ แล้วทราบหรือไม่ว่าชายแดนไทยสามารถรับคลื่นวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาวได้ โดยได้ผลการวิจัยแสดงในตารางต่อไป

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทราบว่าแนวชายแดนไทย สามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์ จากสปป.ลาว ได้ (จากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับ จำนวน 53 คน)

พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยรับ แต่ทราบว่าชายแดนไทยรับคลื่นลาวได้	44	83.02
ไม่เคยรับ และ ไม่ทราบว่าชายแดนไทยรับคลื่นลาวได้	9	16.98
รวม	53	100

จากตารางที่ 14 กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับฟัง หรือรับชมรายการจากสปป.ลาวจำนวน 53 คน ในจำนวนนี้จำแนกได้ 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับฟัง หรือรับชมรายการจากสปป.ลาว แต่ทราบว่าแนวชายแดนไทยสามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาวได้ มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 83.25
2. กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับ และ ไม่ทราบว่าชายแดนไทยรับคลื่นสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาวได้ มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 16.98

จากตัวเลขดังกล่าว ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดมุกดาหาร ส่วนใหญ่ถึงแม้ไม่เคยเปิดรับรายการจากสปป.ลาว แต่ก็ยังทราบว่าบริเวณแนวชายแดนไทยสามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาวได้ เนื่องจากพื้นที่ทั้ง 3 อำเภอใน จ.มุกดาหาร ตั้งอยู่เลยบริเวณแม่น้ำโขง และอยู่ตรงข้ามกับแขวงสะหวันนะเขตพอดี โดยเฉพาะบริเวณอำเภอเมืองมุกดาหารและกลุ่มตัวอย่างเคยข้ามไปฝั่งลาวหรือมีญาติอยู่ จึงรู้ว่าคลื่นวิทยุ - โทรทัศน์ลาวสามารถข้ามเข้ามาฝั่งชายแดนไทยได้ แต่ไม่เคยเปิดรับเพราะถ้าหากจะเปิดรับก็ต้องหมุนเสาอากาศไปยังสถานีส่งของสปป.ลาว ซึ่งเป็นเรื่องยุ่งยากและคลื่นลาวก็รบกวนคลื่นโทรทัศน์ไทยด้วย

ในขณะที่เดียวกันกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีน้อยมากเพียง 9 คนกลับไม่เคยรับฯ และยังไม่ทราบว่าฝั่งไทยสามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาวได้ อาจมีสาเหตุมาจากการที่กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวไม่ได้มีความสนใจที่จะเปิดรับฟังรับชมรายการจากสปป.ลาวเป็นทุนเดิมอยู่แล้วหรือมีทัศนคติในเชิงลบต่อรายการลาวว่าคุณภาพด้อยกว่ารายการไทยมาก และไม่มีเวลาเป็นอะไรที่จะต้อง เปิดดู เปิดฟัง

จากนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาต่อไปอีกว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยเปิดรับฯ จำนวน 347 คน เคยรับฟังรายการวิทยุ หรือรับชมรายการโทรทัศน์จากสปป.ลาว มีจำนวนเท่าใด

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง ที่เคยเปิดรับรายการจากสถานีวิทยุ – โทรทัศน์ ของสปป.ลาว จำแนกตามชนิดของสื่อวิทยุ หรือสื่อโทรทัศน์ (จากกลุ่มตัวอย่างที่เคยรับฟัง รับชม จำนวน 347 คน)

ชนิดของสื่อ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เปิดรับรายการ โทรทัศน์	347	100
เปิดรับทั้งรายการวิทยุและโทรทัศน์	58	16.71
เปิดรับเฉพาะรายการวิทยุ	-	-

จากกลุ่มตัวอย่างใน จ.มุกดาหารที่เคยเปิดรับฯ ทั้งหมดจำนวน 347 คนเคยชมรายการโทรทัศน์ ในจำนวนนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับทั้งรายการวิทยุและโทรทัศน์มี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 16.71 และกลุ่มตัวอย่างที่เคยเปิดรับเฉพาะรายการวิทยุลาวไม่มีเลย ทั้งนี้เนื่องจากชายแดนไทยทาง จ.มุกดาหารสามารถรับคลื่นวิทยุจากแขวงสะหวันนะเขต รับคลื่น AM ได้เพียงคลื่นเดียวซึ่งมีรายการไม่ค่อยน่าสนใจเมื่อเทียบกับรายการวิทยุไทย (รายการวิทยุส่วนใหญ่ของลาวเป็นเพลงลูกทุ่ง หมอลำ ข่าวกษัตริกร ไม่ค่อยมีเพลงสดริง) อีกทั้งนักจัดรายการของไทยยังมีลีลาในการจัดรายการได้สนุกกว่านักจัดรายการลาว

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับรายการโทรทัศน์ จำนวนทั้งหมด 347 คน สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างเคยเปิดรับรายการโทรทัศน์จากสปป.ลาวมีจำนวนมาก เป็นเพราะในพื้นที่ทั้ง 3 อำเภอของ จ.มุกดาหาร อยู่ในรัศมีที่สามารถรับคลื่นสัญญาณ โทรทัศน์จากแขวงสะหวันนะเขตได้ชัดเจนดี

และคำถามต่อไปผู้วิจัยใช้ถามเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เคยเปิดรับฯ ว่ามีการเปิดรับโดยตั้งใจเปิดรับ หรือไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ เพื่อจำแนกกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงที่เปิดรับสื่อจากสปป.ลาว แล้วทำการสัมภาษณ์เจาะลึกต่อไป

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่เปิดรับฟังหรือรับชมรายการจากสปป.ลาว โดย ตั้งใจเปิดรับ หรือไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ (จากกลุ่มตัวอย่างที่เคยรับฟัง รับชม จำนวน 347 คน)

พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ (เปิดรับโดยบังเอิญ)	332	95.68
ตั้งใจเปิดรับ	15	4.32
รวม	347	100

จากตารางที่ 16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในจำนวน 347 คน ที่เคยรับฟัง หรือรับชมรายการจากสปป.ลาว มีพฤติกรรมการเปิดรับโดยไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ จำนวนมากถึง 332 คน คิดเป็นร้อยละ 95.68 และกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจเปิดรับ มีเพียงจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.32

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 332 คน ที่ไม่ได้ตั้งใจเปิดรับรายการจากสปป.ลาว หากแต่มีเหตุผลรับฟังรับชมรายการจากสปป.ลาวเพื่อความสนุกสนาน หรือเพราะรายการที่น่าสนใจบางรายการไม่มีโฆษณา เช่น รายการถ่ายทอดสดกีฬา(ฟุตบอลโลก) หรือบางรายการไม่มีให้ชมในสถานีโทรทัศน์ของไทย เช่น ภัยกรรม นิทานพื้นบ้าน ประกอบกับการพากย์เสียงด้วยภาษาลาว ซึ่งผู้รับสารคนไทย มองว่าเป็นเรื่องตลกขบขันอย่างหนึ่ง หรือเพื่อดูว่ารายการของลาวเป็นอย่างไรเท่านั้นเอง นั่นเป็นสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเปิดรับสื่อลาวด้วยความที่ไม่ได้ตั้งใจเปิดรับอย่างจริงจัง รายการที่น่าสนใจก็เปิดดู เปิดฟัง แต่มีกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนหนึ่ง คือ 15 ใน 347 คน ตั้งใจเปิดรับรายการจากสปป.ลาว ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง ในตอนที่ 2

ดังนั้น ผลการวิจัยจากตารางที่ 13 - 16 ผู้วิจัยสามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดมุกดาหาร ได้

3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์จากสปป.ลาว ด้วยความบังเอิญ หรือโดยไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ มีจำนวนมากที่สุดถึง 332 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เปิดรับ หรือไม่เคยเปิดรับ จำนวน 53 คน (เนื่องจาก จ.มุกดาหาร สามารถรับคลื่นวิทยุระบบ AM จากแขวงสะหวันเขต ซึ่งมีรายการที่ไม่น่าสนใจนัก กลุ่มตัวอย่างจึงไม่ได้ให้ความสนใจเท่าที่ควร ส่วนโทรทัศน์ต้องหมุนเสาอากาศไปยังสถานีส่งของสปป.ลาว หรือสถานีส่งของไทยเพื่อความ ชัดเจนในการรับสัญญาณ)
3. กลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจเปิดรับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์จากสปป.ลาว มีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 15 คน

5.3 การเปิดรับสื่อวิทยุ - โทรทัศน์ลาวของกลุ่มตัวอย่างใน จ.อุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน อ.สิรินธร , อ.โขงเจียม , อ.เขมราฐ จ.อุบลราชธานี จำนวน 400 คน ซึ่งได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากร

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	200	50
หญิง	200	50
รวม	400	100

จากตารางที่ 17 จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และเพศหญิง จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
18-30	15	3.75
31-40	89	22.25
41-50	141	35.25
50 ปีขึ้นไป	155	38.75
รวม	400	100

จากตารางที่ 18 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ ส่วนมากมีอายุอยู่ที่ช่วง 50 ปีขึ้นไป จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.75 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.25 ซึ่งเป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากรายการวิทยุ หรือโทรทัศน์ของสปป. ลาวไม่ค่อยทันสมัย หรือไม่น่าสนใจสำหรับวัยรุ่น หรือวัยทำงาน แต่สำหรับวัยผู้ใหญ่และวัยสูงอายุ จะเปิดรับสื่อวิทยุ – โทรทัศน์เพื่อช่วยคลายเหงาได้ อีกทั้งมีเนื้อหารายการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ ประกอบกับสายตาเสื่อมสภาพลงในการอ่านหนังสือ จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเปิดรับสื่อจากสปป.ลาว

รองลงมาคือ ช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.25 และช่วงอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 18-30 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	284	71
มัธยมศึกษา	85	21.25
ปวช., ปวส., อนุปริญญา	19	4.75
ปริญญาตรี	12	3
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
รวม	400	100

จากตารางที่ 19 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ ส่วนมากมีการศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษา ซึ่งมีจำนวนมากถึง 284 คน คิดเป็นร้อยละ 71 เนื่องจากประชากรในจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเป็นชาวนานบที่มีการศึกษาน้อย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อ คนที่มีการศึกษาน้อยจะสนใจเปิดรับสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ในขณะที่ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะใช้เวลาให้กับสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่า

รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25 ระดับปวช., ปวส., อนุปริญญา จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.75 ระดับปริญญาตรี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3 และกลุ่มตัวอย่างที่ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ไม่มีเลย

จากตัวเลขดังกล่าวเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายยังคงเป็นชาวบ้านที่มีความรู้ และรายได้มีน้อยนั่นเอง

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นิสิต, นักศึกษา	10	2.5
รับจ้าง	83	20.75
ค้าขาย	25	6.25
เกษตรกร	260	65
ข้าราชการ	9	2.25
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน ไม่ได้ทำงาน	13	3.25
รวม	400	100

จากตารางที่ 20 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ ส่วนมากเป็นเกษตรกร มีจำนวนมากถึง 260 คน คิดเป็นร้อยละ 65 สันนิษฐานว่าประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังคงประกอบอาชีพทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็น ทำนา ทำไร่ ทำสวน ประมง ซึ่งมีรายได้น้อยและสอดคล้องกับระดับการศึกษาซึ่งอยู่ในระดับต่ำอยู่แล้ว ดังนั้นจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างขาดทุนทรัพย์ที่จะไปหาความบันเทิงอื่น ๆ จึงมักอาศัยเครื่องรับโทรทัศน์เป็นเครื่องช่วยให้ชีวิตประจำวันรื่นรมย์ และน่าสนใจมากขึ้น

รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง อาชีพค้าขาย (เพราะทั้งสองอาชีพนี้มักไม่ค่อยมีเวลาในการเปิดรับสื่อมากนัก) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตนักศึกษา ข้าราชการ ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ เช่น แม่บ้าน ไม่ได้ทำงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้รับสาร

เป็นคำถามเกี่ยวกับการเปิดรับรายการวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว เหตุผลในการเปิดรับ และรายการวิทยุ – โทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับ

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่เคยรับฟัง รับชมรายการจากสถานีวิทยุ – โทรทัศน์ ของสปป.ลาว (จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน)

พฤติกรรมกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคยรับฟังวิทยุหรือรับชมโทรทัศน์จากสปป.ลาว	289	72.25
ไม่เคยรับฟังหรือรับชม	111	27.75
รวม	400	100

ผู้วิจัยได้สร้างคำถามถามกลุ่มตัวอย่างว่าเคยรับฟัง – รับชมรายการวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว หรือไม่ เป็นคำถามแรก ทั้งนี้เพื่อต้องการให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามที่มีลักษณะ spontaneous response คือกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามได้ทันที และเป็นไปเองโดยธรรมชาติว่าเคยรับ หรือไม่เคยรับ

ดังนั้นจากตารางที่ 21 จึงพบว่ากลุ่มตัวอย่างเคยรับฟังวิทยุหรือรับชมโทรทัศน์จากสปป.ลาว มีจำนวนถึง 289 คน คิดเป็นร้อยละ 72.25 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับฟังหรือรับชมจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 27.75

หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงถามกลุ่มตัวอย่างเฉพาะกลุ่มที่ไม่เคยรับ ๑ ต่อไปอีกว่า หากกลุ่มตัวอย่างไม่เคยรับ แล้วทราบหรือไม่ว่าชายแดนไทยสามารถรับคลื่นวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาวได้ โดยได้ผลการวิจัยแสดงในตารางต่อไป

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทราบว่าแนวชายแดนไทย สามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์ จากสปป.ลาว ได้ (จากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับ จำนวน 111 คน)

พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยรับ แต่ทราบว่าชายแดนไทยรับคลื่นลาวได้	70	63.06
ไม่เคยรับ และไม่ทราบว่าชายแดนไทยรับคลื่นลาวได้	41	36.94
รวม	111	100

จากตารางที่ 22 กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับฟัง หรือรับชมรายการจากสปป.ลาว มีจำนวน 111 คน ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงกว่าทั้ง จ.หนองคาย และ จ.มุกดาหาร ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากการที่เขต อ.สิรินธร , อ.โขงเจียมอยู่ห่างไกลจากสถานีโทรทัศน์ของแขวงจำปาสักประมาณ 40 กิโลเมตร ประกอบกับมีกำลังส่งน้อย จึงทำให้ประชาชนบริเวณชายแดนไทยในเขตนี้ไม่ค่อยเปิดรับ หรือรับได้ในพื้นที่บางส่วนเท่านั้น ในขณะที่เขต อ.เขมราฐ ซึ่งอยู่ใกล้กับแขวงสะหวันนะเขตมากกว่าจึงรับสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์จากแขวงดังกล่าวแทน

ดังนั้นผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับฟัง หรือรับชมรายการจากสปป.ลาว ในจำนวน 111 คน จำแนกได้ 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับฟัง หรือรับชมรายการจากสปป.ลาว แต่ทราบว่าแนวชายแดนไทย สามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาว ได้ มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 63.06
2. กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับ และไม่ทราบว่าชายแดนไทยรับคลื่นสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์ จากสปป.ลาวได้ มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 36.94

จากตัวเลขดังกล่าว ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 อำเภอในจังหวัดอุบลราชธานี ที่ไม่เคยเปิดรับฯ แต่ทราบว่าบริเวณแนวชายแดนไทยสามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์ จากสปป.ลาวได้ อาจเนื่องจากได้ยินจากคำบอกเล่าของเพื่อนบ้านว่ามีคลื่นลาวแทรกเข้ามาได้ หรือมีญาติอยู่ทางฝั่งลาวแต่ไม่เคยเปิดรับเพราะถ้าหากจะเปิดรับก็ต้องหมุนเสาอากาศไปยังสถานีส่งของสปป.ลาว เช่นเดียวกันกับในเขต จ.หนองคาย และ จ.มุกดาหาร ซึ่งเป็นเรื่องยุ่งยาก ต้องเลือกเปิดรับระหว่างช่องสถานีของไทย หรือลาว

ในขณะที่เดียวกันกลุ่มตัวอย่างหรือประชาชนอีกส่วนหนึ่งกลับไม่เคยรับฯ และยังไม่ทราบว่า ฟังไทยสามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาวได้ อาจมีสาเหตุมาจากการที่ จ.อุบลราชธานี มีคลื่นวิทยุหลายคลื่น และสถานีโทรทัศน์ของไทยเองก็มีหลายช่อง กอปรกับกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวไม่ได้มีความสนใจที่จะเปิดรับฟังรับชมรายการจากสปป.ลาวเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว และจากพื้นที่บางส่วนของที่ห่างไกลออกมาจากสถานีส่งของสปป.ลาว ซึ่งทำให้ไม่สามารถรับคลื่นได้ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างหันไปเลือกเปิดรับสื่อของไทยมากกว่า

จากนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาต่อไปอีกว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยเปิดรับฯ จำนวน 328 คน เคยเปิดรับฟังรายการวิทยุ หรือรับชมรายการโทรทัศน์จากสปป.ลาว มีจำนวนเท่าใด

ตารางที่ 23 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่เคยเปิดรับรายการจากสถานีวิทยุ – โทรทัศน์ของสปป.ลาว จำแนกตามชนิดของสื่อวิทยุ หรือสื่อโทรทัศน์ (จากกลุ่มตัวอย่างที่เคยรับฟัง รับชม จำนวน 289 คน)

ชนิดของสื่อ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เปิดรับรายการโทรทัศน์	228	78.90
เปิดรับทั้งรายการโทรทัศน์และรายการวิทยุ	30	10.38
เปิดรับเฉพาะรายการวิทยุ	61	21.10

จากกลุ่มตัวอย่างใน จ.อุบลราชธานีที่เคยเปิดรับฯ ในจำนวน 289 คน พบว่าการเปิดรับสื่อของกลุ่มตัวอย่างจะคล้ายคลึงกับ จ.หนองคาย และ จ.มุกดาหาร คือ ส่วนใหญ่เคยเปิดรับรายการโทรทัศน์ มีจำนวน 228 คน และเคยเปิดรับทั้งรายการโทรทัศน์และรายการวิทยุด้วย มีจำนวน 30 คน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ามีกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเคยเปิดรับเฉพาะรายการวิทยุ มีจำนวน 61 คน กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่อยู่ในเขต อ.เขมราฐ ซึ่งสามารถรับสัญญาณวิทยุจากแขวงสะหวันนะเขตเนื่องจากอยู่ใกล้กัน อีกทั้งเป็นอำเภอที่อยู่ห่างไกลจากตัวจังหวัดอุบลราชธานี (ประมาณ 100 กิโลเมตร) ทำให้ไม่สามารถรับสัญญาณจากสถานีวิทยุของไทยได้ ผู้รับสารจึงหันไปเลือกรับรายการวิทยุจากแขวงสะหวันนะเขตแทน

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เคยเปิดรับรายการโทรทัศน์ มีจำนวน 228 คิดเป็นร้อยละ 78.90 สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างเคยเปิดรับรายการโทรทัศน์จากสปป.ลาวมีจำนวนมากกว่าการเปิดรับรายการวิทยุ เพราะคลื่นโทรทัศน์ลาวแทรกเข้ามาได้เองโดยไม่ต้องจูนหาคลื่น และพื้นที่ชายแดนไทยบริเวณใดที่อยู่ใกล้กับสถานีส่งของ สปป.ลาว ก็สามารถหมุนเสาอากาศรับได้

และคำถามต่อไปผู้วิจัยใช้ถามเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เคยเปิดรับฯ ว่ามีการเปิดรับโดยตั้งใจเปิดรับหรือไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ เพื่อจำแนกกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงที่เปิดรับสื่อจากสปป.ลาว แล้วทำการสัมภาษณ์เจาะลึกต่อไป

ตารางที่ 24 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่เปิดรับฟังหรือรับชมรายการจากสปป.ลาว โดยตั้งใจเปิดรับ หรือไม่ตั้งใจเปิดรับ (จากกลุ่มตัวอย่างที่เคยรับฟัง รับชม จำนวน 289 คน)

พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ(เปิดรับโดยบังเอิญ)	275	95.16
ตั้งใจเปิดรับ	14	4.84
รวม	289	100

จากตารางที่ 24 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 289 คน ที่เคยรับฟัง หรือรับชมรายการจากสปป.ลาว มีพฤติกรรมการเปิดรับโดยไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ จำนวนมากถึง 275 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจเปิดรับ มีเพียงจำนวน 14 คน

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 275 คน ที่ไม่ได้ตั้งใจเปิดรับรายการจากสปป.ลาว หากแต่มีเหตุผลรับฟังรับชมรายการจากสปป.ลาวเพื่อความสนุกสนาน หรือเพราะรายการส่วนใหญ่ไม่มีโฆษณา หรือบางรายการ ไม่มีให้ชมในสถานีโทรทัศน์ของไทย เช่น ละครเรื่อง ประกอบกับการพากย์เสียงด้วยภาษาลาว ซึ่ง ผู้รับสารคนไทยมองว่าเป็นเรื่องตลกขบขันอย่างหนึ่ง รายการใดน่าสนใจก็เปิดดูเปิดฟัง อยากรู้อะไรของลาวเป็นอย่างไรเท่านั้นเอง นั่นเป็นสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเปิดรับสื่อลาวด้วยความที่ไม่ได้ตั้งใจเปิดรับอย่างจริงจัง แต่มีกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนหนึ่ง คือ 14 ใน 289 คน ตั้งใจเปิดรับรายการจากสปป.ลาว ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง ในตอนที่ 2

ดังนั้น ผลการวิจัยจากตารางที่ 21 - 24 ผู้วิจัยสามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดอุบลราชธานี ได้ 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์จากสปป.ลาว ด้วยความบังเอิญ หรือโดยไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ มีจำนวนมากที่สุดถึง 275 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เปิดรับ หรือไม่เคยเปิดรับ จำนวน 111 คน (เนื่องจาก จ.อุบลราชธานี มีคลื่นวิทยุหลายคลื่น จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างเลือกเปิดรับฟังรายการวิทยุของไทยมากกว่า ประกอบกับเครื่องรับโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างปรับช่องรับสัญญาณได้ลำบาก เพราะต้องเลือกหมุนเสาอากาศไปยังสถานีส่งของสปป.ลาว หรือสถานีส่งของไทย เพื่อความชัดเจนในการรับสัญญาณ)
3. กลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจเปิดรับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์จากสปป.ลาว มีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 14 คน

จากข้อมูลการเปิดรับสื่อลาวของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 จังหวัด ผู้วิจัยได้แสดงตารางเปรียบเทียบ ข้อมูลทั้ง 3 จังหวัด ดังนี้

ตารางที่ 25 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จ.หนองคาย		จ.มุกดาหาร		จ.อุบลราชธานี	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	200	50	200	50	200	50
หญิง	200	50	200	50	200	50
รวม	400	100	400	100	400	100

จากตารางที่ 25 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้ง 3 จังหวัด จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน ทั้งหมด 600 คน และเพศหญิง จำนวนทั้งหมด 600 คน รวม 1,200 คน

ตารางที่ 26 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อายุ

อายุ	จ.หนองคาย		จ.มุกดาหาร		จ.อุบลราชธานี	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
18-30	26	7	18	4.5	15	3.75
31-40	74	19	51	12.75	89	22.25
41-50	180	45	221	55.25	141	35.25
50 ปีขึ้นไป	120	30	100	27.5	155	38.75
รวม	400	100	400	100	400	100

จากตารางที่ 26 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในแต่ละจังหวัดทั้ง 3 จังหวัด ส่วนมากมีอายุอยู่ที่ช่วง 41-50 ปี และช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป และช่วงอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 18-30 ปี จึงสันนิษฐานได้ว่า อายุในวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุอาจเปิดรับสื่อวิทยุ - โทรทัศน์เป็นเพื่อนคลายเหงา หรือเปิดรับรายการที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของตนเอง ในขณะที่วัยรุ่นสาวไม่ได้ให้ความสนใจกับรายการจากสปป.ลาว เนื่องจากความด้าสมัยไม่น่าสนใจของรายการนั่นเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการศึกษา

ระดับการศึกษา	จ.หนองคาย		จ.มุกดาหาร		จ.อุบลราชธานี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	257	64.25	280	70	284	71
มัธยมศึกษา	101	25.25	73	18.25	85	21.25
ปวช., ปวส., อนุปริญญา	32	8	35	8.75	19	4.75
ปริญญาตรี	10	2.5	10	2.5	12	3
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-	2	0.5	-	-
รวม	400	100	400	100	400	100

จากข้อมูลตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทั้ง 3 จังหวัด ส่วนมากมีการศึกษาน้อย คือ ยังคงอยู่ในระดับประถมศึกษา ซึ่งระดับการศึกษามีส่วนสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อของผู้รับสาร ผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูงมักจะสนใจอ่านข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่า ในขณะที่ผู้ที่มีการศึกษาน้อยจะให้ความสนใจกับสื่อที่มีทั้งภาพและเสียงดังเช่น วิทยู – โทรทัศน์ เพราะสามารถทำความเข้าใจกับเนื้อหาสารได้ง่ายกว่า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 28 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จ.หนองคาย		จ.มุกดาหาร		จ.อุบลราชธานี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
นิสิต, นักศึกษา	14	3.5	5	1.25	10	2.5
รับจ้าง	70	17.5	52	13	83	20.75
ค้าขาย	19	4.75	38	9.5	25	6.25
เกษตรกร	280	70	253	63.25	260	65
ข้าราชการ	11	2.75	32	8	9	2.25
อื่น ๆ	6	1.5	20	5	13	3.25
รวม	400	100	400	100	400	100

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 จังหวัด ก็ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ และอาชีพอื่น ๆ เช่นอาชีพค้าขาย เงินนิตินักศึกษา ข้าราชการ แม่บ้าน หรือไม่ได้ทำงาน เป็นลำดับถัดมา จากตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประชาชนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยยังคงมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 29 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่เคยรับฟัง รับชมรายการจาก สถานีวิทยุ – โทรทัศน์ ของสปป.ลาว (จากกลุ่มตัวอย่างจังหวัดละ 400 คน)

พฤติกรรมกลุ่มตัวอย่าง	จ.หนองคาย		จ.มุกดาหาร		จ.อุบลราชธานี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เคยรับฟังวิทยุหรือรับชมโทรทัศน์จากสปป.ลาว	328	82	347	86.75	289	72.25
ไม่เคยรับฟังหรือรับชม	72	18	53	13.25	111	27.75
รวม	400	100	400	100	400	100

จากตารางที่ 29 กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 จังหวัด ส่วนใหญ่เคยรับฟังหรือรับชมรายการวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว โดยมีจำนวนตัวเลขที่ใกล้เคียงกันระหว่าง จ.หนองคาย และ จ.มุกดาหาร อาจเป็นเพราะ พื้นที่ทั้ง 2 จังหวัดนี้ตั้งอยู่ตรงข้ามกับสถานีส่งจากสปป.ลาวพอดี หรืออยู่ในรัศมีที่กำลังส่งของสัญญาณส่งถึง ในขณะที่พื้นที่ จ.อุบลราชธานี อยู่ไกลออกมาจากสถานีส่งของสปป.ลาว (อ.สิรินธร อยู่ห่างจากปากเซ แขวงจำปาสักประมาณ 40 กิโลเมตร) ทำให้กลุ่มตัวอย่างใน จ.อุบลราชธานี ที่ไม่เคยรับฯ จึงมีจำนวนมากกว่า จ.หนองคาย และ จ.มุกดาหาร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 30 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทราบว่าแนวชายแดนไทยสามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์ จากสปป.ลาว ได้

พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง	จ.หนองคาย		จ.มุกดาหาร		จ.อุบลราชธานี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยรับ แต่ทราบว่าชายแดนไทยรับคลื่นลาวได้	47	65.28	44	83.02	70	63.06
ไม่เคยรับ และไม่ทราบว่าชายแดนไทยรับคลื่นลาวได้	25	34.72	9	16.98	41	36.94
รวม	72	100	53	100	111	100

กลุ่มตัวอย่างใน จ.หนองคาย และ จ.มุกดาหารที่ไม่เคยรับฟัง หรือรับชมรายการจากสปป.ลาว แต่ทราบว่าแนวชายแดนไทยสามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาวได้ และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยรับ และไม่ทราบว่าชายแดนไทยรับคลื่นสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาวได้ จะเห็นได้ว่าทั้ง 2 จังหวัดได้ข้อมูลใกล้เคียงกัน ส่วน จ.อุบลราชธานี แสดงตัวเลขที่แตกต่างจากทั้ง 2 จังหวัด ทั้งนี้อาจเป็นสาเหตุที่ได้กล่าวมาแล้วจากผลการวิจัยในตารางที่ 29

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 31 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่เคยเปิดรับรายการจากสถานีวิทยุ – โทรทัศน์ ของสปป.ลาว จำแนกตามชนิดของสื่อวิทยุ หรือสื่อโทรทัศน์

ชนิดของสื่อ	จ.หนองคาย		จ.มุกดาหาร		จ.อุบลราชธานี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เปิดรับรายการโทรทัศน์	328	100	347	100	228	78.90
เปิดรับทั้งรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์	46	14.02	58	16.71	30	10.38
เปิดรับเฉพาะรายการวิทยุ	-	-	-	-	61	21.10

กลุ่มตัวอย่างใน จ.หนองคาย และ จ.มุกดาหารที่เปิดรับรายการวิทยุ และเปิดรับรายการโทรทัศน์ มีจำนวนใกล้เคียงกัน แต่กลุ่มตัวอย่างใน จ.อุบลราชธานี แสดงผลเป็นตัวเลขที่แตกต่างจากทั้ง 2 จังหวัด ด้วยเหตุผลคือ

จ.หนองคาย มีคลื่นวิทยุหลายคลื่น ประชาชนมีทางเลือกในการเปิดรับสื่อหลายทาง ส่วนโทรทัศน์ คลื่นจากลาวแทรกเข้ามาและรับได้อย่างชัดเจน

จ.มุกดาหาร วิทยุรับได้เพียงคลื่น AM จากสะหวันนะเขต แต่กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเมือง ซึ่งไม่ค่อยสนใจฟังนักกับรูปแบบรายการวิทยุ AM ส่วนโทรทัศน์ สัญญาณชัดเจนดี และแทรกครบถ้วนคลื่นของช่องสถานีไทยบ่อย ๆ

จ.อุบลราชธานี มีกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่อำเภอรอบนอก (โดยเฉพาะอ.เขมราฐ ซึ่งสามารถรับคลื่น AM จากสะหวันนะเขตได้) ส่วนใหญ่เป็นคนชนบทที่ชื่นชอบกับการรับฟังรายการวิทยุ AM อยู่แล้ว ส่วนโทรทัศน์สามารถรับคลื่นสัญญาณจากแขวงจำปาสักมีความชัดเจนในพื้นที่บางส่วน

ตารางที่ 32 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่เปิดรับฟังหรือรับชมรายการ จากสปป.ลาว เปิดรับโดยตั้งใจเปิดรับ หรือไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ

พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง	จ.หนองคาย		จ.มุกดาหาร		จ.อุบลราชธานี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ	316	96.34	332	95.68	275	95.16
ตั้งใจเปิดรับ	12	3.66	15	4.32	14	4.84
รวม	328	100	347	100	289	100

พบว่าข้อมูลทั้ง 3 จังหวัดคล้ายคลึงกัน ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างที่เคยรับฟัง หรือรับชมรายการ จากสปป.ลาว มีพฤติกรรมการเปิดรับโดยไม่ได้ตั้งใจเปิดรับอย่างจริงจัง อาจเปิดรับเพียงเพื่อดูว่า รายการของลาวเป็นอย่างไร มีอะไรน่าสนใจจึงค่อยเปิดดู เปิดฟัง หรือรายการของลาวไม่ค่อยมี โฆษณา หรือแม้แต่บางรายการหาชมได้ยากในสถานีไทย จึงเปิดมารับของลาว ไม่ได้ให้ความสนใจ กับรายการใด ๆ เป็นพิเศษ ดังนั้นจึงมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อยมากที่ตั้งใจเปิดรับรายการจากสปป.ลาว

5.4 มุลเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตั้งใจเปิดรับสื่อวิทยุ - โทรทัศน์ลาว

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาพฤติกรรมของผู้รับสารหรือกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงที่เปิดรับรายการวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาว ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อนำข้อมูลมาศึกษาประกอบการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจเปิดรับรายการวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาว ซึ่งได้กลับกรองมาแล้วจากการวิจัยเชิงสำรวจ
2. เจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระจายเสียงข้ามพรมแดนจากสปป.ลาว ทั้ง 3 จังหวัด ได้แก่

จ.หนองคาย

- นางชนิดดา แสงริ้ว หัวหน้าประชาสัมพันธ์ จ.หนองคาย
- นายสำเนียง นามสมบุญ หัวหน้าสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 จ.หนองคาย
- นายจำลอง โพธิ์หวน ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.หนองคาย (สวท.)
- นายวัชรพร พวงดอกไม้ หัวหน้าสถานีวิทยุ อ.ส.ม.ท. จ.หนองคาย
- นายเฉลิมพร จุมแพง นักจัดรายการสถานีวิทยุ อ.ส.ม.ท. จ.หนองคาย
- ร.อ.สมเกียรติ คุ้มนุ่ม ผู้ช่วยหัวหน้าสถานีวิทยุ สทร. 12 หนองคาย
- นายมงคล ศิริรัตน์รัมย์ ประธานหอการค้าจังหวัดหนองคาย
- นายกิตติพงษ์ อมรศิริวัฒนกุล รองประธานหอการค้าจังหวัดหนองคาย และเจ้าของแม่โขงเกสเฮาท์
- นายวีระวัฒน์ หาญมนตรี หน่วยปฏิบัติการตามลุ่มน้ำโขง อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จ.มุกดาหาร

- นายวันชัย เกิดแดน หัวหน้าประชาสัมพันธ์ จ.มุกดาหาร
- นายมนตรี ทศบุตร หัวหน้าสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7
จ.มุกดาหาร
- นายคารศ โครตรสมบัติ หัวหน้าสถานีโทรทัศน์ช่อง 11
กรมประชาสัมพันธ์ จ.มุกดาหาร
- นายสมศักดิ์ วีระหงส์ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
จ.มุกดาหาร (สวท.)
- น.ส.วันวิภา แพงแก้ว นักจัดรายการ สวท.
- นายภมร เชาวศิริกุล ประธานหอการค้าจังหวัดมุกดาหาร
- นายสารัช สาธุภาค ผู้ช่วยเลขาหอการค้าจังหวัดมุกดาหาร
- นายนพดล บุญส่ง นักธุรกิจท้องถิ่น (ทำถนนในลาว)

จ.อุบลราชธานี

เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชนของ จ.อุบลราชธานี ที่เกี่ยวข้องกับกรณีสัญญาณ วิทยุ - โทรทัศน์ ของสปป.ลาว ที่แพร่กระจายข้ามพรมแดนมายังชายแดนไทย ไม่ว่าจะเป็น ประชาสัมพันธ์จังหวัด สถานีวิทยุ - สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น , หอการค้าจังหวัด ล้วนแล้วแต่อยู่ในเขต อ.เมืองอุบลราชธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากบริเวณชายแดนไทย จึงทำให้ไม่สามารถรับ สัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์ จากสปป.ลาวได้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานดังกล่าวจึงไม่สามารถให้ ข้อมูลแก่ผู้วิจัยได้ เนื่องจากข้อจำกัด ที่กล่าวมาข้างต้น

ยกเว้น เจ้าหน้าที่จากหน่วยปฏิบัติการตามลุ่มน้ำโขง อ.เขมรรัฐ รอ.วนัส นามวงศ์ ซึ่งเป็น อำเภอชายแดนไทย - ลาว สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยได้

จากการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง ได้ข้อมูลดังต่อไปนี้

5.4.1 กลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจเปิดรับรายการวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว

การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจเปิดรับรายการวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาวทั้ง 3 จังหวัด จำนวนทั้งหมด 41 คน เพศชาย 27 คน เพศหญิง 14 คน ได้แก่

จังหวัดหนองคาย จำนวน 12 คน (เพศชาย 9 คน เพศหญิง 3 คน) ในจำนวนดังกล่าวจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามอาชีพได้ดังนี้ อาชีพเกษตรกร 3 คน อาชีพค้าขาย 2 คน อาชีพแม่บ้าน 1 คน อาชีพนักศึกษา 1 คน และอาชีพรับราชการ 5 คน

1. นายสมชัย ศรีโคร อาชีพเกษตรกร
2. นายวิชัย กองอุดม อาชีพรับราชการ
3. นายบัวถม เข้มสังหาร อาชีพเกษตรกร
4. นายประสงค์ บุตรธนู อาชีพรับราชการ
5. นายบุญมี คำทะสี อาชีพเกษตรกร
6. นายวิชัย โภคภูมิ อาชีพค้าขาย
7. นายคำทร พิทยานนท์ อาชีพรับราชการ
8. นายบุญจันทร์ จันสอน อาชีพรับราชการ
9. นายสมคิด สีคำมา อาชีพรับราชการ
10. นางทิพย์ จันสอน อาชีพค้าขาย
11. นางทองมี อุทุมวิเศษ อาชีพแม่บ้าน
12. น.ส.ประยงค์ ดวงมาลา อาชีพนักศึกษา

จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 15 คน (เพศชาย 10 คน เพศหญิง 5 คน) จำแนกตามอาชีพได้แก่ อาชีพเกษตรกร 8 คน อาชีพรับจ้าง 4 คน (พนักงานโรงแรม , ช่างไฟฟ้า , กู้) อาชีพค้าขาย 1 คน อาชีพรับราชการ 2 คน

1. นายสมบัติ กระแสเทพ อาชีพรับจ้าง
2. นายธนิต โคจูย อาชีพรับจ้าง
3. นายบุญธรรม แสนสุข อาชีพรับจ้าง

4. นายพีระนาม อยู่ดี อาชีพรับจ้าง
5. นายเพิ่ม ศรีลาศักดิ์ อาชีพเกษตรกร
6. นายสุทธิพงษ์ อินพรหมมา อาชีพเกษตรกร
7. ร.ต.ท.อำพร สายมณี อาชีพรับราชการ
8. จ.ส.ต.อารีย์ ศรีปทุมพร อาชีพรับราชการ
9. นายเบย ปัญญา อาชีพเกษตรกร
10. นายอดิศักดิ์ จันท์โคตร อาชีพเกษตรกร
11. นางวันคำ สกฤตไทย อาชีพเกษตรกร
12. นางติ่ม พาลูกา อาชีพเกษตรกร
13. นางเพศ พาลึก อาชีพเกษตรกร
14. นางสุदारันต์ จันท์โคตร อาชีพเกษตรกร
15. นางประเพียร ว่องไว อาชีพค้าขาย

จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 14 คน (เพศชาย 8 คน เพศหญิง 6 คน) จำแนกตามอาชีพได้แก่ อาชีพเกษตรกร 4 คน อาชีพการประมง 2 คน อาชีพรับจ้าง 1 คน อาชีพค้าขาย 2 คน อาชีพรับราชการ 3 คน อาชีพแม่บ้าน 2 คน

1. นายสมใจ จันทวี อาชีพเกษตรกร
2. นายทองพันธ์ แก้วกันยา อาชีพการประมง
3. นายอุทัย ไสศรีสุข อาชีพเกษตรกร
4. ค.ต.เจียบ เพยกลาง อาชีพรับราชการ (ตำรวจน้ำ)
5. นายประกิต จันท์ทิน อาชีพรับราชการ (ครู)
6. นายสมุทร สิงห์ทอง อาชีพค้าขาย
7. นายทวีศักดิ์ ชัยแสง อาชีพค้าขาย
8. นายเกียรติก้อง ทองคำใส อาชีพรับจ้าง
9. นางสาว เสียงพิณ อาชีพเกษตรกร
10. นางดวงใจ วงษ์มาลา อาชีพเกษตรกร
11. นางวัชรภรณ์ หนู่าพรหม อาชีพรับราชการ(ครู)
12. นางฉวี หอมเย็น อาชีพแม่บ้าน
13. นางพิมพ์ แก้วกันยา อาชีพการประมง
14. นางลักษณมณี โอสอศรี อาชีพแม่บ้าน

กลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจหรือมีเจตนาในการเปิดรับรายการวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาวทั้งสามจังหวัด มีเหตุผลในการเปิดรับสื่อลาว มีแบบแผนในการเปิดรับ หรือสนใจรับฟังรับชมรายการลาว เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้วิจัยจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามเพศได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างเพศชาย

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สรุปเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายทั้ง 27 คน ในจำนวน 41 คน เปิดรับรายการวิทยุ – โทรทัศน์ลาว เนื่องจากเหตุผลสำคัญได้แก่ รายการวิทยุ – โทรทัศน์ลาวไม่มีโฆษณา , เพื่อต้องการรับรู้ข่าวสารบ้านเมืองของลาว และด้วยเหตุที่มีญาติพี่น้องเป็นคนลาวด้วย ตลอดจนเพื่อต้องการเรียนรู้วัฒนธรรมของลาว

กลุ่มตัวอย่างเพศชายส่วนใหญ่มีเหตุผลในการเปิดรับรายการวิทยุ – โทรทัศน์ลาว เนื่องจากรายการลาวมีโฆษณาคั่นระหว่างรายการน้อยมาก หรือบางครั้งแทบไม่มีเลย เช่น รายการถ่ายทอดสดฟุตบอลนัดสำคัญ ๆ ไม่ว่าจะเป็นถ่ายทอดฟุตบอลโลก ฟุตบอลซีเกมส์ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเปิดรับรายการจากสปป.ลาว

“ชอบดูถ่ายทอดฟุตบอล เพราะมันไม่มีโฆษณาเยอะเหมือนช่องไทย อย่างการแข่งขันซีเกมส์ที่ผ่านมา คู่ไหนที่ไทยไม่ได้ถ่ายทอดก็หันไปเปิดช่องลาวดู” (นายบุญมี คำทะลี อายุ 68 ปี อาชีพเกษตรกร อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย)

และการที่ผู้รับสารคนไทยมองว่าภาษาลาวคลกขบขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายการบันเทิงต่าง ๆ เช่น หนังสือเด็ก ภาพยนตร์ต่างประเทศ หรือแม้แต่การ์ตูนที่เด็ก ๆ ก็ยังชอบดูเพราะพากย์ด้วยภาษาลาว “ลูก ๆ ชอบดูการ์ตูน ที่พากย์ลาวฟังแล้วตลกดี” (นายกำธร พิทยานนท์ อายุ 40 ปี อาชีพรับราชการ อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย) จากตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งว่า นอกเหนือจากกลุ่มบุคคลทั่วไปแล้วยังมีกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยเด็กก็ชื่นชอบรายการโทรทัศน์ลาว โดยเฉพาะการ์ตูน อาจเป็นเพราะช่วงเวลาที่น่าสนของรายการช่วงละประมาณ 30 นาที ทำให้สามารถติดตามชมได้อย่างจุใจ และจากการที่เด็กอีสานพูดคุยสื่อสารกันด้วยภาษาอีสานอยู่แล้วจึงทำให้ยังรู้สึกสนุกเมื่อชมการ์ตูนพากย์ลาว

เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเพศชายตั้งใจหรือมีเจตนาในการเปิดรับสื่อจากสปป.ลาว คือ รับชมรายการลาวเพื่อต้องการรับรู้ข่าวสารบ้านเมืองว่าเป็นอย่างไร ประกอบกับการมีญาติพี่น้องทางฝั่งลาวและเคยข้ามไปลาวอยู่หลายครั้ง ทั้งนี้จากคำยืนยันของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งคือ นายบุญจันทร์ จันสอน อายุ 55 ปี อาชีพรับราชการ อ. ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย) ว่า “ก็ดูข่าวเขานั่นล่ะอยากดูบ้านคูเมืองเขามันเปลี่ยนไปยังไง เพราะแต่ก่อนข้ามไปบ่อยเพราะข้ามไป มาง่ายกว่าเดี๋ยวนี้เยอะ มีพี่น้องอยู่ทางโน้นด้วย”

ผู้วิจัยได้สอบถามกับกลุ่มตัวอย่างอีกท่านหนึ่งได้คำตอบว่า “ดูรายการทีวีของเขาเหมือนกัน โดยเฉพาะ รายการข่าวท้องถิ่น อยากรู้ข่าวสารบ้านเมือง เพราะมีญาติอยู่ฝั่งสะหวันนะเขต และเคยข้ามไปกับเจ้านายบ่อย ๆ” (นายเพิ่ม ศรีลาศักดิ์ อายุ 54 ปี อาชีพทำนา อ.ดอนตาล จ.มุกดาหาร)

และมีคำยืนยันของนายทองพันธ์ แก้วกันยา อายุ 63 ปี อาชีพชาวประมง อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี “ดูรู้มานานแล้วว่าไทยเรารับคลื่นลาวได้ และได้รับฟังวิทยุของเขาก็หลายปีแล้ว ตั้งใจเปิดฟังโดยตรง เพราะอยากรู้ข่าวสารบ้านเมืองเขาเหมือนกัน แล้วมีรายการที่ทำให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร การเลี้ยงปลา การประกอบอาชีพต่าง ๆ ก็น่าสนใจดี”

นอกจากต้องการรับรู้ข่าวสารทั่ว ๆ ไปของลาวแล้ว กลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนหนึ่งยังให้ความสนใจรายการลาวก็เพื่อต้องการเรียนรู้วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ สภาพบ้านเมือง ซึ่งยังคงอนุรักษ์ความเป็นลาวได้เป็นอย่างดี นายพีระนาม อยู่ดี อายุ 47 ปี อาชีพหัวหน้ากูก อ.เมือง จ. มุกดาหาร ให้ทัศนะกับผู้วิจัยว่า “ภูมิประเทศของลาวยังคงงามอยู่หากเปรียบเทียบกับของไทย วัฒนธรรมก็น่าศึกษาเป็นความรู้ได้ดี รายการสารคดีของเขามีประโยชน์นะ ซึ่งจะดูเป็นประจำในช่วง 3 ทุ่ม”

และจากการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายจะมีแบบแผนในการรับฟังรับชมรายการลาว มี 3 กลุ่ม ได้แก่ การเฝ้าติดตามรายการเป็นประจำ , รับชมรายการลาวสลับกับรายการไทย เสมือนเป็นตัวเลือกหนึ่ง หรืออาจมีการรับชมรายการที่ชื่นชอบเป็นพิเศษเป็นครั้งคราว

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เฝ้าติดตามรายการที่ตนเองชื่นชอบและรับชมอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะรายการบันเทิงทางโทรทัศน์ เช่น หนึ่งอินเดีย กายกรรม หมอลำ ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า “ชอบดูหนึ่งอินเดีย คุณเป็นประจำ เพราะทีวีไทยไม่มีให้ดู ออกอากาศตอนช่วงประมาณบ่าย 3 โมงเย็น ในบ้านก็ดูกันสองคนกับลูกชาย คนอื่น ๆ เขาไม่ค่อยได้ดูหรอกครับ” (นายวิชัย โภคภูมิ อายุ 39 ปี อาชีพค้าขาย อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย)

“ชอบดูหมอลำเป็นประจำ กลับจากทำงานก็ไปดู สักช่วง 2 ทุ่มนี่ล่ะ” (นายบุญธรรม แสนสุข อายุ 19 ปี อาชีพพนักงานโรงแรม อ.เมือง จ.มุกดาหาร)

ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างอีกส่วนหนึ่ง เปิดรับรายการลาวสลับกับรายการไทย นั่นคือกลุ่มตัวอย่างมีตัวเลือกในการเปิดรับสื่อเพิ่มขึ้น “เปิดดูรายการข่าวประจำวันของลาวทุกวันในช่วงหัวค่ำ เปิดสลับกับข่าวไทย คุณเพื่อเปรียบเทียบกันด้วย จะได้มุมมองต่างกัน” (นายวิชัย กองอุดม อายุ 47 ปี อาชีพรับราชการ ผอ.ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย)

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เหลือมักจะเปิดรับรายการจากสปป.ลาวเมื่อมีรายการที่ชื่นชอบเป็นพิเศษ เป็นครั้งคราว เช่น รายการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอล มวย หรือการแข่งขันกีฬาชนิดสำคัญ ๆ ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะมึนออกเหนือจากในผังรายการประจำวัน

เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างใน จ.มุกดาหารจะเปิดรับสื่อโทรทัศน์มากกว่าสื่อวิทยุ เพราะคลื่นวิทยุจากแขวงสะหวันนะเขตที่ข้ามเข้ามามีเพียงคลื่น AM คลื่นเดียว จากคำให้สัมภาษณ์ของ นายสมบัติ กระจ่างเทพ อายุ 35 ปี อาชีพช่างไฟฟ้า อ.เมือง จ.มุกดาหาร กล่าวว่า “แต่ก่อนฝั่งมุกดาหารรับ FM จาก สะหวันนะเขตได้ แต่เดี๋ยวนี้ไม่รู้คลื่นหายไปไหน รับไม่ได้แล้ว รับได้แต่ AM ก็จะเป็นเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเลียนแบบเพลงไทย แต่ก็ไม่สนุกเหมือนเพลงไทยหรอกครับ”

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตอีกประการหนึ่งว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจเปิดรับรายการวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว ในจ.อุบลราชธานี มีอุปสรรคในการเปิดรับ เนื่องจากต้องหมุนเสาอากาศไปยังสถานีส่งจากแขวงจำปาสัก จึงจะทำให้คลื่นชัดเจนดี เพราะคลื่นโทรทัศน์ของจำปาสักแทรกครบวงจร 9 ของไทย จึงต้องเลือกระหว่างการเปิดรับสื่อจากไทยหรือลาว ทำให้การติดตามรายการที่กลุ่มตัวอย่างต้องการดูอาจไม่ได้เปิดรับรายการโทรทัศน์อย่างสม่ำเสมอเท่าที่ควร

“คู่ข้าวลาวสักช่วง 2 ทุ่ม แต่บางทีคลื่นก็ชนกับช่อง 9 ของเรา เลยต้องแย่งกันดูกับลูกกับเมีย ถ้ามีโอกาสก็จะหมุนเสาหาสัญญาณเอง แล้วดูคนเดียว” (นายสมใจ จันทร์ อายุ 44 ปี อาชีพเกษตรกร อ.สิรินธร จ.อุบลราชธานี)

ส่วนการเปิดรับรายการวิทยุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างใน อ.สิรินธร และ อ.โขงเจียม สามารถรับสัญญาณวิทยุจากปากเซ แขวงจำปาสัก ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างใน อ.เขมราฐ สามารถรับสัญญาณวิทยุได้จากแขวงสะหวันนะเขต จากการยืนยันของนายสมุทร สิงห์ทอง อายุ 31 ปี อาชีพค้าขาย อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี “เคยฟังรายการวิทยุจากปากเซ ตั้งใจเปิดฟังรายการเพลงลูกทุ่ง แต่ไม่ค่อยบ่อยนัก ถ้าโทรทัศน์ คลื่นลาวจะแทรกมาทางช่อง 9 ไทย จะชอบดูรายการที่วิมากกว่าชอบหนังฝรั่งพากย์ลาว มันตลกดี”

สำหรับรายการวิทยุ – โทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายทั้ง 27 คนชื่นชอบมีหลากหลายรายการ หากเรียงลำดับความสนใจรายการ กลุ่มตัวอย่างเพศชายส่วนมากจะให้ความสนใจแก่รายการประเภทข่าวสารสาระความรู้เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ รายการกีฬา และรายการบันเทิงต่าง ๆ เช่น หนังสืออินเดีย ลำเรื่อง เพลงลูกทุ่ง กายกรรม

ผลการสัมภาษณ์ใน จ.หนองคาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชาย จำนวน 5 ใน 9 คน ชอบดูทั้งรายการข่าวและรายการกีฬา โดยเฉพาะรายการถ่ายทอดสดกีฬาสำคัญ ๆ เช่น ฟุตบอลโลก ซีเกมส์ เนื่องจากไม่มีโฆษณาคั่นระหว่างการแข่งขัน หรือถ้ามีก็น้อยมากหากเปรียบเทียบกับการถ่ายทอดจากสถานีโทรทัศน์ไทย ผู้วิจัยได้พูดคุยกับนายบุญมี คำทะสี อาชีพเกษตรกร ยืนยันว่า “ดูชอบดูถ่ายทอดฟุตบอล เพราะไม่มีโฆษณาคั่นให้เสียอารมณ์ และคลื่นของช่อง 7 ก็ไม่ชัดเอาเสียเลย ดูครบถ้วนจากคลื่นลาวด้วย”

ส่วนรายการข่าวของสปป.ลาว ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งให้ทัศนะว่า “ข่าวของลาวมักจะมีรายละเอียดและแง่ภาพไว้นานเกินไป ไม่น่าสนใจหรือชวนติดตามเหมือนข่าวไทย เนื้อหาข่าวส่วนใหญ่เป็นข่าวทางราชการ หรือข่าวประกาศทั่วไป ประชาสัมพันธ์หาญาติพี่น้องตนเอง หรือแจ้งข่าวญาติตาย ข่าวบอกบุญไปยังพี่น้อง เป็นประเภทนี้ และข่าวลาวจะไม่มีข่าวอาชญากรรม หรือภาพน่ากลัว ๆ ให้เห็นในจอทีวีเลย เท่าที่ดูมานะ” (นายบุญจันทร์ จันทร์สอน อายุ 35 ปี อาชีพรับราชการ ตำรวจ อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย)

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างเพศชายใน จ.หนองคายคนอื่นๆ สนใจหลากหลายรายการ เช่น หนังสือนิตยสาร ตำราเรื่อง ภาษาศาสตร์ สารคดี รายการสอนภาษา โดยเฉพาะหนังสือนิตยสารและตำราเรื่อง ซึ่งหาชมได้ยากจากสถานีโทรทัศน์ของไทย และตำราเรื่องยังมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมอีสานเป็นตำนานหรือเรื่องเล่าที่คุ้นเคยกัน ระหว่างคนไทย - คนลาว

ส่วนกลุ่มตัวอย่างเพศชายใน จ.มุกดาหาร และ จ.อุบลราชธานี มีพฤติกรรมในการเปิดรับฯ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ จ.หนองคาย คือ รับชมรายการข่าวท้องถิ่น ซึ่งเป็นข่าวจากแขวงสะหวันนะเขต หรือแขวงจำปาสัก และรายการตำราเรื่องซึ่งออกอากาศเป็นตอน ๆ หนังสือนิตยสาร สารคดี (ซึ่งมีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจต่อผู้ชม เช่น เรื่องกระบวนการเจริญเติบโตของพืชพรรณต่าง ๆ , การสร้างสะพาน , การตั้งครุฑ , การคลอดบุตร และการเลี้ยงดูทารก) ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์เคยข้ามไปฝั่งสะหวันนะเขตและมีญาติอยู่ด้วย

ผู้วิจัยพบว่าทั้ง จ.หนองคาย และ จ.มุกดาหาร มีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นเป้าหมายที่แท้จริงของการเปิดรับสื่อจากสปป.ลาวก็คือ เด็ก ซึ่งมีเด็กจำนวนหนึ่งที่ชื่นชอบและสนุกสนานกับการดูการ์ตูน พากย์ด้วยภาษาลาว การ์ตูนของลาวเป็นการนำเอาการ์ตูนจากต่างประเทศ มาพากย์เสียงด้วยภาษาลาว เช่น เรื่องเจ้า ม้าน้อย กระต่ายแสนซน นินจาเต่า

กลุ่มตัวอย่างเพศหญิง

กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงจำนวนทั้งหมด 14 คน อาจมีเหตุผลหรือมีแบบแผนในการเปิดรับ และชื่นชอบรายการต่าง ๆ หลากหลายรายการเช่นเดียวกับเพศชาย แต่เพศหญิงส่วนใหญ่ (จำนวน 12 ใน 14 คน) มีเหตุผลในการเปิดรับรายการลาวเนื่องจากความเพลิดเพลินมากกว่า ไม่ค่อยให้ความสนใจกับข่าวสารบ้านเมืองที่ใกล้ตัวเท่าที่ควร อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงยังคงเป็นคนชนบทที่มีการศึกษาน้อย จึงไม่ค่อยได้สนใจกับข่าวสารต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง

อย่างไรก็ตามยังมีกลุ่มตัวอย่างอีก 2 คนใน 14 คน ที่มีมุมมองในการเปิดรับ ฯ ที่นอกเหนือจากเพียงแค่ว่าเพื่อความเพลิดเพลินหรือมองว่าภาษาลาวเป็นเรื่องตลกขบขัน คือการชื่นชมในความไพเราะน่าฟังของสำเนียงลาว จึงต้องการจะเรียนรู้คำของภาษาลาวจากรายการต่าง ๆ เพราะบางคำมีความแตกต่างจากภาษาอีสานโดยสิ้นเชิง

“ชอบฟังภาษา สำเนียงมันเพราะกว่าภาษาอีสาน แล้วคำบางคำก็ไม่เหมือนคำของไทยเลย เช่น คำว่า ส่งเสริม ภาษาลาวเขาจะพูดว่า ซุกหญี่ หรือห้องผ้าตัด เรียกว่า ห้องป่าด” (จากการให้สัมภาษณ์ของนางวัชรภรณ์ หน้้าพรหม อายุ 35 ปี อาชีพ รับราชการครู อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี)

และยังมีเหตุผลที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ การรับชมรายการโทรทัศน์ลาวเพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลได้รับความรู้ใหม่ โดยเฉพาะเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (จากรายการสอนภาษาอังกฤษ) “ดูรายการสอนภาษาอังกฤษ เพราะมีประโยชน์ และสำเนียงที่ใช้ชัดเจนกว่ารายการของไทย รายการสอนภาษาอังกฤษ จะมีทั้ง 2 ช่องของลาว ทั้งช่อง 9 และ ช่อง 3 และมีแทบทุกวันประมาณ ห้าโมงเย็น รายการสอนภาษาอังกฤษจะสลับกันกับสอนภาษาฝรั่งเศส แต่ช่องช่อง 3 รู้สึจะมีวันศุกร์ตอนช่วงทุ่มครึ่ง” เป็นคำให้สัมภาษณ์ของ น.ส.ประยงค์ ดวงมาลา อายุ 19 ปี อาชีพนักศึกษา จ.หนองคาย

ด้วยรูปแบบและลักษณะรายการสอนภาษาของลาวนั้นเป็นรายการที่เจ้าของภาษผลิตรายการเองเต็มรูปแบบ ทำให้มีความถูกต้องทั้งไวยากรณ์และความชัดเจนในการออกเสียงจึงเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้รับสารคนไทยสามารถแสวงหาความรู้ภาษาอังกฤษจากรายการดังกล่าว ประกอบกับระดับการศึกษาหรืออาชีพของกลุ่มตัวอย่างมีผลต่อพฤติกรรมและเหตุผลในการเลือกเปิดรับสื่อด้วย

สำหรับแบบแผนในการเปิดรับของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ส่วนมากกลุ่มตัวอย่างจะเฝ้าติดตามเฉพาะรายการวิทยุ – โทรทัศน์ที่ตนเองสนใจ และทราบเวลาในการออกอากาศที่แน่นอนของรายการที่ติดตามชมเป็นประจำเท่านั้น เช่น รายการกายกรรม ออกอากาศเป็นประจำทุกวันอังคาร – พฤหัสบดี เวลาประมาณ 14.00 น. ทางช่อง 3 ลาว หรือหนังสือพิมพ์ให้ชมในช่วงเวลาประมาณ 15.00 น. ถ้าเรื่องซึ่งนำเสนอในช่วงเวลาประมาณ 20.00 น. รายการสอนภาษาอังกฤษออกอากาศทุกวันศุกร์ทางช่อง 3 เหล่านี้เป็นต้น ส่วนรายการอื่น ๆ ที่ยังขาดความน่าสนใจกลุ่มตัวอย่างก็จะเลือกเปิดรับรายการจากช่องอื่น ๆ แทน

และรายการโทรทัศน์ที่เพศหญิงชื่นชอบเป็นรายการบันเทิงเกือบทั้งหมด โดยเฉพาะหนังอินเดีย กายกรรม และลำเรื่องซึ่งมีลักษณะคล้าย ๆ กับหมอลำทางภาคอีสานของไทย จึงเป็นรายการที่กลุ่มตัวอย่างชาวอีสานชื่นชอบเป็นพิเศษ เพราะแสดงถึงเรื่องราวเล่าตำนานตลอดจนวัฒนธรรมความเป็นอยู่ต่าง ๆ ที่คนอีสานคุ้นเคยอยู่เสมอ ประกอบกับลำเรื่องหรือหมอลำในปัจจุบันแทบจะไม่มี การนำเสนอผ่านจอโทรทัศน์ไทยอย่างเต็มรูปแบบ จะมีก็แต่เพียงเพลงลูกทุ่ง เพลงหมอลำที่ดัดแปลงจังหวะ คนตรีและลีลาของผู้แสดงให้เข้าใจแต่งกายเพื่อทันสมัยมากขึ้นเท่านั้น อีกทั้งหากผู้รับสารต้องการชมหมอลำจริง ๆ ก็ต้องรอคอยให้มีงานต่าง ๆ ที่มีการจ้างคณะหมอลำมาแสดงให้ชม

“คุณแม่อดิฉันนั้นละ ช่วงสองทุ่มของวันพฤหัสบดี มันร้องเป็นกลอนแก้กันไปแก้กันมา”
(นางติ่ม พาลุกา อายุ 43 ปี อาชีพเกษตรกร อ.ห้วยน้ำใหญ่ จ.มุกดาหาร)

จากคำให้สัมภาษณ์ของนางทองมี อุทุมวิเศษ อายุ 47 ปี อาชีพแม่บ้าน ให้ข้อมูลว่า “ชอบดูรายการกายกรรม มาจากต่างประเทศ มีให้ดูแทบทุกวัน ของช่อง 3 ลาว ประมาณบ่ายสองโมง จะมานั่งเฝ้าหน้าจอทีวีแล้ว”

นอกจากรายการโทรทัศน์แล้วกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงบางคนที่รับฟังรายการวิทยุจากปากเซ ให้สัมภาษณ์ว่า “ฟังรายการวิทยุจากปากเซ คลื่นชัดดี ที่ฟังก็มีเพลงลูกทุ่ง สารคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ กฎหมายที่ควรรู้ แล้วก็รายการเกี่ยวกับสุขภาพ” (นางวัชรารัตน์ หน้ำพรม อายุ 38 ปี อาชีพรับราชการครู อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี)

จากการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่างเพศชาย และเพศหญิงทั้ง 3 จังหวัดได้แก่ จ.หนองคาย จ.มุกดาหาร และ จ.อุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด (38 ใน 41 คน) มีความคิดเห็นคล้ายคลึงตามกันว่ารายการวิทยุ โทรทัศน์ลาว คุณภาพยังดีกว่ารายการวิทยุ - โทรทัศน์ของไทยมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ การนำเสนอ เนื้อหารายการขาดความน่าสนใจ หรือแม้กระทั่งรูปแบบซึ่งก็ยังอาศัยรูปแบบรายการไทยเป็นต้นแบบ และรายการวิทยุหรือรายการโทรทัศน์ของลาวก็ไม่มีอิทธิพลต่อผู้รับสารทางฝั่งชายแดนไทยแต่อย่างใด

“ดูรายการลาวสมัยนี้ เหมือนดูรายการไทยเมื่อสัก 10 ปีที่แล้ว พัฒนาการของเขาล้ำหลังกว่าเรามาก คิดว่าไม่มีผลอะไรกับเราหรอก สื่อมวลชนของเรามากกว่าที่มีผลต่อคนของเขา เพราะคนลาวก็ชอบดูทีวีไทยอยู่แล้ว” (ร.ต.ท.อำพร สายมณี พนักงานสอบสวน สภ.อ.คอนตาล จ.มุกดาหาร)

“รายการของเขาไม่ค่อยดีเท่าของไทย คือไม่ค่อยทันสมัย ไม่ทันสมัย แต่ก็อาจจะดีสำหรับประชาชนประเทศเขา ภาษาดัง ๆ ก็คล้าย ๆ กับภาษาบ้านเรา” (นายทองพันธ์ แก้วกันยา อายุ 63 ปี อาชีพชาวประมง อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี)

แต่ยังมีทัศนคติอื่นที่ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนแสดงความคิดเห็นไว้ว่า “การรับฟังรับชมรายการจากลาวก็มีข้อดี ตรงที่สามารถรับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของประเทศเพื่อนบ้าน และเพื่อประดับความรู้ให้กับ ตนเอง” (นางฉวี หอมเย็น อายุ 38 ปี อาชีพแม่บ้าน อ.สิรินธร จ.อุบลราชธานี)

นอกจากผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจเปิดรับสื่อวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาวแล้ว ผู้วิจัยยังได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกกับกลุ่มเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับกรณีของสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ที่ข้ามพรมแดนมาจากสปป.ลาวด้วย เพื่อต้องการทราบว่านอกเหนือจากประชาชนแล้ว เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีทัศนคติหรือความคิดเห็นอย่างไร และมีการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานจากกรณีดังกล่าวหรือไม่อย่างไร

5.4.2 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและนักธุรกิจ

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับกรณีสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ของสปป.ลาว ที่แพร่กระจายข้ามพรมแดนมายังชายแดนไทย ได้แก่

1. ประชาสัมพันธ์จังหวัด จ.หนองคาย 1 คน , จ.มุกดาหาร 1 คน
2. นายสถานีและเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุ – สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น จ.หนองคาย 5 คน , จ.มุกดาหาร 4 คน
3. หอการค้าจังหวัด จ.หนองคาย 1 คน , จ.มุกดาหาร 2 คน
4. นักธุรกิจ นักลงทุนท้องถิ่น จ.หนองคาย 1 คน , จ.มุกดาหาร 1 คน
5. หน่วยปฏิบัติการตามลุ่มน้ำโขง (นปข.) จ.หนองคาย 1 คน , จ.มุกดาหาร (ไม่มีหน่วยงานนี้) , จ.อุบลราชธานี 1 คน

สำหรับเจ้าหน้าที่ของ จ.อุบลราชธานี ผู้วิจัยไม่สามารถหาข้อมูลจากกลุ่มนี้ได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชนของ จ.อุบลราชธานี ที่เกี่ยวข้องกับกรณีสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ของสปป.ลาว ที่แพร่กระจายข้ามพรมแดนมายังชายแดนไทย ไม่ว่าจะเป็นประชาสัมพันธ์จังหวัด , สถานีวิทยุ – สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น , หอการค้าจังหวัด ล้วนแล้วแต่อยู่ในเขต อ.เมืองอุบลราชธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากบริเวณชายแดนไทย จึงทำให้ไม่สามารถรับสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาวได้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานดังกล่าวจึงไม่สามารถให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยได้

ยกเว้น เจ้าหน้าที่จากหน่วยปฏิบัติการตามลุ่มน้ำโขง อ.เขมราฐ ซึ่งเป็นอำเภอชายแดนไทย – ลาว สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยได้

ประชาสัมพันธ์จังหวัด

ผู้วิจัยพบว่า ในส่วนของ ประชาสัมพันธ์จังหวัด ซึ่งเกี่ยวข้องกับในแง่ของการปฏิบัติงาน ประชาสัมพันธ์จังหวัดเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างไทย – ลาว ไม่ค่อยให้ความสนใจนักกับการเปิดรับสื่อจากสปป.ลาว เพราะมองว่าสื่อลาวไม่ได้มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้รับสารคนไทย

“ไม่ค่อยได้ดูหรอก เพราะมันไม่มีอะไร ไม่มีผลอะไรด้วย แต่ถ้าเป็นชาวบ้านที่อยู่อำเภอติดชายแดน อย่าง อ.ท่าบ่อ ศรีเชียงใหม่ น่าจะรับคลื่นลาวได้นะ” (คุณชนิดดา แสรร์ริส หัวหน้าประชาสัมพันธ์ จ.หนองคาย)

มีเพียงหัวหน้าประชาสัมพันธ์ จ.มุกดาหาร คุณวันชัย เกิดแดน กลับสนใจที่จะเรียนรู้ภาษาคัวอักษรของลาว จากการรับฟัง – รับชมรายการวิทยุ – โทรทัศน์ของลาว และเพื่อต้องการเปรียบเทียบกับของไทย นอกจากนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ยังกล่าวเพิ่มเติมว่า “ถ้าพูดถึงรายการข่าวของเขา ไม่ค่อยก้าวหน้าเท่าที่ควร เทคนิคยังไม่ค่อยดี รายการทีวีของแขวงสะหวันนะเขต ส่วนหนึ่งรับมาจากเวียงจันทน์ แต่ส่วนใหญ่ ที่นี้เขาจะผลิตเองนะ เป็นรายการข่าวท้องถิ่น รายการเพลงพื้นเมือง โดยส่วนตัวผมจะดูข่าว แล้วก็ชอบดูรายการถ่ายทอดกีฬาต่างๆ เพราะไม่มีโฆษณา และถ้าหากมองความสัมพันธ์ระหว่างไทยลาว มันเหมือนกันในที สื่อเขาจะไม่เสนอคำว่า พี่ไทย – น้องลาว แต่ให้ใช้ลาว – ไทย และเวลาเจ้านายเขามาหาเราต้องเนียบทุกอย่าง แต่เราไปบ้านเค้าไม่ต้องอะไรมากมาย ในส่วนของประชาชนชายแดนทางฝั่งไทยแถบมุกดาหาร ผมว่าเขาดูทีวีลาวก็เพราะรายการส่วนใหญ่ไม่มีโฆษณา และมีหนังฝรั่ง หนังอินเดีย ที่ช่องสถานีไทยไม่มี ให้ดู”

สื่อมวลชนท้องถิ่น

สำหรับสื่อมวลชนท้องถิ่น ได้แก่ นายสถานีและเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุ – สถานีโทรทัศน์ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องคลื่นสัญญาณวิทยุ-โทรทัศน์ ที่ข้ามไปมาระหว่างไทย ลาว และการแลกเปลี่ยนให้ความช่วยเหลือทางด้านสื่อสารมวลชนซึ่งกันและกัน

ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนท้องถิ่น ผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มดังกล่าว ได้ให้ความสนใจต่อกรณีคลื่นสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ ที่ข้ามมาจากฝั่งลาว ในระดับหนึ่ง ดังแสดงในบทสัมภาษณ์ของคุณสำเนียง นามสมบุญ หัวหน้าสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 จ.หนองคาย ว่า

“ก็ดูรายการข่าว เพื่อเช็คว่าของลาวเหมือนกัน ว่าเค้ามีอะไรบ้าง ข่าวส่วนใหญ่เป็นการบันทึกเทป เทคโนโลยีในการทำข่าวทีวีไม่ทันสมัยเท่าไทยหรอก รายการเดี๋ยวนี้นี่ของเขาเหมือน 10 ปีที่แล้วของเรา แต่รายการที่น่าดูก็มี คือ หนังสืออินเดีย ภาพยนตร์จากต่างประเทศ เพราะลาวรับรายการพวกนี้มาจากต่างประเทศ โดยส่วนตัวเคยข้ามไปเที่ยวเวียงจันทน์เหมือนกัน ทั้งในฐานะสื่อมวลชน และในฐานะนักท่องเที่ยว หากพูดถึงสื่อไทยเราจะมีอิทธิพลต่อคนลาวมากกว่า เพราะลาวรับคลื่นจากไทยได้ชัดเจนแทบทุกช่อง และก็มีเสียงเรียกร้องกลับมาอยู่เสมอ หากสื่อไทยเสนอเนื้อหาที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของคนลาว เช่น กรณีของเท่ อูเทน พรหมมินทร์ ที่พูดถึงสาวลาว หรือคณะตลกของไทยที่ชอบใช้คำพูดดูหมิ่นคนลาวเสนอผ่านทางรายการโทรทัศน์ไทย ส่วน สื่อลาวไม่มีอิทธิพลอะไรกับเราหรอก”

ในขณะที่สถานีวิทยุที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมสื่อสารทหารเรือ คือ สถานีวิทยุ สทร.12หนองคาย รอ.สมเกียรติ คุ้มนุ่ม ผู้ช่วยหัวหน้าสถานี ได้ให้ข้อมูลว่า “นโยบายของสถานีไม่แตะต้องการเมือง จึงไม่มีกลุ่มที่คอยเฟ้อฟุ้งวิทยุของลาวโดยเฉพาะ แต่ถ้ามีเหตุการณ์ไม่ปกติ หรือมีความขัดแย้งระหว่างไทย - ลาวเกิดขึ้น ถึงจะฟังวิทยุลาว เพื่อเช็คว่าลาวเสนอข่าวหรือโจมตีเราอย่างไร”

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ เจ้าหน้าที่ด้านวิทยุ-โทรทัศน์ท้องถิ่น ให้ความสนใจกับรายการของลาว คือ เพื่อพัฒนาการของสื่อมวลชนลาว และต้องการศึกษาวัฒนธรรม ตลอดจนเรียนรู้ภาษาจากรายการโทรทัศน์ จากการให้สัมภาษณ์ของคุณเฉลิมพร จุมแพง นักจัดรายการของสถานีวิทยุ อ.ส.ม.ท. จ.หนองคาย

“ดูทีวีลาว ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชน สนใจดูเพื่อพัฒนาการของทีวี คิดว่าทีวีลาวมีพัฒนาการที่ดีขึ้น เช่น มีข่าวจากหน่วยงานราชการ คำเตือนประชาชน เช่น หากคิมสุราในขณะที่ขับรถ อาจเกิดอุบัติเหตุ แต่มีข้อสังเกตว่าข่าวจากลาวไม่ค่อยเสนอความเคลื่อนไหว สถานการณ์ของไทย แต่จะเสนอข่าวทางจีน เวียดนาม ยูโกสลาเวีย ส่วนรูปแบบรายการอื่น ๆ มักจะเลียนแบบไทย เช่น มีการแข่งขันประกวดร้องเพลง เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ดูรายการทีวีลาว หรือฟังวิทยุลาว คือ เพื่อต้องการศึกษาวัฒนธรรมของเขา และเรียนภาษาจากรายการเขา เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส รวมทั้งภาษาลาวด้วย เพราะภาษาลาวมีความน่าฟังอยู่ในตัวเค้า จะมีสำเนียงนุ่มกว่าภาษาอีสาน จะคล้าย ๆ ภาษาเหนือของไทยเรา”

นักจัดรายการวิทยุอีกท่านหนึ่งที่ทำให้ความสนใจกับรายการลาว คือ คุณวันวิภา แพงแก้ว นักจัดรายการของสถานีวิทยุ สวท. จ.มุกดาหาร ให้ข้อมูลว่า “เคยฟังคลื่นเอ เอ็ม และดูทีวีลาว เพื่อเช็คว่ารูปแบบการผลิตของลาวเป็นอย่างไร และดูข่าวคราว สภาพบ้านเมืองเค้าด้วย แต่มีข้อสังเกตว่าลาวจะดูเราเป็นต้นแบบ โดยเฉพาะรายการทีวี แต่เทคนิคไม่พัฒนาเท่าไทย ส่วนรายการวิทยุของไทยเนี่ยอาจจะเน้นความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยลาว เช่น รายการสองฝั่งโขง แต่รายการวิทยุลาวไม่ได้เน้นเรื่องนี้เท่าไร อีกอย่างคนไทยก็ไม่ค่อยฟังของลาวด้วย”

นอกจากนี้ยังมีเหตุผลทางด้านเทคนิคที่เจ้าหน้าที่สถานีโทรทัศน์ต้องเช็คคลื่นสัญญาณจากลาว “เนื่องจากคลื่นสัญญาณโทรทัศน์ลาว แทรกเข้ามาครอบคลุมช่องสถานีไทยอยู่เสมอ ดังเช่นในพื้นที่ของอ.เมือง อ.คอนตาล อ.ห้วยน้ำใหญ่ จ.มุกดาหาร สัญญาณช่อง 7 ของไทย จะถูกช่อง 12 ของลาวรบกวน เนื่องจากออกอากาศในช่อง 12 เหมือนกัน ทำให้ประชาชนต้องหนีไปรับช่องอื่นแทนรวมทั้งช่องลาวด้วย” เป็นคำยืนยันของคุณมนตรี ทศบุตร หัวหน้าสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 จ.มุกดาหาร

ส่วนคุณแดนเรศ โศตรสมบัติ หัวหน้าสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 จ.มุกดาหาร ให้ทัศนะที่สอดคล้องกันว่า “มองในแง่การใช้ให้เกิดประโยชน์ ก็คือเกี่ยวกับทางเทคนิค เพราะต่างก็อยู่ในเขตบริการส่งสัญญาณซึ่งกันและกัน เครื่องส่งลาวจะดีกว่าช่อง 11 มุกดาหารด้วยซ้ำ ส่วนวิทยุ ประชาชนลาวชอบฟังของเราครับ ส่วนเราไม่ค่อยฟังของเขา และสถานีวิทยุลาวไม่อนุญาตให้เปิดเพลงของไทยเรา เพราะต้องการอนุรักษ์ แต่บ่อยครั้งที่คนลาวก็ใช้สื่อวิทยุเราเป็นสื่อในการติดต่อญาติพี่น้องของเขาที่อยู่ฝั่งไทย”

คุณสมศักดิ์ วีระหงส์ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจ.มุกดาหาร ให้สัมภาษณ์ว่า “โดยส่วนตัวแล้ว ไม่ได้ติดตามรับฟัง หรือรับชมรายการลาวเป็นพิเศษ ยกเว้นในช่วงที่มีนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างไทย – ลาว ก็ต้องมีการเช็คว่าลาวโจมตีเราหรือไม่ อย่าวางใจ”

และได้แสดงความคิดเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสื่อวิทยุของไทย – ลาว ว่า “อยู่ในระดับที่ดี จนมีโครงการอยากจะทำให้แลกเปลี่ยนรายการระหว่างสถานีของไทยและลาว แต่ขณะนี้ยังไม่ได้ทำที่ทำอยู่ก็คือรายการสองฝั่งโขง เป็นรายการที่มีเนื้อหาสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทย – ลาว โดยเฉพาะมีการโทรศัพท์เข้ามาขอรายการ เพื่อให้แจ้งข่าวสารต่าง ๆ ฝากไปยังพี่น้องไทย-ลาว”

นอกจากนี้ยังให้ทัศนะที่น่าสนใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้คนไทยทางฝั่งมุกดาหารเปิดรับรายการลาวคือ ประการแรกคนไทย คนลาวเป็นญาติพี่น้องกัน มีวิถีชีวิตวัฒนธรรม ภาษาเดียวกัน ประการที่สองอาจจะเปิดดูเพราะความเพลิดเพลิน

ในขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่วิทยุ - โทรทัศน์อีกส่วนหนึ่ง เปิดรับสื่อลาวน้อยมาก เพียงเพื่อดูว่าสื่อลาวพัฒนาไปแค่ไหนเท่านั้น จากการให้สัมภาษณ์ของคุณจำลอง โภธิหวก ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.หนองคาย และคุณวัชรพร พวงดอกไม้ หัวหน้าสถานีวิทยุ อ.ส.ม.ท. จ.หนองคายกล่าวคล้ายคลึงกันว่า “ เปิดรับรายการวิทยุ – รายการโทรทัศน์ลาว ก็เพื่อดูว่าลาวก้าวหน้าแค่ไหนแล้ว ไม่ได้ฟัง หรือชมรายการเป็นจริงเป็นจัง เพราะคิดว่ารายการดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อใครกับคนไทย ”

นักธุรกิจหรือนักลงทุนท้องถิ่น

ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากกรณีการแพร่กระจายของสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ เพื่อการค้าการลงทุนตามบริเวณแนวชายแดนไทย ลาว

ผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มนี้ให้ทัศนะตรงกันว่า การเปิดรับรายการวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว ไม่มีผลต่อการลงทุนหรือการค้าแต่อย่างใดระหว่างไทย – ลาว อาจเนื่องจากข่าวสารของลาวเองมีความล่าช้า และข่าวเศรษฐกิจก็ไม่ได้ตอบสนองความต้องการหรือเป็นแหล่งข้อมูลที่เพียงพอสำหรับนักลงทุนไทย

“ส่วนใหญ่ที่เปิดเจอก็เป็นข่าวของพรรค ข่าวเศรษฐกิจเป็นเรื่องเป็นราวไม่มี ศักยภาพการผลิตของลาวสู้ไทยไม่ได้อยู่แล้ว แต่ทำไมรัฐบาลถึงไม่ผูกนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างไทย - ลาว ให้ดีกว่านี้” (คุณกิตติพงษ์ อมรศิริวัฒนกุล เจ้าของแม่โขงเกสเฮ้าท์ จ.หนองคาย) ดังนั้นนักธุรกิจหรือนักลงทุนท้องถิ่นจึงไม่ได้ให้ความสนใจกับการเปิดรับสื่อวิทยุ โทรทัศน์ของลาว แต่แสดงความคิดเห็นว่า ประชาชนไทยตามแนวชายแดนที่เปิดรับสื่อลาวอาจเป็นเพราะมีปัจจัยด้านวัฒนธรรมและภาษาที่คล้ายกันมากกว่า

“ รายการลาวยังล้ำสมัยมากไม่ค่อยมีโฆษณา คนไทยก็ไม่ค่อยเปิดรับเท่าไร’ แต่ที่เปิดรับอาจเป็นเพราะเรื่องภาษาที่ฟังกันรู้เรื่อง” (คุณนพดล บุญส่ง นักธุรกิจที่ทำถนนในลาว จ.มุกดาหาร)

หน่วยปฏิบัติการตามลุ่มน้ำโขง

กลุ่มตัวอย่างสุดท้ายคือ หน่วยปฏิบัติการตามลุ่มน้ำโขง (นปข.) เกี่ยวข้องโดยตรงในแง่ของการกำหนดนโยบายเรื่องความมั่นคงระหว่างประเทศ จากการเฝ้าฟังข่าวสารของสปป.ลาว

จากการให้สัมภาษณ์ของ นปข. ทั้ง 2 จังหวัด คือ จ.หนองคาย และ จ.อุบลราชธานี (จ.มุกดาหารไม่มีหน่วยงานนี้) ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า นปข. จำเป็นต้องเปิดรับสื่อลาว เนื่องจากต้องการทราบความเคลื่อนไหวของทางราชการลาว ตลอดจนความเคลื่อนไหวของราษฎรลาว ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม

ร.อ.วนัส นามวงศ์ นปข. จ.อุบลราชธานี ให้สัมภาษณ์ว่า “สำหรับรายการวิทยุที่รับฟังเกือบทุกวัน ส่วนรายการโทรทัศน์ จะชมเฉพาะสรุปข่าวประจำสัปดาห์เพื่อทราบความเคลื่อนไหวของเขา” นอกจากนี้ยังให้ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากกรณีดังกล่าวว่า “นำไปใช้ประโยชน์ในงานจิตวิทยาความมั่นคงระหว่างประเทศ เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ศักยภาพกำลังทหาร พลังมวลชนทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่น ผู้ระดับประเทศ”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายเสียงข้ามพรมแดน แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

6.1 สรุปผลการวิจัย

6.1.1 สภาพสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ของสปป.ลาว

การศึกษาสภาพสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ของสปป.ลาวที่ข้ามพรมแดนเข้ามายังชายแดนไทย ได้แก่ จำนวนคลื่นและช่องสถานี ตลอดจนรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุ – รายการ โทรทัศน์ลาวจากการเฝ้าติดตามรายการ

จากการศึกษา Spillover signals ของสปป.ลาวที่ข้ามเข้ามายังพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนไทย ได้แก่ สัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์จากสถานีส่งนครเวียงจันทน์ สามารถเข้ามาถึง จ.หนองคาย สัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์จากสถานีส่งแขวงสะหวันนะเขต สามารถเข้ามาถึง จ.มุกดาหาร และสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์จากสถานีส่งแขวงจำปาสัก สามารถเข้ามาถึง จ.อุบลราชธานี

พบว่าปริมาณของสัญญาณที่ข้ามเข้ามาสามารถครอบคลุมพื้นที่นอกเหนือจากสามจังหวัดที่ศึกษาในงานวิจัย โดยพื้นที่ 3 จังหวัดดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่สามารถรับสัญญาณได้ชัดเจนที่สุด พื้นที่ของอำเภอ หรือจังหวัดใดที่อยู่ห่างไกลออกไปจากรัศมีกำลังส่ง ระดับความชัดเจนของคลื่นสัญญาณก็จะลดหลั่นกันลงไปตามลำดับ

ส่วนการศึกษารูปแบบและเนื้อหารายการทั้งวิทยุและโทรทัศน์ของลาว ส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้สาระความรู้แก่ผู้ฟังผู้ชม และตอกย้ำนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในความเป็นชนชาติลาว ผู้วิจัยสังเกตว่ารายการบันเทิงมีจำนวนน้อยเป็นเพียงส่วนเสริมให้ผู้รับสารมีตัวเลือกเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น รูปแบบรายการยังไม่น่าสนใจหรือดึงดูดใจเท่าที่ควรอาจเป็นเพราะความสามารถในด้านเทคนิคการผลิต บุคลากรที่มีความชำนาญด้านสื่อมวลชนยังคงขาดแคลน

จุดเด่นของรายการวิทยุ - โทรทัศน์ลาว คือไม่มีโฆษณา และเนื้อหาส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้สาระประโยชน์แก่ผู้ฟัง ผู้ชม เช่น รายการวิทยุมีการจัดรายการเฉพาะกลุ่มผู้ฟัง หรือจัดรายการเฉพาะเนื้อหา เช่น รายการสำหรับเยาวชน รายการสำหรับสตรี รายการสำหรับเกษตรกร รายการให้ความรู้ทางกฎหมาย ให้ความรู้เรื่องสุขภาพ หรือการนำเอารายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาให้ความรู้และเป็นประโยชน์ต่อผู้ชมมานำเสนอ เช่น รายการสารคดีจากต่างประเทศ รายการสอนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส โดยมีลักษณะเป็น full programme เสนอรายการอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งแตกต่างจากรายการสอนภาษาของสถานีโทรทัศน์ไทยที่นำเสนอเพียงบางส่วนภายใต้เวลาที่จำกัด

จุดด้อยของรายการวิทยุ-โทรทัศน์ลาวคือ เรื่องเทคนิคการนำเสนอภาพและเสียง และรูปแบบรายการที่ยังล้าหลังและไม่น่าสนใจ

ส่วนรายการวิทยุลาที่ผู้รับสารคนไทยชื่นชอบมากที่สุด คือ ประเภทรายการบันเทิง ได้แก่ เพลงลูกทุ่ง หมอลำ ซึ่งมีเนื้อหาของเพลงเกี่ยวข้องกับอาชีพและชีวิตของคนชนบท หรือความรักของหนุ่มสาวชาวชนบท โดยมีทำนองและจังหวะที่สนุกสนานคล้าย ๆ กับเพลงลูกทุ่งไทย

รายการโทรทัศน์ลาวที่ผู้รับสารคนไทยชื่นชอบส่วนใหญ่เป็นประเภทให้ความบันเทิง เช่นเดียวกับรายการวิทยุ ได้แก่ รายการลำเรื่อง ละครกรรม ภาพยนตร์ต่างประเทศ ซึ่งรายการเหล่านี้หาชมได้ยากในช่องสถานีไทย

6.1.2 ใครคือผู้รับสาร

ผลการวิจัยจากข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งสามจังหวัดจังหวัดละ 400 คน ได้แก่ จ.หนองคาย , จ.มุกดาหาร ,จ.อุบลราชธานี แบ่งเป็นเพศชาย 600 คน หญิง 600 คน รวมจำนวนทั้งหมด 1,200 คน โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 จังหวัด ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี และอายุ 50 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับประถมศึกษา และกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก

จากผลการวิจัยเชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 จังหวัด สามารถแบ่งกลุ่ม ได้ดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับสื่อวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว โดยไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ

พบว่าผู้รับสารส่วนใหญ่มีการเปิดรับสื่อวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว โดยไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ หรือเปิดรับด้วยความบังเอิญ คือ เปิดจอร์ายการใดที่น่าสนใจในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งจึงจะฟังหรือชม หรืออาจจะเปิดสลับสับเปลี่ยนกับช่องสถานีอื่น ๆ โดยไม่ได้มีความตั้งใจที่จะเปิดรับรายการใดโดยเฉพาะหรือเป็นแฟนประจำรายการนั้น ๆ กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจำแนกเป็น จ.หนองคาย จำนวน 316 คน จ.มุกดาหาร จำนวน 332 คน จ.อุบลราชธานี จำนวน 275 คน รวมทั้งหมด 923 คน (จากจำนวน 1200 คน) คิดเป็นร้อยละ 76.92

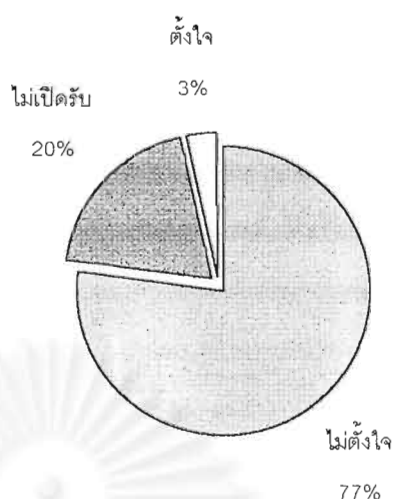
2) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เปิดรับ หรือ ไม่เคยเปิดรับ

ในขณะที่เดียวกันกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งที่ไม่เปิดรับสื่อจากสปป.ลาวเลย อาจเนื่องจากคนไทยมีทัศนคติในการมองประเทศลาว หรือคนลาวอยู่ในฐานะที่ด้อยกว่า มองภาษาลาวเป็นเรื่องตลก ขบขัน กอปรกับบุคคลไม่ได้มีความสนใจต่อสื่อลาว หรือเรื่องราวของลาวเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ไม่เปิดรับสื่อจากสปป.ลาว และเหตุผลที่ผู้รับสารต้องเลือกหมุนเสาอากาศหาคคลื่น สัญญาณจากลาว สร้างความยุ่งยากลำบากจึงเป็นอุปสรรคอีกประการหนึ่งในการเปิดรับ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีจำนวนทั้งหมด 236 คน คิดเป็นร้อยละ 19.67 จากกลุ่มตัวอย่าง จ. หนองคาย 72 คน จ.มุกดาหาร 53 คน และ จ.อุบลราชธานี 111 คน

3) กลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจเปิดรับสื่อวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมายที่แท้จริงในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มที่มีความตั้งใจเปิดรับสื่อวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว ซึ่งมีจำนวนน้อยมาก (จ.หนองคาย จำนวน 12 คน จ.มุกดาหาร จำนวน 15 คน จ.อุบลราชธานี จำนวน 14 คน รวม 41 คน คิดเป็นร้อยละ 3.41)

สอดคล้องกับข้อสันนิษฐานการวิจัยในครั้งนี้ว่า ประชาชนไทยตามบริเวณชายแดนเปิดรับ รายการวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาวน้อยมาก อาจเนื่องจากคุณภาพของรายการดังกล่าวยังไม่พัฒนา และไม่น่าสนใจเท่าที่ควรเมื่อเปรียบเทียบกับรายการของไทย แต่เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีความตั้งใจเปิดรับรายการจากสปป.ลาว ได้แก่ เพื่อต้องการรับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวตลอดจนเรียนรู้ วัฒนธรรมที่ยังคงอยู่ของลาว หรือเพื่อเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส จากรายการโทรทัศน์รายการ วิทยุลาว ตลอดจนเหตุผลที่เปิดรับเพื่อความเพลิดเพลินเพราะรายการส่วนใหญ่ไม่มีโฆษณาหรือรายการ ที่น่าสนใจบางรายการ ไม่มีให้รับชมในช่องสถานีโทรทัศน์ไทย เช่น กายกรรม หนึ่งอินเดีย

ภาพที่ 7 แสดงสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับรายการวิทยุ – โทรทัศน์ลาว

จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มดังกล่าว ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าผู้รับสารคนไทยตามบริเวณแนวชายแดนทั้ง 3 จังหวัด จากจำนวนทั้งหมด 1,200 คน ส่วนใหญ่เปิดรับสื่อวิทยุโทรทัศน์จากสปป.ลาว โดยมีทั้งกลุ่มที่ตั้งใจเปิดรับและไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ รวมจำนวนถึงประมาณ 80% ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เปิดรับหรือไม่เคยเปิดรับมีประมาณ 20% โดยสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับหรือไม่เปิดรับสื่อลาว ผู้วิจัยได้อธิบายไว้แล้วในบทที่ 5

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงสำรวจนั้นแสดงว่าสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ที่แพร่ภาพและกระจายเสียงข้ามมาจากสปป.ลาว มีผู้รับสารคนไทยเปิดรับจำนวนไม่น้อย เพียงแค่เหตุผลหรือแบบแผนในการเปิดรับอาจไม่เหมือนกับที่คนลาวเปิดรับสื่อไทย คือ ไม่ได้เปิดรับอย่างเป็นจริงเป็นจัง หรือคิดตามรายการอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งรู้จักและนิยมชื่นชอบในค่านักร้องนักแสดงหรือแม้แต่นักการเมืองไทย ทั้งนี้เพราะปัจจัยสำคัญในด้านคุณภาพรายการของลาวเองและอีกประการหนึ่งคือความชัดเจนการครอบคลุมพื้นที่ของคลื่นสัญญาณ ที่ทำให้บริเวณชายแดนไทยในแต่ละพื้นที่มีความสามารถในการรับสัญญาณต่างกัน

6.1.3 ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตั้งใจเปิดรับสื่อลาว

ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจเปิดรับรายการวิทยุ - รายการโทรทัศน์จากสปป.ลาว และเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรณีการกระจายเสียงข้ามพรมแดนจากสปป.ลาว พบว่าปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตั้งใจเปิดรับหรือมีความสนใจรายการวิทยุ- รายการโทรทัศน์จากสปป.ลาว ได้แก่

ปัจจัยด้านภาษา

ในบรรดาประเทศเพื่อนบ้านของไทยคงจะไม่มีประเทศใดที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนไทยในด้านเชื้อชาติ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี เท่ากับสปป.ลาว ราษฎรของทั้งสองฝั่งไทย - ลาว ไปมาหาสู่กันเป็นญาติสนิทมิตรสหายมาตั้งแต่โบราณจนกระทั่งปัจจุบัน คนลาวและคนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน (ซึ่งคนภาคอีสานก็ถูกเรียกว่าเป็นคนลาวเหมือนกัน) มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมในลักษณะสังคมเกษตรกรรมเหมือนกัน และมีพื้นเพเป็นคนชนบทมีการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย ที่สำคัญมีวัฒนธรรมด้านภาษาโดยเฉพาะภาษาพูดที่มีสำเนียงคล้ายคลึงกันมาก แทบจะเรียกได้ว่าเป็นภาษาเดียวกันระหว่างภาษาลาวและภาษาอีสาน ทำให้ผู้รับสารของทั้ง 2 ประเทศสามารถสื่อสารเข้าใจซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี ถึงแม้บางคำอาจจะไม่เหมือนกันเลยก็ตาม เช่น

“ฟุตบอล” ภาษาลาวใช้คำว่า “หมากบาน”

“สวยดี” ภาษาลาวใช้คำว่า “สบายดี”

“สะพาน” ภาษาลาวใช้คำว่า “จ้าว” ๑๗๑

ความต้องการของปัจเจกบุคคล

ซึ่งมีเหตุผลในการตั้งใจเปิดรับรายการลาว เพื่อต้องการเรียนรู้วัฒนธรรม หรือสภาพบ้านเมืองลาวในฐานะที่เป็นเสมือนบ้านพี่เมืองน้อง มีชายแดนติดต่อกันจนสามารถข้ามไปมาระหว่างกันได้ กอปรกับ คนไทยมีญาติ และเคยข้าม ไปฝั่งลาวด้วย

เนื้อหารายการของลาว

เนื้อหารายการบางรายการของลาวสอดคล้องกับวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ในภาคอีสาน เช่น ลำเรื่อง ละครชาวบ้าน หมอลำ ซึ่งสถานีวิทยุ-โทรทัศน์ของไทยเองไม่ค่อยเสนอ รายการลักษณะดังกล่าวให้ได้ฟังได้ชม จึงเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งของผู้รับสาร

หรือแม้กระทั่งรายการอื่นที่เป็นประโยชน์น่าสนใจ เช่น รายการสอนภาษา รายการภาพยนตร์ ต่างประเทศ รายการกายกรรม รายการเหล่านี้ก็หาดูได้จากสถานีไทย อีกทั้งช่วงโฆษณาสั้น ระหว่างรายการก็มีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับรายการของไทย

ปัจจัยทางด้านเทคนิคของสถานีไทย

ปัจจัยทางด้านเทคนิคของสถานีไทยเอง เนื่องจากบางพื้นที่ในจังหวัดชายแดนก็ไม่สามารับ คลื่นวิทยุจากสถานีไทยได้ เพราะอยู่ห่างไกล เช่น อ.เขมราฐ จ.อุบลราชธานี แต่กลับรับคลื่นจากลาวได้ ชัดเจนกว่า (รับสัญญาณวิทยุจากแขวงสะหวันนะเขต) เพราะพื้นที่ใกล้สถานีส่งของลาวมากกว่า หรือพื้นที่บางจุดที่ถูกคลื่นสัญญาณของลาวรบกวน ทำให้ต้องหันไปรับจากสถานีลาวเลยก็มี

ผู้รับสารมีทางเลือกในการเปิดรับสื่อเพิ่มมากขึ้น

แน่นอนว่าจากกรณี spillover signals จากสปป.ลาวเข้ามายังชายแดนไทย ทำให้ผู้รับสารใน บริเวณนี้มีตัวเลือกในการเปิดรับสื่อเพิ่มมากขึ้น จากที่เคยรับชมรับฟังจากสถานีวิทยุ - สถานีโทรทัศน์ ของไทยก็มีโอกาสได้รับฟังรับชมรายการหรือเนื้อหาที่แปลกใหม่จากรายการลาวเพิ่มขึ้นไปอีกช่องทาง

ส่วนเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง พบว่าแต่ละหน่วยงานมีการนำไปใช้ประโยชน์ จากกรณีสัญญาณวิทยุ-โทรทัศน์ของสปป.ลาวที่เข้ามาในชายแดนไทยแตกต่างกันเช่น ประชาสัมพันธ์ จังหวัดเกี่ยวข้องในแง่การสร้างสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนไทยลาว สื่อมวลชนท้องถิ่นอาจจะติดตาม รายการเป็นบางช่วงเวลาเนื่องจากเหตุผลทางเทคนิค สัญญาณคลื่นของลาวที่แทรกเข้ามารบกวน คลื่นไทย หน่วยปฏิบัติการตามลุ่มน้ำโขง (นปข.) เกี่ยวข้องโดยตรงในเรื่องความมั่นคงของประเทศจึง จำเป็นต้องมีการเฝ้าฟังอย่างสม่ำเสมอ แต่ในส่วนของภาคเอกชนได้แก่ นักธุรกิจท้องถิ่น ไม่ได้ให้ความสำคัญหรือสนใจกับกรณีดังกล่าว เพราะมองว่าลาวยังอยู่ในฐานะที่ด้อยกว่าไทยในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการค้า การลงทุน การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม อย่างไรก็ตามหน่วยงานทั้งภาครัฐและ เอกชนดังกล่าว มองว่าสื่อลาวไม่ได้มีอิทธิพลใดๆ ต่อผู้รับสารคนไทย ในทางกลับกันสื่อของไทยมากกว่าที่มีผลต่อผู้ฟัง ผู้ชมคนลาว

6.2 อภิปรายผล

จากกรณีศึกษาวิจัย - โทรทส์นัของสปป.ลาวที่แพร่กระจายข้ามพรมแดนเข้ามายังบริเวณชายแดนไทยในเขตพื้นที่ จ.หนองคาย จ.มุกดาหาร และ จ.อุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาอภิปรายผล ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายเสียงข้ามพรมแดน แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ

6.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายเสียงข้ามพรมแดน

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายเสียงข้ามพรมแดน เป็นกรอบแนวคิดแรกในการอภิปรายผล โดยใช้ประเด็นในการอภิปรายผล ได้แก่ ความใกล้ชิดกันทางภูมิศาสตร์ , ฐานะทางเศรษฐกิจ , ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ผู้วิจัยพบว่า ถึงแม้ไทย - ลาวจะมีความใกล้ชิดกันทางภูมิศาสตร์ คือมีพรมแดนติดต่อกัน แต่เส้นกั้นอาณาเขตระหว่างประเทศก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคขวางกั้นสัญญาณวิทยุ - โทรทัศน์ที่ข้ามไปมาหากันได้ โดยคลื่นสัญญาณของไทยทั้งวิทยุ และโทรทัศน์ได้ข้ามล้นเข้าไปในลาวในปริมาณที่มากพอสมควร คนลาวได้รับรู้ข่าวสาร ได้ชมละครหลังข่าวหลายเรื่องจากหลายช่องพอ ๆ กับคนไทยหรือรู้จักนักร้อง รู้จักเพลงไทยจากรายการวิทยุ ในขณะที่สัญญาณจากสปป.ลาวที่ข้ามเข้ามาในไทยสามารถครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดชายแดน และจังหวัดใกล้เคียงที่อยู่ในรัศมีกำลังส่ง แต่การเปิดรับรายการวิทยุ - โทรทัศน์ลาวของประชาชนไทยนั้นน้อยมาก เมื่อเทียบกับคนลาวที่เปิดรับและชื่นชอบรายการวิทยุ - โทรทัศน์ของไทย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ ถ้าพิจารณาในแง่ฐานะทางเศรษฐกิจ (financial resources) ระหว่างทั้งไทย - ลาว ดังที่ Warlaumont ได้กล่าวไว้

“คุณภาพและความน่าสนใจของรายการวิทยุ - โทรทัศน์เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก รายการกระจายเสียงของประเทศที่เศรษฐกิจดีน่าจะอยู่ในฐานะครอบงำและสร้างปัญหาให้แก่ประเทศที่มีฐานะด้อยกว่าอย่างไม่ต้องสงสัย”

หากเปรียบเทียบกันระหว่างรายการวิทยุ หรือรายการโทรทัศน์ของไทย และรายการจากสปป.ลาว มีความแตกต่างกันเริ่มตั้งแต่เงื่อนไขทางด้านระบบการปกครอง ระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งมีผลอย่างยิ่งต่อการผลิตเนื้อหารายการต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน สื่อวิทยุสื่อโทรทัศน์ของไทยมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารความบันเทิงมากพอสมควร

สามารถสืบเสาะค้นหาประเด็นที่มีผลกระทบต่อสังคมมาตีแผ่ให้เห็น จึงเป็นที่สนใจของผู้รับสาร แต่ด้วยระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมทำให้สื่อต้องแข่งขันกัน และต้องอาศัยรายได้จากการโฆษณาเป็นหลัก จึงเกิดเป็นระบบการให้สปอนเซอร์หรือการอุปถัมภ์รายการ ซึ่งเจ้าของสินค้ามีอำนาจโดยตรงและเบ็ดเสร็จในการกำหนดลักษณะรายการ ตลอดจนควบคุมการผลิตรายการเกือบทั้งหมด โดยเฉพาะรายการเกมส์โชว์ที่มีอยู่แทบทุกช่องของสถานีไทย หรือรายการเพลงของค่ายเพลงต่าง ๆ เนื้อหาสาระตรงนี้อาจไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้รับสารเท่าที่ควร ผู้รับสารกลายเป็นผู้บริโภคสินค้าไปโดยปริยาย

ในขณะที่รายการวิทยุ - โทรทัศน์ของลาว มีข้อจำกัดตรงเงื่อนไขทางด้านการปกครองและระบบเศรษฐกิจ ที่สื่อมวลชนยังคงอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐบาลทั้งหมด เนื้อหาข่าวสารต้องได้รับการตรวจสอบหรือกลั่นกรองมาก่อน รายได้ที่มาสนับสนุนสถานีมีเพียงงบประมาณจากรัฐบาลและจากการโฆษณาสินค้าซึ่งมีไม่มากนักแทบจะไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงไม่ค่อยเห็นการเสนอภาพวาดเสี้ยวรุนแรง ข่าวการเมืองที่นักการเมืองโต้เถียงสาธยายโคลนกันเอง หรือข่าวคราวของดารานักร้องซึ่งมีให้เห็นอยู่ตลอดเวลาในช่องสถานีโทรทัศน์ไทย แต่สิ่งที่พบเห็นเป็นจุดเด่นของรายการของลาว คือสาระที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้รับสาร หากแต่รูปแบบเทคนิคต่างๆ ที่นำเสนออาจไม่ดึงดูดใจ เพราะศักยภาพในการผลิตและเงื่อนไขที่เป็นตัวกำหนด ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

จากกรณี spillover signals ของลาวที่ข้ามเข้ามายังชายแดนไทย กลับทำให้ผู้รับสารตามแนวชายแดนมีตัวเลือกเพิ่มมากขึ้น มีโอกาสได้รับชมรับฟังรายการที่ไม่เคยมีในช่องสถานีไทย จากที่เคยรับชมโทรทัศน์ไทยได้ 6 ช่อง (ช่อง 3, 5, 7, 9, 11, ไอทีวี) ก็อาจได้รับสัญญาณจากลาวเพิ่มขึ้นอีก 2 ช่อง (ช่อง 3 ,ช่อง 9 จากนครเวียงจันทน์หรือรายการวิทยุที่ผู้รับสารคนไทย (อ.เขมราฐ จ.อุบลราชธานี) ไม่สามารถรับสัญญาณจากสถานีวิทยุไทย ก็หันไปรับฟังรายการวิทยุจากลาว(แขวงสะหวันนะเขต) แทน

หากในอนาคตรายการวิทยุ - รายการโทรทัศน์ของลาว มีการพัฒนาคุณภาพรายการให้ดีขึ้น มีรูปแบบและการนำเสนอที่น่าสนใจพอ สื่อลาวอาจเป็นที่รู้จักและคุ้นเคยจนสามารถช่วงชิงผู้รับสารของไทยไปได้บ้าง เช่นเดียวกับที่สื่อไทยสามารถเข้าไปอยู่ในใจคนลาวได้ในปัจจุบัน

มุมมองอีกประการหนึ่งที่น่าพิจารณาคือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตามที่ Warlaumont ได้ให้แนวคิดว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ไม่แน่นอน (ebb and flow of relations) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ระดับของความรุนแรงจากการกระจายเสียงข้ามพรมแดนมีระดับที่แตกต่างกัน เพราะ

“ในแต่ละระยะที่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แหล่งต้นตอของสัญญาณกับประเทศปลายทางที่รับสัญญาณมีการแปรเปลี่ยน รายการกระจายเสียงที่เข้าออกไปมาระหว่างกันก็มีความอ่อนไหวในระดับที่แตกต่างกัน”

ความสัมพันธ์ระหว่างไทย - ลาว ก็เช่นเดียวกัน ในอดีตไม่ค่อยราบรื่นนักเคยมีกรณีพิพาทกันบ่อยครั้ง โดยเฉพาะตามแนวชายแดน โดยรัฐบาลลาวเองก็ใช้ประโยชน์จากการกระจายเสียงโฆษณาชวนเชื่อ โจมตีไทย และไทยก็ต้องชี้แจงผ่านสื่อ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับคนไทยและมิตรประเทศทั้งหลายเช่นเดียวกัน รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของทั้งสองฝ่ายต่างจำเป็นต้องเฝ้าติดตามข่าวสารว่าจะมีการโจมตีจากประเทศตรงข้ามอีกหรือไม่ จึงเห็นได้ว่าการกระจายเสียงข้ามพรมแดนอาจก่อให้เกิดผลกระทบจากปัจจัยดังกล่าวด้วย

ในปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างไทย - ลาว เริ่มคลี่คลายและเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น รัฐบาลของทั้งสองประเทศพยายามกำหนดให้มีนโยบายการให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันหลายด้าน รวมถึงความร่วมมือของสื่อมวลชนทั้งสองประเทศ ดังนั้นการใช้ประโยชน์จากการกระจายเสียงข้ามพรมแดนหรือ spillover signals นอกเหนือจากการใช้ในแง่โฆษณาชวนเชื่อหรือเป็นกระบอกเสียงให้กับประเทศตนเองแล้ว ยังมีมุมมองใหม่ที่จะมีความเป็นไปได้คือ น่าจะให้การกระจายเสียงและแพร่ภาพให้เป็นประโยชน์มากกว่านี้ โดยมีเนื้อหาเป็นไปในทิศทางเพื่อส่งเสริมและสร้างสรรค์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย - ลาว เนื่องจากคลื่นสัญญาณต่างก็ข้ามไปมาหากันอยู่แล้ว และโดยพื้นฐานประชาชนของทั้งสองประเทศต่างก็มีความรู้สึกใกล้ชิดกันเช่นเดิมอยู่แล้ว

6.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

หากมองในกรอบแนวคิดของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม จะเห็นว่าถึงแม้พิจารณาโดยรวมๆว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยและประชาชนลาวมีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันได้แก่ เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ประเพณี การดำรงชีวิต การแต่งกาย จนทำให้ประชาชนของทั้งสองประเทศสามารถรับฟัง รับชมรายการวิทยุ - โทรทัศน์ทั้งสองฝ่ายได้เข้าใจ

แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีวัฒนธรรมบางอย่างที่แตกต่างและเป็นอุปสรรคในการเปิดรับสื่อวิทยุโทรทัศน์ลาวของคนไทย ได้แก่ นโยบายทางการเมืองการปกครองของรัฐบาล ตลอดจนระบบเศรษฐกิจของสปป.ลาว ซึ่งเป็นแบบสังคมนิยม สื่อมวลชนกลายเป็นเครื่องมือของรัฐ ดังนั้นจึงมีผลต่อการกำหนดรูปแบบการเสนอข่าวสาร ความบันเทิงต่าง ๆ ที่ต้องอยู่ภายใต้กรอบนโยบายของพรรค ทำให้เนื้อหารายการบางอย่างไม่สอดคล้องกับความต้องการของคนไทย (รายการวิทยุ - โทรทัศน์ลาว

ส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ประชาชนลาวมีจิตสำนึกในการรักชาติและภาคภูมิใจในความเป็นชนชาติลาวและ สอดแทรกนโยบายหรือการดำเนินงานของรัฐบาลอยู่ตลอดเวลา ซึ่งแฝงอยู่ในรายการประเภทข่าวสาร หรือรายการบันเทิงที่ยังขาดการนำเสนอรูปแบบที่ดึงดูดใจผู้ฟังผู้ชม)หรือแม้แต่ทัศนคติที่คนไทยมอง คนลาวอยู่ในฐานะที่ด้อยกว่า เมืองไทยเป็นพี่ ส่วนเมืองลาวเป็นน้อง การพูดถึงภาษาลาวเป็นเรื่อง ตลกขบขัน เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมขึ้น

6.2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ

สำหรับประเด็นของการเปิดรับสื่อ แน่นนอนว่าผู้รับสารแต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์และความ ตั้งใจในการใช้ประโยชน์จากสื่อแตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีขั้นตอนของการเลือกเปิดรับสื่อ เลือก ให้ความสนใจต่อสื่อที่ได้รับ หรือเลือกรับรู้และตีความหมายตามประสบการณ์ของแต่ละคน ตลอดจน การเลือกจดจำเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อของตนเองแตกต่างกันไป

การวิจัยครั้งนี้ พบว่าผู้รับสารคนไทยและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าวมีเหตุผลที่จะ เลือกเปิดรับสื่อวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาว โดยความตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจเปิดรับหรือไม่เลือกเปิดรับ เลย ด้วยปัจจัยที่สนับสนุน ได้แก่

- Individual Behavior แต่ละคนมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อเพื่อสนองความต้องการของ ตนเองแตกต่างกัน ผู้รับสารส่วนใหญ่เปิดรับรายการวิทยุ – โทรทัศน์ลาวเพราะความสนุกสนาน เพลิดเพลินเท่านั้นไม่ได้ตั้งใจเปิดรับอย่างจริงจัง หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าวส่วนหนึ่งก็ ไม่ค่อยได้รับชมรับฟังรายการลาว เนื่องจากมองว่าสื่อลาวไม่ได้มีประโยชน์อื่นใดต่อตนเอง ชมก็ได้ ไม่ชมก็ได้ แต่ในขณะที่เดียวกันผู้รับสารที่มีความตั้งใจเปิดรับ ต่างก็มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความ ต้องการหรือมีผลประโยชน์ต่อตนเอง มีความสนใจรายการลาวเป็นพื้นฐานส่วนตัวอยู่แล้ว เช่น ต้องการรับรู้ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวของประเทศเพื่อนบ้านของไทย ต้องการเรียนรู้วัฒนธรรมลาว ที่ยังคงดำรงอยู่ เช่น ภาษา การแต่งกาย หรือการติดตามเฝ้ารับชมรับฟังของบางหน่วยงานเป็นเรื่อง สำคัญอย่างยิ่งและเกี่ยวข้องโดยตรงสำหรับความมั่นคงระหว่างประเทศ และการสร้างความสัมพันธ์ อันดีระหว่างไทยลาว

ส่วนผู้รับสารอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่เปิดรับอาจเนื่องจากรายการวิทยุ – โทรทัศน์ลาวไม่ได้มีผล ประโยชน์หรือมีอิทธิพลใดๆต่อบุคคลนั้นทั้งในแง่ของการเมือง เศรษฐกิจสังคมหรือเนื้อหาของข่าวสาร เรื่องราวต่าง ๆ ไม่ได้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเองไม่ได้สนับสนุนความคิด ความเชื่อเดิมของตนแล้วบุคคลจึงเฉยเมยหรือปฏิเสธไม่เปิดรับสื่อดังกล่าว

- Social Behavior ผู้รับสื่อจะเลือกรับสื่อจากสื่อใดนั้น ย่อมเป็นไปตามบทบาทและสถานภาพทางสังคมของผู้รับสื่อ เช่น ตำแหน่ง หน้าที่ หรือชมรม สโมสรที่บุคคลนั้นสังกัดอยู่

เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าว เช่น หน่วยปฏิบัติการตามผู้นำโจง ต้องติดตามตรวจสอบข่าวคราวความเคลื่อนไหวของสปป.ลาวอยู่ตลอดเวลา หรือมีการนำเสนอข่าวคราวใดที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยหรือไม่อย่างไร เนื่องจากเกี่ยวข้องกับโดยตรงในแง่ความมั่นคงระหว่างประเทศ ส่วนสื่อมวลชนท้องถิ่นทั้งสามจังหวัดไม่ว่าจะเป็น หนองคาย มุกดาหารและอุบลราชธานี ที่ต้องเช็คคลื่นสัญญาณของลาว หรือสัญญาณจากประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ซึ่งอาจแทรกเข้ามารบกวนคลื่นสัญญาณของไทย สำหรับประชาสัมพันธ์จังหวัดซึ่งเกี่ยวข้องกับในแง่การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยลาว เจ้าหน้าที่ดังกล่าวอาจเปิดรับสื่อลาวเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ต่อไป หรือภาคเอกชนได้แก่ นักธุรกิจ นักลงทุนท้องถิ่นและหอการค้าจังหวัดถึงแม้จะมีตำแหน่งหน้าที่ที่น่าจะเกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนระหว่างไทยลาว แต่ก็ไม่ได้สนใจเปิดรับสื่อลาวด้วยเหตุผลที่ได้เสนอมานแล้ว

- Social Relation ความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้วิจัยพบว่า ผู้รับสารจะมีความสัมพันธ์กันในลักษณะกลุ่มปฐมภูมิและกลุ่มทุติยภูมิ (กลุ่มปฐมภูมิเป็นความสัมพันธ์กันในหมู่คนรู้จักที่สนิทสนม มีบ้านใกล้เคียงกัน หรือในครอบครัวและวงศาคนญาติพี่น้องจะมีอิทธิพลในการเป็นตัวแทนมากกว่ากลุ่มทุติยภูมิซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความใกล้ชิดน้อยกว่า) ดังนั้นการที่ปัจเจกบุคคลจะเปิดรับฟังรับชมรายการวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาวหรือไม่นั้น อาจจะได้รับอิทธิพลจากการสอบถามญาติพี่น้องหรือผู้ใกล้ชิดว่าบริเวณหรือเขตพื้นที่ที่อยู่อาศัยสามารถเปิดรับรายการจากสปป.ลาวดังกล่าวได้ จึงทำให้ผู้รับสาร เปิดรับสื่อลาวจากการบอกกล่าวหรือรับฟังรับชมตามญาติพี่น้องเพื่อนบ้าน อิทธิพลที่มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารในลักษณะนี้เราเรียกว่า "อิทธิพลของบุคคล" (personal influence)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.3 ข้อเสนอแนะ

นอกจากจะมีการศึกษากรณีศึกษาวิทยุ-โทรทัศน์จากสปป.ลาวที่ข้ามพรมแดนเข้ามายังบริเวณชายแดนไทยแล้ว ควรมีการศึกษากรณีศึกษาวิทยุ-โทรทัศน์ของประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ เช่น พม่า มาเลเซีย ที่ข้ามเข้ามายังชายแดนไทยและในทางกลับกันก็ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้รับสารของประเทศเพื่อนบ้าน ที่สามารถรับสัญญาณวิทยุ-โทรทัศน์จากไทยด้วย

และในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการเปิดรับของผู้รับสารเท่านั้น แต่ยังไม่ได้ศึกษาเจาะลึกไปกว่า จากกรณีศึกษาวิทยุ-โทรทัศน์ที่สามารถข้ามไปข้ามมาระหว่างประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้านอาจมีผลกระทบในแง่ใดบ้าง เช่น ผลกระทบทางวัฒนธรรม ผลกระทบทางความมั่นคงระหว่างประเทศ หรือผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจหากมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องผลกระทบดังกล่าว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2541.

จิราพร บุตรตันดี. ลักษณะและปัญหาในการสื่อสารต่างวัฒนธรรมระหว่างชาวเลกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล ในตำบลราไวย์ อำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. การสำรวจแนวพรมแดนไทย – พม่า – ลาว – กัมพูชา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.

ปรมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2526.

พรทิพย์ วรทิจโกคาทร. ผู้รับสาร. เอกสารการสอนชุดวิชา หลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2535.

พิทยา ว่องกุล, บรรณาธิการ. วิกฤติสื่อมวลชน. กรุงเทพฯ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2541.

พีระ จิระโสภณ. ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน. เอกสารการสอนชุดวิชา หลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 11. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529.

รัตนา รุจิรกุล. ภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2525.

สารนิเทศ, กรม. การสัมมนาสื่อสารมวลชนไทยกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ไทย – ลาว. กรุงเทพฯ : กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 2539. (อัดสำเนา)

ภาษาอังกฤษ

De Fleur , Melvin L. Theories of Mass Communication . New York : David Mc. Kay Company, 1970.

Klapper , Joseph T. The Effects of Mass Communication. New York : The Free Press, 1955.

Myron W. Lustig and Jolene Koester. Intercultural Competence : Interpersonal Communication Across Cultures. New York : Harper Collins College Publisher, 1993.

Rogers, Everett M. and Shoemaker, Floved F. Communication of Innovation. New York : The Free Press, 1971.

Samovar ,Larry A. and Porter ,Richard E.. Communication between Cultures, second edition. California : Wadsworth Publishing Company, 1995.

Warlaumont , Hazel G. Strategies in International Radio Wars : A Comparative Approach . Journal of Broadcasting & Electronic Meia , 32 (1) : Winter, 1988.

Zhao Shuifu . Foreign dominance of Chinese broadcasting. Intemedia, 22(2) : April –May 1994.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง “การเปิดรับสื่อวิทยุ - โทรทัศน์จากสปป.ลาวของผู้รับสารตามแนวชายแดนไทย”

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อของประชาชนไทยตามบริเวณชายแดนที่มีต่อรายการวิทยุ - โทรทัศน์ของประเทศลาว ซึ่งมีผลมาจากการกระจายเสียงข้ามพรมแดนของสื่อจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยจะได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ห้อย่างเป็นระบบ ต่อไป

ส่วนที่ 1 ข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ

จำนวนคน

ชาย 200 คน	
หญิง 200 คน	

2. อายุ

จำนวนคน

18 - 30 ปี	
31 - 40 ปี	
41 - 50 ปี	
50 ปีขึ้นไป	

3. การศึกษา

จำนวนคน

ประถมศึกษา	
มัธยมศึกษา	
ปวช.,ปวส. อนุปริญญา	
ปริญญาตรี	
สูงกว่าปริญญาตรี	

4. อาชีพ

จำนวนคน

นิสิต นักศึกษา	
รับจ้าง	
ค้าขาย	
เกษตรกร	
ข้าราชการ	
อื่น (เช่น แม่บ้าน ไม่ได้ทำงาน)	

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้รับสาร

1. ท่านเคยรับฟังหรือรับชมรายการจากสถานีวิทยุ / สถานีโทรทัศน์ของลาวหรือไม่

เคย	
ไม่เคย	

2. ท่านทราบหรือไม่ว่าแนวชายแดนไทยสามารถรับคลื่นสัญญาณวิทยุ / โทรทัศน์ของลาวได้ (ถามเฉพาะผู้ที่ไม่เคยรับ)

ไม่เคยรับแต่ทราบว่าไทยรับคลื่นลาวได้	
ไม่เคยรับและไม่ทราบว่าไทยรับคลื่นลาวได้	

3. ท่านเคยเปิดรับฟังรายการวิทยุ หรือชมรายการโทรทัศน์ หรือทั้งฟังรายการวิทยุและชมรายการโทรทัศน์ลาว (ถามเฉพาะผู้ที่เคยรับฟังรับชม)

ชมรายการโทรทัศน์	
รับฟังรายการวิทยุและชมรายการโทรทัศน์	

4. ท่านเปิดรับฟัง หรือชมรายการจากดาวประเภทโดยไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ หรือตั้งใจเปิดรับ (ถามเฉพาะผู้ที่เคยรับฟังและรับชม)

ไม่ได้ตั้งใจเปิดรับ	
ตั้งใจเปิดรับ	

สำหรับคำถามในข้อนี้ผู้วิจัยได้ซักถามกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ตั้งใจเปิดรับเพิ่มเติมว่า เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับคืออะไร และรายการที่เคยดู เคยฟัง (ให้กลุ่มตัวอย่างยกตัวอย่าง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป)

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งใจเปิดรับ ผู้วิจัยจะได้ซักถามข้อมูลเพิ่มเติม หรือสัมภาษณ์เจาะลึก และนำข้อมูลที่ได้รับ มาวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องในกรณีดังกล่าว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เจาะลึก

การวิจัยเรื่อง “การเปิดรับสื่อวิทยุ – โทรทัศน์จากสปป.ลาวของผู้รับสารตามแนวชายแดนไทย”

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

อายุ อาชีพ

1. ท่านเคยรับฟังรายการวิทยุ – รับชมรายการโทรทัศน์ของลาวหรือไม่ และมีเหตุผลในการเปิดรับอย่างไร ตลอดจนแบบแผนในการเปิดรับ เช่น รับฟัง-รับชมเป็นประจำ หรือ รับฟัง-รับชมเป็นครั้งคราว และรายการที่ชื่นชอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญญาณวิทยุ – โทรทัศน์ ของลาวที่แพร่กระจายข้ามพรมแดนมายังชายแดนไทย โดยนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานของท่านอย่างไรบ้าง เช่น มีผลต่อการค้าการลงทุน ตามบริเวณแนวชายแดนไทย – ลาว หรือ ใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายเรื่องความมั่นคงระหว่างประเทศ

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีมุมมองเกี่ยวกับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ของลาวอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ไทยในแง่อิทธิพลของสื่อต่อผู้รับสาร เนื้อหาของรายการให้อะไรแก่ผู้รับสาร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ : ผู้วิจัยสามารถสร้างคำถามหรือสร้างประเด็นอื่นนอกเหนือจากคำถามที่ได้กำหนดไว้ เมื่อผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับงานวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

นางศุภางค์ นันตา เกิดวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ที่อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ ภาควิชาการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ คณะวิทยาการจัดการ วิทยาลัยครูเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2537 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ที่ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2541 ปัจจุบันรับราชการที่สถาบันราชภัฏสุรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย